ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

28. II 1992 ПЕТКОМ ● ГОДИНА [illegible] ● ЦЕНА 100 ДИН. ● БРОЈ 2096

МАГЛОВИТ СВЕТ ХИПНОЗЕ:
САСТАНАК КОД „ЗЛАТНОГ ЈАГЊЕТА"

DANIEL TORRES

За све од 1 до 77

Веровали или не!

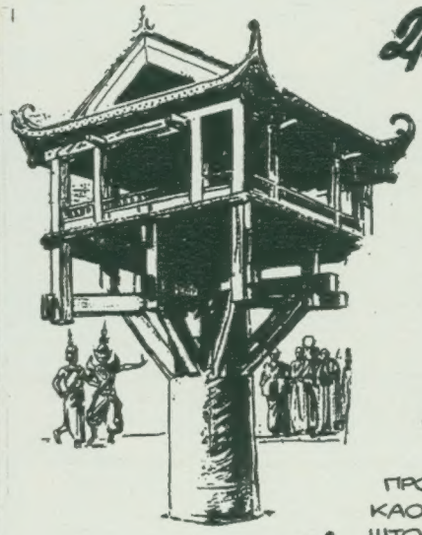

ЈЕДНОНОГИ ХРАМ

У ХАНОЈУ (ВИЈЕТНАМ) ПОДИГАО ЈЕ 1049. КРАЉ ЛИ ТАИ ТОН САМО ЗАТО ШТО ЈЕ ЈЕДНОМ УСНУО БОГИЊУ СА ЈЕДНОМ НОГОМ.

Др Њутн Волвертон

(1846-1932) КАНАДСКИ МИНИСТАР ДОК ЈЕ БИО СТУДЕНТ УНИВЕРЗИТЕТА У ТОРОНТУ 36 ЧАСОВА РЕШАВАО ЈЕ НЕКИ МАТЕМАТИЧКИ ПРОБЛЕМ. САВЛАДАО ГА ЈЕ УМОР, И ОН ЈЕ ЗАСПАО. ПРОБУДИО СЕ НАКОН 12 ЧАСОВА И УГЛЕДАО РЕШЕЊЕ ПРОБЛЕМА ИСПИСАНО ЊЕГОВИМ РУКОПИСОМ НА 50 СТРАНИЦА.

МАЛИ КАПЕТАН

ЏЕФРИ ХАДСОН (1619-1682) БИО ЈЕ КОЊИЧКИ КАПЕТАН БРИТАНСКЕ АРМИЈЕ ИАКО ЈЕ БИО ВИСОК СВЕГА 45 ЦЕНТИМЕТАРА.

Др ЏОН КЕЈ

(1783-1853)

ПРОФЕСОР НА КЕМБРИЏУ (В. БРИТАНИЈА), КАО ШЕСТОМЕСЕЧНА БЕБА, ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ПРОГОВОРИО, НАУЧИО ЈЕ ДА РАСПОЗНАЈЕ СВА СЛОВА АБЕЦЕДЕ И ДА ИХ РУКОМ ПОКАЖЕ.

У КРИПТИ

ЦРКВЕ СВ. ЛЕОНАРДА У ХИТИЈУ (ЕНГЛЕСКА) ЧУВА СЕ 1100 ЛОБАЊА И 8000 БУТНИХ КОСТИЈУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● становници француског села План-де-ла-Тур били су запањени кад су њихове кокошке почеле да носе јаја са зеленим жуманцетом. При том су љуска и беланца били уобичајене беле боје. Орнитолози које су позвали у помоћ брзо су открили тајну: у околини села грдно су се били размножили зелени скакавци који су постали омиљена храна кокошака, па је пигмент из скакаваца прешао у јаја.

●●● на северу СССР-а познате су цркве изграђене без иједног јединог ексера, само од балвана истесаних секиром. Много је мање познато да су сличан дрвени храм подигли 1864. године становници новозеландског градића Ваитаки, пореклом Маори.

●●● амерички палеонтолог Стивен Черкас, који је годинама проучавао окамењене остатке диносауруса, дошао је до врло занимљивог закључка: коштане плоче на леђима џиновских гуштера нису само служиле као панцир у заштити од непријатеља, већ су играле и улогу колектора који је сакупљао топлотне зраке и тиме помагао животињи да сачува потребну топлоту.

●●● у Њујорку нема довољно затвора, па су у тамнице претворена два некадашња трајекта и два енглеска брода која су превозила британске трупе у време фокландског сукоба. Пловеће тамнице усидрене су у њујоршкој луци. Због недостатка затворског простора у САД око 14.000 осуђеника издржава казну код куће под присмотром „електронског чувара": причвршћен за ручни зглоб или за чланак на нози минијатурни предајник даје знак за узбуну у централи чим затвореник покуша да изађе на улицу.

Илустрово: Зоран Петканић Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

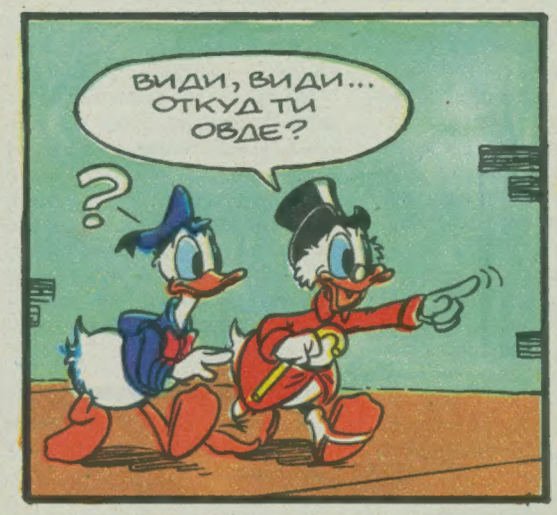

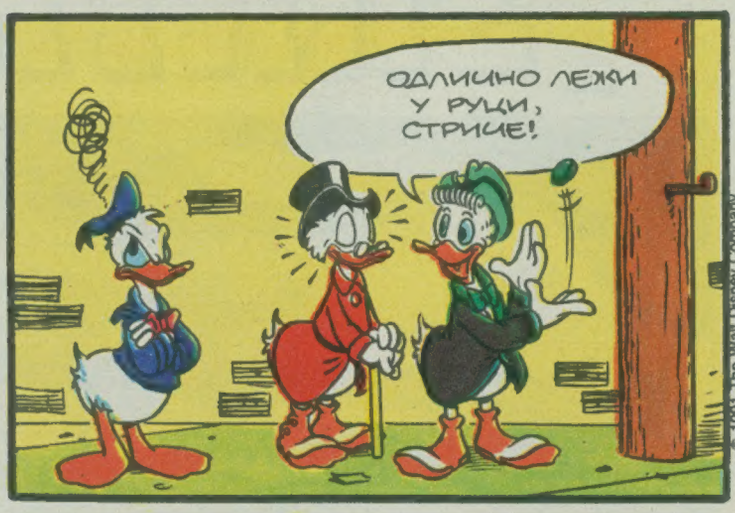

© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

Магловити свет хипнозе

САСТАНАК КОД „ЗЛАТН

Иако феномен хипнозе још није научно објашњен, извесно је да је веома сличан, рецимо, акупунктури: не зна се како делује, али јој се резултати не могу порећи

Сунце, песак и шум мора – пополдне као створено за уживање. Међутим, док младић лежи на леђима и предаје се сновима, нож хирурга полако продире у његову носну преграду. Плажа је само плод уобразиље, а сунце упаљена лампа – у стварности човек лежи на тврдом операционом столу.

Психолог Харолд Вејд сугерисао је хипнотисаном пацијенту да се, угодно опружен, излежава на сунчаној плажи. Захваљујући томе, он не осећа никакав бол за време операције носа.

Ова сцена из болнице Волтера Рида у Вашингтону није баш уобичајена. Хипнотичке сугестије користе се приликом неког хируршког захвата само у изузетним приликама – на крају крајева, постоје анестетици. Али, не подносе сви пацијенти подједнако добро те медикаменте, понеки их се и плаше. У таквим случајевима може да се примени хипноза.

Ни будан ни успаван

Као терапеутско средство хипноза је позната већ неколико хиљада година. Користили су је Сумери, Египћани и Вавилонци, а и антички Грци су је примењивали у својим лечилиштима. Међутим, већ тада је почео да је прати глас да је неозбиљна, од чега се ни до данас није ослободила.

Ако је код хипнозе нешто лишено сваке тајанствености, онда је то хипнотизер. Његова моћ и његов утицај зачуђујуће су ограничени. Истинске тајне хипнозе не леже ни у опчињавајућем погледу ни у сугестивном гласу хипнотизера. Може и без тога.

Амерички психолог Мартин Т. Орне, на пример, хипнотисао је групу људи посредством потпуно неискусне особе. Један радио-спикер читао је јасним гласом одговарајућа упутства – и „упалило" је! Исто тако успешно завршили су и покушаји у којима је изазивање хипнотичког транса обављено помоћу телефона или магнетофона.

Да би се стање хипнотичког транса постигло брзо и једноставно, пажња пацијента (да останемо код медицинске праксе) најпре се усмерава на одређену тачку – потпуно је неважно да ли је то клатно, терапеутов прст или мрља на зиду.

Многи, који су први пут хипнотисани очекују неку врсту дубоког сна. Међутим, хипноза је пре слична стању које човек доживљава приликом успављивања: више није будан, али још увек не спава истински.

У полусну човек може да се покреће, може да чује сваки шум и – хипнотизерове речи. Док се те речи изговарају, пацијент је, с једне стране, будан и налази се у стварности, а с друге све више тоне у свет који му терапеут дочарава.

Логично размишљање углавном се поводи за тим имагинарним светом. Кад се, на пример, младић са почетка приче током операције носа загрцнуо пљувачком, хипнотизер је пронашао образложење које је пацијента одмах умирило: запљуснуо га је морски талас – на крају крајева, он се, у својим мислима, налазио на плажи.

Избор речи је код увођења у хипнозу исто тако другостепеног значаја као и глас хипнотизера. А када се хипнотичко стање достигне, следи терапеутски део сеансе. „Успаваној" особи упућују се одлучујуће сугестије – а то су, начелно говорећи, упутства да одређену ствар учини, односно дозволи да јој се учини, или да нешто замисли.

Бојажљив пацијент, на пример, треба у некој свакодневној ситуацији да доживи себе као храбру и снажну личност, пушачу се сугерише да ће већ при самом погледу на цигарету осетити гађење, а астматичар замишља да без икаквих тешкоћа може да дише.

Али, шта се дешава кад је терапеут из било ког разлога спречен да извуче пацијента из хипнотичког стања? Хипнотисане особе, показали су експерименти, саме су поново долазиле свести у просеку после 17 минута!

Враћање из хипнозе одиграва се знатно брже од увођења у то стање а време у њему хипнотисаном често изгледа кратко. „На пример, трајање једночасовне сеансе он своди на двадесет минута", објашњава психолог др Волтер Бонгарц у својој књизи „Хипноза – како делује и коме помаже".

Успешно положен испит

Шта се, заправо, током хипнозе десило у организму пацијента?

Да ли неко медитира, да ли је хипнотисан или се предаје некој другој врсти опуштености – то, објективно, не може да се установи. Штавише, не може се измерити ни колико је дубоко човек утонуо у хипнотичко стање или, можда, само симулира.

Упркос научним истраживањима, феномен не може свеобухватно да се објасни.

У том смислу хипноза је упадљиво слична другим алтернативним медицинским методама, на пример акупунктури или хомеопатији: не зна се тачно како оне делују, али им се одређени резултати не могу порећи.

ОГ ЈАГЊЕТА“

Психолози са Тибингенског универзитета у Немачкој доказали су прошле године да хипноза може да отклони страх пред полагање испита. Двадесет и два студента, који су на једном испиту осећали као да су блокирани, отишли су после третмана хипнозом опуштено на следећи испит и успешно га положили.

Амерички лекар Бернауер Њути прибегао је хипнози да би помогао пацијентима оболелим од рака: као допуну уобичајеној медицинској терапији замишљали су да се њихово тело бори против тумора. Проценат преживелих био је упадљиво већи од просека.

И мигрена, стомачна нервоза, алергијско црвенило и тврдокорне брадавице излечени су помоћу хипнозе. Само приручник о хипнози Ханса Кристијана Косака, објављен пре две године у Немачкој, садржи 95 страна са резултатима третмана хипнозом у медицини, психотерапији и стоматологији.

Упркос томе, већина лекара још увек гледа на хипнозу као на сумњив терапеутски инструмент па се на клиникама готово и не примењује.

Мада феномен не може да се објасни, ипак је могуће докучити зашто он уопште постоји: тајна хипнозе лежи у ономе ко дозвољава да буде хипнотисан.

Хипнотисане особе верују да хипнотизер доказује сопствену моћ над њима – а чињеница је да му управо то веровање и подавање омогућује да је над њим стекне.

Канадски психолог Николас П. Спанос разоткрио је кроз већи број експеримената ту рањиву тачку хипнозе. Пред групом испитаника потцењивачки је говорио о њој после чега је спремност присутних да буду хипнотисани у знатној мери опала. Али, кад је хвалио методу, број спремних је растао.

Други пример: једна хипнотерапеуткиња, која је групи испитаника представљена као студент, имала је са својим наредбама веома скроман успех, а када је наступала као „искусан лекар”, успевала је да хипнотише знатно већи број учесника мада су њене речи увек биле исте.

Успех и неуспех хипнозе леже, дакле, у рукама „жртве” и зато ниједан човек не може да буде хипнотисан против своје воље. Исто тако, никога не можете хипнозом присилити да почини неки злочин. Истина, у прошлости је забележено неколико случајева у којима су окривљени тврдили да су на злочин били подстакнути хипнозом, али ни они нису деловали без сопствене намере.

Тврдња „Био сам хипнотисан” представља добро оправдање. Јер, према распрострањеном веровању, хипноза ослобађа од сопствене одговорности. То у великој мери важи за необичне призоре који се виђају на позорницама. Хипнотизер наводи добровољце из публике да на бини чине разне глупости: на све четири трче тамо-амо лајући или режећи и изгледају као да озбиљно верују да су пас или дивља звер. Сарадници у таквим шоу програмима нису извођачеви потајни саучесници. Али, зашто се, онда, излажу порузи посматрача, зашто пристају да им се публика подсмева?

Моћ сугестије

Сигурно је једно: онај ко не жели да се пред мноштвом људи „продуцира” на такав начин „ниједан хипнотизер овога света не може га присилити да то чини”, каже британски психијатар др Ке-

Илустрово: Бранка Јовановић

ролајн Шрив. Људи се тако понашају „зато што имају подсвесну жељу и нагон да пред публиком изигравају будалу или лакрдијаша". Повољне околности само олакшавају ту склоност.

. Пре него што ће извести добровољне сараднике на бину, хипнотизер малим тестом бира најпогодније кандидате којима затим издаје наредбе.

Хипноза уопште не мора да буде у игри: сугестије хипнотизера саме по себи поседују неку моћ. Најважније је да дотична особа у њих верује и да је спремна да им се повинује.

Пре три године италијанска телевизија је приказала један шоу мађионичара Казеле који је гледаоцима у дворани рекао да склопљене руке неће више моћи да раставе. Руке је склопио и осмогодишњи Ђусто Дуранте који је пренос гледао у својој кући и – није више могао да их раздвоји. Чак ни лекари, који су расплаканом дечаку дали инјекцију против болова и грчева, нису ништа постигли: његови испреплетани прстићи грчили су се све јаче. Најзад, кад је телевизијска емисија већ одавно била завршена, полиција је кренула у потрагу за шоу-хипнотизером. Нашли су га тек после поноћи. За непун минут Казела је преко телефона ослободио дечака мука: „Ђусто, сада броји сасвим полако до три!" И истог часа прсти су се раставили.

Ако се човек, дакле, повинује сугестијама и без хипнозе – значи ли то да „права" хипноза уопште не постоји?

Неки научници мисле управо тако. По њима, хипноза није ништа друго до играње једне улоге у којој човек саучествује зато да би учинио по вољи хипнотизеру или, пак, зато што сам то жели. Како, иначе, објаснити чињеницу да се људи чак и у будном стању при пуној свести повинују наредбама које су им биле издате под хипнозом?

Тако је, на пример, један психотерапеут из Минхена хипнотисаним учесницима једног семинара наредио: – Кад вечерас будете седели у ресторану „Златно јагње" и када ја тамо уђам, ви ћете подићи десну руку. – Дошло је вече, терапеут је ушао у кафану и – већи број руку се подигао.

– То се десило некако само од себе – рекао је један од учесника и додао је: – Наравно, могао сам и да не поступим тако.

То важи за целокупну хипнозу: човек може да се супротстави налозима (и чини то уколико су за њега заиста неприхватљиви) или да им се повинује и допушта да га воде све независније од свести. А све то зато што човек поверава себе хипнотизеру и што заједно с њим стреми истом циљу.

Да ли је све то, можда, само једна велика самообмана? Строги критичари тврде да је баш тако. Али, чак и у случају да су у праву, стоји чињеница: резултати те самообмане су неоспорни. *Г. В.*

АЛФА И БЕТА ТАЛАСИ

Људски мозак ствара, између осталог, и две врсте слабих нервних струја: алфа таласе (8 до 12 херца), који настају само кад су очи затворене, и бета таласе (13 до 30 херца) који настају у будном стању, када су очи отворене.

Мерења су показала да десна половина мозга током хипнозе производи повећан број алфа таласа – додуше, само код особа које нарочито добро реагују на хипнозу. Али, код њих је током хипнозе повећан и број бета таласа: код жена више у десној хемисфери, а код мушкараца у левој.

Присуство обе врсте можданих таласа очигледно одговара стању између сна и будности које је типично за хипнозу.

Пре 200 година рођен је Ђоакино Росини

ВЕЛИКИ СИН МУЗИКА

У италијанском граду Пезару у фебруару 1792. родио се један од највећих оперских композитора свих времена који је постао славан у Европи када му је било само 18 година!

Да је којим случајем Ђоакино Росини имао прилику да слави само своје праве рођендане, данас би му била тек 51 година. Изгледа као загонетка, али није: генијални италијански композитор дошао је на свет 29. фебруара преступне 1792. године и тако већ тада наговестио да ће се, на неки начин, разликовати од других људи.

Живот му је, баш као и његова музика, био изузетно занимљив и динамичан. Склоност ка уметности наследио је од родитеља – отац је свирао хорну у позоришту, а мајка се годинама бавила певањем – који су сваки слободан тренутак користили да малог Ђоакина подуче музици.

Посао његовог оца, иначе, није имао никакве везе с музиком, јер је био надзорник у градској кланици. Није зато чудно да је, када су га због републиканских политичких уверења власти сместиле у затвор, бригу о Ђоакиновом образовању преузео један од његових пријатеља месара пошто мајка, једноставно, није могла све сама да постигне. Затим је и локални ковач покушао да учествује у васпитању сина старог пријатеља, али Ђоакину убрзо више није био потребан. Већ

ЛНОГ МЕСАРА

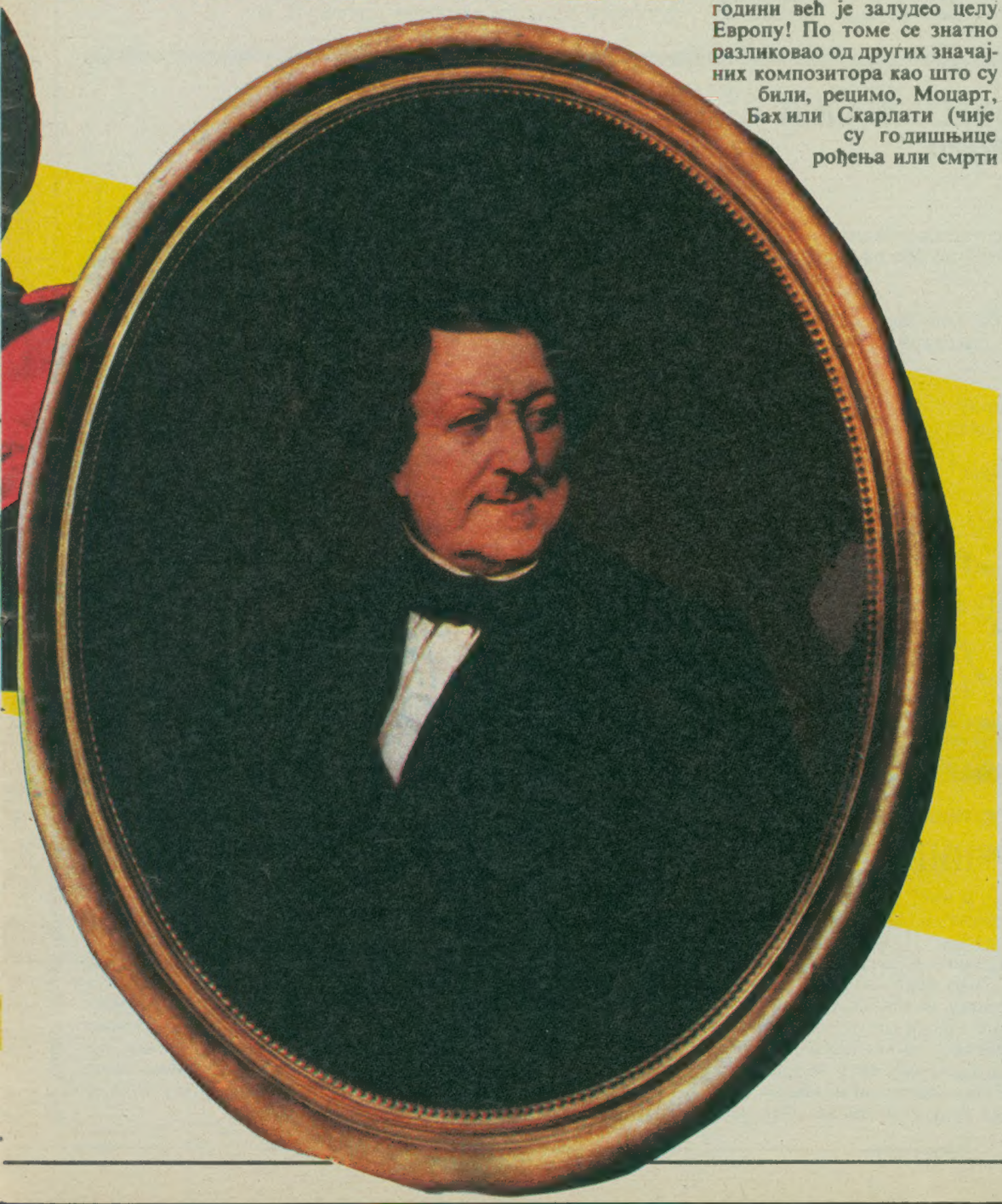

у четрнаестој години је, иако потпуно самоук, написао оперу „Деметрио и Полибио".

Прва опера – „Брачна меница"

Већ следеће године Ђоакино се уписао у музичку гимназију у Болоњи, одсек за композицију, где се први пут срео с делима Хајдна и Моцарта која су му се толико допала да су пријатељи почели да га зову „Il Tedeschino" (Мали Немац). Убрзо је, међутим, напустио студије и, уз помоћ једног галантног венецијанског племића, 1810. године изведена му је фарса у једном чину „Брачна меница". Велики успех тог дела силно је охрабрио осамнаестогодишњег Ђоакина и он се с одушевљењем бацио на посао.

Писао је где год стигне: у крчми, на улици, у кревету. Током следећих 20 година написао је више од 30 опера, међу којима су најпознатије биле такозване комичне опере као што су „Италијанка у Алжиру", „Пепељуга", „Сврака крадљивица" и посебно „Севиљски берберин" (написао га је за свега 13 дана). Ова последња је, као што се то често дешава с ремек-делима, на првом извођењу доживела потпуни неуспех, али ускоро је публика ипак прихватила и то је био још један Росинијев гала успех.

Росини, је, иначе, важио и за великог музичког иноватора. У опери „Елизабета, краљица Енглеске" детаљно је исписао све украсе у певачким соло деоницама, што је до тада било препуштено инспирацији самих певача а у „Камену раздора" употребио је дуги крешендо на поновљеној фази, што је постао његов заштитини знак и због чега је добио надимак „Господин Крешендо".

Гурман и љубитељ старијих дама

Од самог почетка каријере Росини је био веома популаран и цењен – у двадесетој години већ је залудео целу Европу! По томе се знатно разликовао од других значајних композитора као што су били, рецимо, Моцарт, Бах или Скарлати (чије су годишњице рођења или смрти такође обележаване протеклих година) који су тек после смрти схваћени на прави начин. Већ 1823. године постао је музички директор Италијанског позоришта у Паризу где је с огромним успехом поставио оперу „Путовање у Ремс", у част крунисања краља Шарла X. Нешто касније, на задивљујући начин преправио је два своја ранија дела, „Опсаду Коринта" и „Мојсија". Био је највећи идол Парижана. Затим је написао и своју прву оперу на француском језику „Гроф Ори" да би после дуго припреманог „Виљема Тела" нагло завршио каријеру.

Вратио се у Италију да би решио неке породичне и финансијске невоље, али све то га је толико погодило да једноставно више није био у стању да ради. Росини је тада имао само 38 година и био је тачно на половини свог животног пута – умро је 1868. Током те безмало четири деценије написао је још свега неколико композиција: „Стабат Матер", „Малу мису", нешто песама и ексцентричне мале комаде које је назвао „Греси моје младости".

Остатак живота Росини је провео углавном се препуштајући уживањима. Имао је бројне љубавне авантуре, најчешће са старијим женама, и био је широке руке према свима. Његова кућа у Паризу, где се коначно доселио 1855. године, била је увек пуна људи, махом из музичких кругова, који су га, иако се давно повукао, сматрали неком врстом свог духовног учитеља. У таквим приликама Росини је понекад у част гостију импровизовао на клавиру и тако су заправо и настали „Греси моје младости".

Многи стручњаци и данас у Росинијевој музици виде одјеке посебне животне енергије. Осим већ описане музичке генијалности, извор те енергије свакако је била и композиторова склоност ка гурманлуку, која је још за време његовог живота постала легендарна. Где год да се појавио био је радо виђен гост. Гостионичари су знали да Росини неће штедети новац па су се просто утркивали ко ће га боље послужити. Нека од тих јела припремају се, и данас, и зато ако у менију неког мало бољег ресторана наиђете на „Турнедо Росини", обавезно га наручите и пре првог залогаја отпевајте у себи неку арију из маестрових опера. У част једног од највећих композитора које је свет имао.

В. Радосављевић

МА ШТА КАЖЕШ

ДА ЛИ САМ ЈА ЗАИСТА ЈА?

Вуди Ален, широм света чувени писац, глумац и филмски режисер, савршено је свестан да је слава која му се десила била готово немогућа и да се на њу никада неће сасвим навићи.

„Сећам се као да је било јуче суморних дана у јадној малој школи коју сам похађао", каже он. „И повратка кући и седења за кухињским столом прекривеним увек истом старом мушемом. И дан-данас ми је невероватно да сам играо у филму са Шарлом Боајеом или изводио на вечеру Морин О'Саливен (некадашњу неодољиву Џејн када је Тарзана играо Џони Вајсмилер) зато што је она мајка моје жене Мије Фароу и бака моје рођене деце. То једва могу и да замислим јер сам им се као клинац дивио у биоскопу.

Понекад, док се у купатилу бријем и гледам у огледалу видим себе тамо у прошлости и онда гласно кажем: „Ти си Ален Конигсберг, рођен у сиротињском Бронксу и одрастао у сиротињском Бруклину. Да твоје право место није у неком сутерену?" ■

ПИТАЊА И ПРОФЕСИОНАЛНИ ОДГОВОРИ

Статистичару:

– Колико је два плус два?

Овај притиска по рачунару и, најзад, изјављује:

– Мислим да је резултат 3,99999 до бесконачног.

Лекару:

– Колико је три плус три?

– Чини ми се да је шест, али би било боље да чујемо мишљење и неког од мојих колега – одговара он после неколико секунди.

Рачуновођи:

– Колико је четири плус четири?

Он набира обрве, продорно гледа право у очи, нагиње се напред и тихо пита:

– А колико бисте желели да буде? ■

НИ ТАЛЕНАТ НИ ТРЕНИНГ, ПА ИПАК

Професионални криминалац је чист добровољац. Друштво од њега само тражи да престане да ради оно што ради и то није никакав неразуман захтев. И није претеривање тврдити да су сваки мушкарац, жена и дете у Сједињеним Америчким Државама у стању да не краду кола, не растурају дрогу, не присвајају туђу имовину, не пљачкају радње. Јер, нико од прекршилаца закона не тражи да оборе рекорд у трчању на сто метара, да препевају на енглески Дантеову „Божанствену комедију" или да одсвирају фугу на клавсену. Поштовање закона не изискује ни таленат ни вежбање. Свако може да буде поштен. ■ „Фримен"

РАЈ – ПАКАО

Позвао Ђаво из пакла светог Петра, рајског кључара, да њихове две репрезентације одиграју фудбалску утакмицу.

– Како можеш да се надаш победи? – пита га свети Петар.

– Па сви најбољи играчи су овде код мене!

– А како бих могао да изгубим када су све судије доле код нас? ■

САМО ЛАЖИ, БАШ ТО СЕ ТРАЖИ

Један од кандидата који су поднели пријаву за место помоћника за везе са штампом извесног америчког конгресмена добио је из канцеларије тог високог политичара одговор много брже него што је очекивао. У писму је стајало: „Ваша кратка аутобиографија врви од претеривања, извртања чињеница, полуистина и лажи. Можете ли да почнете с радом у понедељак?"

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

ЧАЈ У РУЦИ, ЗЛАТО У ТРЕЗОРУ

Још од давнина људима су биле потребне ствари које сами нису могли да направе или произведу па су се сналазили размењујући једну робу за другу. Али, није баш увек било лако наћи некога коме треба, на пример, баш жито а заузврат треба да дâ глинени крчаг и тако се јавила потреба за неким општеважећим мерилом вредности.

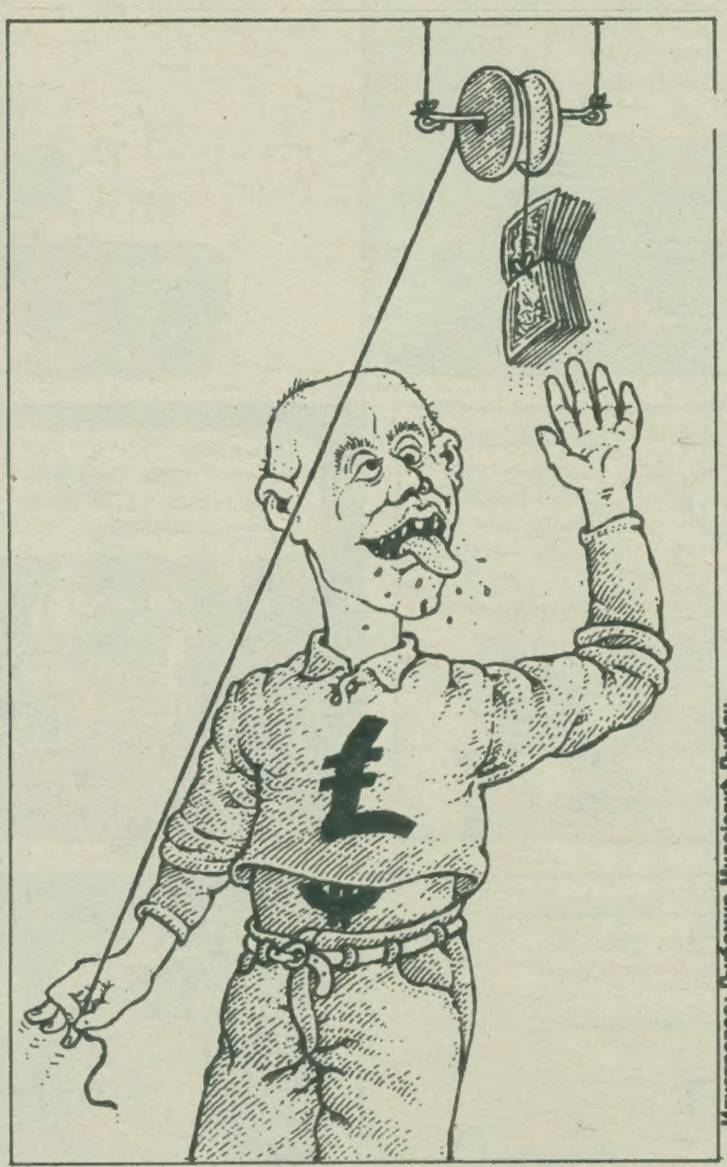

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубац

Прва валута, коју су сви прихватили са олакшањем и одушевљењем, био је такозвани натурални, робни новац. Сасвим спонтано јавио се у разним културама на различитим крајевима света. Тако су улогу новца добили стока, жито, крзно или нешто четврто за шта је једна заједница сматрала да је вредно и потребно да сви имају.

Временом, највероватније из практичних разлога, јер замислите да уместо новчаника морате у куповину да вучете стадо оваца, улогу новца преузимају ствари које се лако преносе и које, саме по себи, нису морале да имају никакву економску вредност. Тако се као платежно средство користе шкољке, слоновача, перје и зуби различитих животиња, разнобојни каменчићи...

Једна од најраспрострањенијих врста натуралног новца која се користила широм света, у Африци, Индији, Кини... били су каури-пужеви. Средином 19. века у Уганди мушкарац је, да би се оженио, за жену морао да дâ 4–5 крава, а једна крава вредела је 2500 каури-пужева. Старији мушкарци са сетом су уздисали за добрим старим временима када се у замену за жену давало свега 30 каури-пужева. Инфлација, макар и у оваквом виду, ни тада, очигледно, није била непозната.

Ипак, због својих природних особина, нарочито могућности да се по жељи обликује, метални новац је, бар у развијенијим цивилизацијама, врло рано потиснуо све врсте натуралне размене. Први новац, како се верује, исковали су још пре 10.000 година краљеви Лидије, у Малој Азији, мада неки сумњају да су идеју о кованју новца узели од давно ишчезлих Хетита. Било како било, употреба новца се убрзо, захваљујући старим Грцима, пренела на читаво Средоземље, а онда и даље по Европи и Азији.

У једном тренутку само у Енглеској било је 70 ковница новца док је у средњој Европи издато безброј различитих врста новчића. Све државе, градови, чак и свака имућнија породица, издавали су сопствени новац.

Ако погледате неки антички новчић, запазићете како је тежак и масиван. То је зато што је прављен од правог сребра. Племенити метали, злато и сребро, били су на највишој цени па је вредност новца износила управо онолико од колике се количине племенитог метала сваки новчић састојао. Истина, право сваког града, чак и сваке виђеније породице, да кује свој новац, доводило је до великих разлика не само у његовом спољашњем изгледу, него и у финоћи и тежини. Иако се у току кovања на сваки примерак утискивала ознака финоће и тежине, златари, који су играли улогу најстаријих банкара, били су на великој муци јер су морали да проверавају вредност сваког новчића понаособ.

Од почетка 17. века постепено долази до све веће несразмере између стварне и нормалне вредности. Све више се кује ситан новац од бакра, никла, алуминијума, а у Кини и од пресованог лишћа чаја – који је служио за свакодневну употребу у трговини на мало, док се злато чувало у трезорима.

Потврде које су европски златари издавали за новац који је био код њих на чувању сматрају се првим папирним новцем. У Француској, после смрти Луја XIV, папирне новчанице први пут улазе у општу употребу а користиле су се и за време Француске револуције.

И док је у Француској папирна новчаница била прихваћена још у 17. веку, у Енглеској је првих деценија 20. века купац који би ушао у радњу и пожелео нешто да купи тим новцем морао пре тога да се легитимише. За сваки случај.

Данас метални новац, осим за нумизматичаре, почиње полако да губи своју употребну вредност. Кредитне картице, чекови, деонице и гомила других папира преузимају власт. Али, то је друга прича.

За крај, две напомене празноверницима:

- „Ако се новац пречесто броји, приликом сваког даљег бројања биће га све мање."
- „На тек примљени новац, нарочито ако је први који тог дана држите у руци, треба пљунути и он ће се, гарантовано, умножити. Па, ви проверите.

А. Б.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© 1991 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

„ФОРМУЛА 1" НА ЛЕДУ

КАД СЕ ЛУДАЦИ САНКАЈУ

Само стопинак жестоких момака на свету усуђује се да полети низ ледену стазу на металној дасци без кочница и било какве заштите. И то са главом напоре!

Одећа за скелетон: аеродинамична капа, комбинезон од нарочите материје припијен уз тело, орачан на коленима и лактовима и скелетон – је постављена челична плоча од 30 килограма са два савијена гвожђа.

На самом почетку скелетон клизи низ „шине", удубљења у снегу. Возач трчећи одржава равнотежу закачаљкујући клинцима у ледену цицелу који се забадају у лед и спасавају га да не падне

После тридесет метара залета такмичар се оквирно зна на своје возило. Коју ће брзину постићи у трци умногоме зависи управо од старта

Брзином од 140 km/h, са главом уз саму стазу, возач улеће у кривину готово вертикално уледењи уз ледени зид. Публици стаје дах јер гледа изгледа да ће се превртнути или излетети

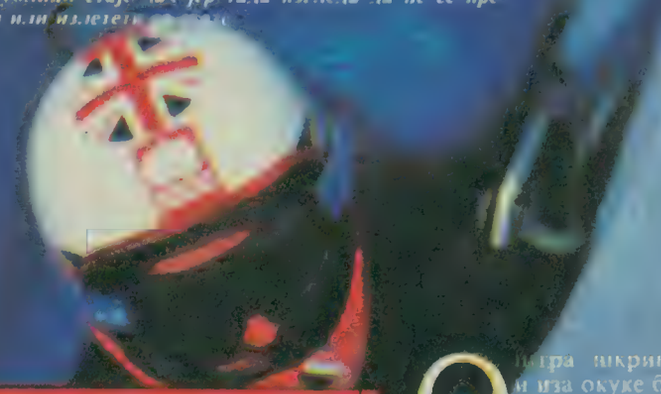

Отпора ваздуха леда и иза окуке брзином чује излеће такмичар. Док сте тренну- пред нове стрме кривине. Једва да сте и назрели какав је пред вас, човек полегнут ниско на земљи, са главом окренутом фикованом објекту. То обичне санке: тркач је сам и без икакног заштитног „оклопа". Још је мање такмичар не додирне лед. Ево та како лети вертикално увис кривина

СКЕЛЕТОН НА ОЛИМПИЈАДИ?

Вештачка стаза у Плањију, подигнута усред села Ла Рош, у Савоји, најзначајнија је новина начињена за Зимске олимпијске игре у Албервилу у Француској. Дугачка је 1500 метара са 90 километара уграђених челичних цеви укопаних у бетон, кроз које тече 80 тона течног амонијака на –33°С, за прављење леда. Змијолика ледена стаза има 19 кривина, од чега и једну „очегу", обрнуто латинично У, све је на њој компјутерски прорачунато, а опремљена је и заштитним одбојницима у горњем делу да би се избегло излетање са стазе. Овде је, без велике помпе, од 2. до 5. јануара одржан први Француски шампионат на коме је Мишел звузео прво место. Ова дисциплина коју су измислили Британци 1884. већ је два пута била приказана на олимпијади, 1928, и 1948, оба пута у Сент Морицу (Швајцарска). Данашњи скелетонисти надају се да ће бар 1998. на Зимским олимпијским играма у Нагану (Јапан) и они званично полетети низ ледени тунел и показати целом свету шта знају и умеју.

лево-десно. У једном тренутку прилепљен високо горе уз ледени зид, изгледа као да ће се извртнути на леђа или, још пре, да ће излетети са стазе. Али, центрипетална сила задржава га и он наставља паклену трку управљајући возилом лаким покретом главе или рамена да би постигао што већу брзину – и преко 140 километара на сат!

Као ја сам скочио с падобраном

Ово лудо санкање на смешној справи кроз ледени тунел зове се скелетон, а најтачније би било рећи да је то – наопачке санкање. Измислили су га Енглези још крајем прошлог века и то је прави спорт са правилима, такмичењима, светским првенствима, без икаквих произвољности што, уосталом, вратоломна стаза и не дозвољава. Такмичар се спушта низ ледену боб стазу лежећи на једноставној челичној плочи тешкој тридесетак килограма и обложеној сунђером, са два мини браника спреда.

Не зна се тачно зашто је спорт назван скелетон: на енглеском ова реч заиста значи „скелет", али исто тако и „метална шасија". Справа је дугачка 96 центиметара, а лежи на два салинца дужине 150 центиметара и широка по 15 милиметара, што значи да возачу током целе трке глава и доњи делови ногу висе без ослонца. Он управља скелетоном с рукама припијеним уз тело док му шаке чврсто стежу држаче учвршћене за „седиште", у ствари – лежиште. Али, пре но што тркач легне и увуче рамена да би смањио отпор ваздуха, мора да ухвати залет трчећи тридесетак метара. За то време санке клизе низ две „шине" издубљене у леду. А кад сиђе с ове линије, возач је препуштен сам себи, избачен као метак у тунел покривен ледом. Једина мисао у његовој глави тада је да искористи путању тако да постигне највећу брзину. Али, без кочница, за разлику од боб санки!

Истина, на врху окованих ципела он има метални шиљак којим кочи у току вожње и на задњем делу салинаца налазе се удубљења дугачка 15 центиметара која спречавају заношење у кривинама, али шта је то при паклености брзини од 140, 150, па и 160 километара на сат колико се, рецимо, постиже на писти у Сент Морицу? И како се, уопште, заустављају на крају стазе? Једини начин је дебео слој струњача од сунђера на који се скелетон „насуче", а најмодерније стазе у Аустрији, Швајцарској и Немачкој завршавају се узлазном стазом са успоном за кочење, као скакаонице.

Једина заштита од повреда коју такмичар има је кацига од кевлера, аеродинамичног профила, јаке рукавице и комбинезон од нарочитог материјала припијен уз тело, с појачањем на коленима и лактовима какве носе скијаши у спусту.

– Кад брзина пређе 100 километара на сат, притисак је тако јак да више уопште не можете да подигнете главу и осмотрите стазу која наилази – каже Пјер Мишел, првак Француске чији лични рекорд износи 140 километара на сат. – У кривинама трпимо притисак од 4 G, тачно колико и пилот који изводи лупинг! Човек је тада на граници да изгуби свест... Зато пре сваке трке морамо да научимо план стазе напамет да би се упамтила свака кривина.

Да би могао да тренира и изван стазе, Пјер Мишел је измислио чудан скелетон на точкиће. Канађани су у исту сврху поставили у Калгарију справу која клизи по шинама, а такмичар се избацује на њу помоћу – катапулта!

Шта нагони овог тридесетчетворогодишњег инспектора Осигуравајућег завода у Стразбуру да се стрмоглављује низ опасну ледену стазу?

– Возио сам боб санке – каже он. – Случајно сам пробао скелетон на једној аустријској стази и буквално био оборен с ногу: прво спуштање изазвало је у мени осећање као да сам искочио с падобраном. Летиш истом брзином као у бобу, али десет пута боље „осећаш" лед. Шкрипа леда који разбијају салинци пршти ти у ушима, тело подрхтава од најмање неравнине на стази. То је као да возите кола избачена у тунел брзином од 300 километара на сат!

У току спуста тркач није ни секунду пасиван: прави се мења минималним покретима тела да би се при том добила која десетинка или чак стотинка секунде. За четири године колико се такмичи и 140 спуштања низ ледени тунел Пјер Мишел је научио да савлада страх, али зна да је довољан један погрешан покрет и несрећа је ту. Лоше прорачуната кривина у једној трци у Италији коштала га је три сломљена ребра.

42 чаробне секунде

– Скелетон се преврнуо – сећа се Мишел – ја сам пао и престигао га, а онда ме је он сустигао и ударио. – Па ипак, француски ас не сматра да је скелетон опаснији од осталих скијашких и санкашких дисциплина. Међутим, мисли да је најспектакуларнија дисциплина.

Тако говори један једини Француз који учествује на међународним тркама на скелетону (истина, у његовој земљи има још десетак аматера), али број професионалаца не прелази више од стотинак у целом свету. Наравно, све донедавно, док у Савоји није изграђена боб стаза, морао је да тренира у иностранству. Али, то га није обесхрабрило. Да би могао да тренира залет било где и ван зимске сезоне, ставио је на скелетон точкиће са скејтборда. А сваке године од новембра до марта крстарио је Европом да би тренирао и спуштао се низ боб стазе: пет до осам сати путовања за неколико тренутака паклене брзине. Али, то за њега није важно:

– У Кенигсеу, Немачка, спуштање траје око 42 секунде али то су 42 секунде које се не могу упоредити ни са чим на свету.

Припремила ***В. Милићевић***

– Ви, маркиже од Кондорсеа, скончаћете на каменом поду затворске ћелије. Сами ћете се отровати да не бисте пали у руке џелату. А ви, господине Де Шамфор, сећи ћете себи вене двадесет два пута... – весело је на гозби прорекао писац Жак Казот

Историја обилује необичним примерима видовитости, али нема много тако запањујућих и тачних као што је предсказање Жака Казота за време једне раскошне вечере у Паризу почетком 1788. године. Све што се тада збило верно је забележио Жан-Франсоа де Ла Арп, такође гост, који је испао репортер са лица места.

Вечера је била весела и протегла се до дубоко у ноћ. Домаћин, племић чувен по префињеном духу и укусу, позвао је на гозбу сјајно друштво: књижевнике, угледне дворјане краља Луја XVI и Марије Антоанете, славне адвокате, неколико чланова Француске академије наука, племкиње познате по лепоти и образовању.

Сви су били вични занимљивом и духовитом разговору. Домаћин се побринуо да се на трпезу изнесу бирана јела, најфинија француска вина текла су потоцима, а гости су се трудили да један другог надмаше у забавној и ученој конверзацији. Ниједна тема није била забрањена.

Племените даме слушале су не црвенећи разне пикантне причице, сви су исмевали религију и у небеса дизали Волтера. Сви су се, такође, сложили да ће у Француској ускоро избити револуција која ће као метла почистити празноверје, фанатизам и осталу трулеж у држави.

Или је луд или се шали

И баш тада је Жак Казот, успешан писац и аутор књиге

НИЈЕ ПРЕДВИДЕО САМО СВОЈУ СМРТ

„Заљубљени Ђаво", прснуо у смех. Када су га сви за столом упитно погледали, он је изјавио: „Племените даме и господо, спавајте мирно. Заиста ћете доживети ту велику револуцију коју толико прижељкујете. Знате, ја сам и нека врста видовњака и уверавам вас да ће свако од присутних бити сведок револуције."

Када су остале званице почеле да га бомбардују питањима о будућности, Казот је весело, с појединостима од којих се ледило срце, описао шта ће се оним гостима који су то желели да сазнају догодити када револуција букне.

„Ви, маркиже од Кондорсеа, скончаћете лежећи потрбушке на каменом поду затворске ћелије. Сами ћете се отровати да не бисте пали у руке џелату. А ви, господине Де Шамфор, сећи ћете себи вене двадесет два пута, али ћете умрети доста месеци касније. Што се тиче вас, господине Де Николе, завршићете на губилишту као и ви, господине Де Беји."

И, док је он настављао, званице су мрмљале: „Овај човек је луд!" или: „Зар не видите да се шали да би нас забавио? У његовим досеткама, као што знате, увек има нечег тајанственог и неочекиваног?!"

Ни даме неће избећи крвопролиће

Жан-Франсоа де Ла Арп, ватрени волтеровски илуминиста, гласно је приметио да Казот није предсказао његову будућност. „Ах, нећете ми поверовати", одговорио је Жак Казот. „Вас лепо видим као фанатичног католика!"

На ово пророчанство сви су почели да се тресу од смеха а господин Де Шамфор је изјавио: „Пао ми је камен са срца. Ако је писано да помремо када Ла Арп постане католик, онда значи да смо бесмртни!" И свима је заиста лакнуло.

Али, с пророчанствима још није било завршено захваљујући грофици од Грамона која је шаљиво упитала: „А шта предвиђате дамама? Сигурно нам та ваша револуција неће нанети никакво зло?"

Казот јој је истим тим шаљивим тоном одговорио: „На жалост, госпођо, ни лепши пол неће избећи крвопролиће. Ви, драга грофице, као и многе друге племкиње, биће те одвезени на губилиште у џелатовим колима руку везаних на леђима као обичан разбојник!"

И, пошто је у дотад веселом друштву завладао мук пун неверице, Казот је изрекао своју последњу визију будућности: „Морам вам рећи да нико неће бити поштеђен, чак ни француски краљ и краљица. Револуција ће уздрмати цео друштвени поредак!"

На гиљотини 1792.

После ове изјаве забава је покварена мада су се гости трудили да не покажу своје нерасположење.

Све што је Жак Казот предвидео те вечери обистинило се у року од пет година и његово предсказање једно је од најпрецизнијих свих времена мада о њему осим Де ла Арпове белешке, нема никаквих писаних докумената.

Француска буржоаска револуција, започета у име најсветијих идеала, претворила се у оргију насиља и крвопролића.

Жак Казот, који је тако тачно описао будућност сваког од гостију за вечером, није могао или није хтео да предвиди своју. Он је погубљен на гиљотини 1792. године.

Бојана Дожић

Ова гравира из 18. века представља госте на чувеној вечери 1788. године чија су лица све нерасположенија док им Жак Казот предсказује црну будућност која их вреба. Тако их је замислио аутор гравире који је истиниту причу знао само по чувењу

ВИФ-ВИФ. ПИМ-ПАМ ИЛИ...

СТОНИ ТЕНИС

КУМ ЈЕ БИО ЕНГЛЕЗ

„Бањо" рекетима играло се крајем прошлог века

Јерген Персон (Шведска) садашњи првак

Осамнаест титула првакиње света: Марија Медњански

Име пинг-понг нису, како се верује, смислили Кинези него један Енглез и то 14 година пре но што су први столови за стони тенис стигли у Кину

ШТО ЈЕ СИГУРНО, СИГУРНО

Пријемом у породицу олимпијских спортова стони тенис морао је да поштује и основна олимпијска правила, а једно од њих је да се не смеју употребљавати стимулативна средства. Да ли су раније коришћена можемо само да нагађамо, али на Олимпијским играма у Сеулу 1988. и 41. светском првенству у Чиби 1991, када су први пут вршене антидопинг контроле, сви су били „чисти".

ЗАПАЊУЈУЋА БРЗИНА

Плави сто и жута лоптица, за разлику од традиционалне зелене и беле боје, омогућују играчима бољу видљивост и скраћују време опажаја. Самим тим и играчи брже реагују, брзина доноси већу снагу ударца и данас, захваљујући плавој и жутој боји, стонотениска лоптица, мада тешка само два и по грама, лети брзином од 196 километара на час. Када би том брзином летела читав минут, окренула би се око себе 9.000 пута.

„Пинг-понг дипломатија": стонотенисери су одиграли значајну улогу у поновном успостављању дипломатских односа Кине и САД. На слици: кинески асови за време посете САД 1972. године одиграли су егзибиционни меч у палати Уједињених нација

● Стони тенис почиње да се игра у Енглеској у другој половини 19. века као „минијатурни тенис" (Miniature Indoor Lavn Tennis Game).

● Убрзо се ова игра пренела у Америку и енглеске колоније као замена за тенис у време киша и хладноће. Играло се тениским рекетима и лоптицом, обично на већем столу, док је улогу мрежице обављала обична даска.

● Као засебна игра стони тенис почиње да се развија када се неко досетио да употреби нарочите рекете и лоптице. У почетку су се рекети правили од дрвета, а лоптице од плуте.

● У настојању да се побољшају, рекети су прављени од пергамента разапетог у дрвеном раму са дугачком дршком (такозвани „бањо"), затим од картона, плуте, исплетени од танког платна или конопца који се затезао око округлог дрвеног рама...

● Велики допринос развоју стоног тениса дао је 1874. извесни господин Вингфилд пронашавши гумену лопту која се пунила сабијеним ваздухом.

● До 1884. када је у каталогу фирме „Ф. Х. Ајрес" употребљен назив стони тенис ова игра се звала „госима" (В. Британија), „виф-ваф" (САД), „пим-пам" (Француска), а нешто касније у Немачкој, пошто се стони тенис најчешће играо у кафанама, носи име „пинг понг кафе".

● Џејмс Џиб (Енглеска) патентирао је 1890. целулоидну лоптицу и, упркос мишљењу да су кумови били Кинези, ослушкујући звук који је производила скакућући назвао ову игру пинг-понг.

● Темељи данашњег стоног тениса постављени су када је 1902. Енглез Е. Ц. Гуди на свој рекет ставио храпаву гуму што је омогућило да лоптица и рекет дуже буду у додиру, чвршће ударце и њихову бољу контролу.

● До 1926. играло се по разним правилима: сет је, рецимо, трајао и до 30 поена, сервирало се као у тенису директно на противникову страну, а тада су прихваћена данашња правила. Немац др Георг Леман основао је 15. јануара те године ITTF – Међународну стонотениску федерацију, а на Оснивачком конгресу били су представници Аустрије, Енглеске, Немачке, Мађарске, Чехословачке и Шведске.

● Сто за стони тенис дугачак је 274,3 cm, широк 152,4 cm, висок 76 cm; мрежица је висока 15,25 cm, дугачка 183 cm; лоптица има пречник 3,72 до 3,82 cm и тежину од 2,40 до 2,43 g. Димензије рекета нису ограничене, обавезна је различита боја гуме на свакој страни и прописана је дебљина гуме.

● До ове године обавезне боје биле су: зелени сто, бела лоптица, браон или зелени под, зелена мрежица, а играчи нису смели да носе беле мајице да би лоптица била уочљива. Од ове године, због захтева телевизије и убрзања игре, на великим такмичењима столови су тамноплави, мрежица светлоплава, лоптица жута, под бордо, а играчи сада могу да носе беле, али не и жуте дресове.

● У Југославију стони тенис долази 1920. године, а први мечеви играју се у кафани „Ројал" у Чаковцу и посластичарници „Гринбергер" у Сомбору 1926.

● Стонотениски савез Југославије основан је 1928.

● Светско првенство одржано је први пут 1927. у Лондону и од тада се одржава сваке године (пауза због рата од 1939. до 1947) до 1957. а од тада сваке друге, непарне године.

● Првенство Европе први пут је одржано 1958, а од тада сваке друге (парне) године.

● На светским и европским првенствима такмичења се одржавају у седам дисциплина: мушкарци екипно, појединачно и у паровима; жене екипно, појединачно и у паровима и у мешовитим паровима.

● Стони тенис је постао олимпијски спорт тек 1988. године у Сеулу и на програму олимпијских игара нема екипног такмичења и игре мешовитих парова.

● Југославија је на светским првенствима дебитовала 1929. (9. место у мушкој конкуренцији уз једну победу и осам пораза), Јапан 1952, а Кина тек 1953, мада је спорт у коме је данас водећа светска сила „увезла" из Јапана још 1904. године.

● Највише медаља на светским првенствима освојио је Виктор Барна (Мађар који после рата живи у Енглеској) – укупно 40. Највише пута био је појединачни првак света у мушкој конкуренцији – пет пута – а у појединачним дисциплинама освојио је 15 златних медаља (највише у мушкој конкуренцији).

● Највише титула првакиње света у појединачним дисциплинама има Мађарица Марија Медњански – 18.

● Југословенски играчи и играчице освојили су досад 31 медаљу на светским и 47 на европским првенствима. Најуспешнији је Драгутин Шурбек са 34 медаље (12 на светским и 22 на европским првенствима).

● Највише медаља на светским првенствима има Мађарска (210), а на другом месту је Кина (198), али са двоструко мање учешћа, док је Југославија са 31 медаљом на 12. месту.

● На светским првенствима Југословени су три пута освајали златне медаље, увек у игри мушких парова: Тибор Харангозо и Жарко Долинар 1954, Драгутин Шурбек и Антон Стипанчић 1979. и Драгутин Шурбек и Зоран Калинић 1983.

● Садашњи прваци света (Чиба '91). – Мушкарци, екипно: Шведска (Југославија је вицешампион). Жене, екипно: Кореја (прва заједничка екипа две Кореје). Мушкарци, појединачно: Јерген Персо (Шведска). Жене, појединачно: Денг Јапинг (Кина). Мушки парови: Петар Карлсон, Томас вон Шеле (Шведска). Женски парови: Чен Жихе, Гао Јун (Кина). Мешовити парови: Ванг Тао, Лиу Веи (Кина).

● Југославија је три пута била домаћин светског првенства: „СПЕНТ" 1965. у Љубљани, „СТЕНС" 1973. у Сарајеву и „СПЕНС" 1981. у Новом Саду, а Београд ће бити домаћин најбољим стонотенисерима света 1995. године. Скраћени назив првенства биће „БЕСТ".

Ж. Б.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ЗАКЉУЧАНА У СЕФУ

Само три особе, од којих се ниједна није налазила у згради, знале су шифру за отварање малог челичног ковчега где се једанаестогодишња девојчица једва увукла и из кога је нестајало ваздуха

Као и сваког понедељка особље протестантске цркве у Честсворту, Калифорнија, имало је 18. марта 1991. године пуне руке посла. У једној од помоћних просторија цркве пребројавали су и паковали у врећице добровољне прилоге прикупљене од верника на недељној проповеди претходног дана.

Све је било као и обично осим што се књиговођа цркве Дарлина Вест није налазила међу њима. Госпођа Вест се код своје куће опорављала од операције па нико није затворио празан мали сеф и завртео његов бројчаник када су старешине цркве покупиле новац и пребациле га у банку.

Сеф је био широм отворен и када је у радне просторије цркве стигла госпођа Ким Фејлиз, супруга једног од свештеника, да би на врата залепила распоред проповеди током седмице. С њом је било и њено двоје деце.

Ово је чудно, помислила ја и потрудила се да запамти да о отвореном сефу обавести Гордона Фрајтаса, шефа црквене канцеларије, чим обави свој посао. Погледала је на сат: 15.15 h.

– Децо, не дирајте сеф! – довикнула им је када је видела да се играју у његовој близини и потрчала уз степенице до апарата за фотокопирање. Прошавши поред стакленог зида канцеларије свог мужа Ричарда, махнула му је и рекла: – Долазим за пет минута.

Да будемо вреће с парама!

Чим је мајка нестала с видика, једанаестогодишња Рочела и њен годину дана млађи брат Џон широм су отворили сеф и задивљено пиљили у његову свилом постављену унутрашњост. А онда је малој Рочели пало на памет оно право:

– Хајде да се правимо да смо вреће с парама! – рекла је брату, увукла се на једвите јаде у сеф величине 120 са 91 центиметар и залупила врата.

Џон је мало причекао и, сматрајући да је на њега дошао ред да буде врећа новца, ухватио је кваку да би отворио врата сефа, рука му је склизнула и запела за бројчаник који се окренуо. Узалуд је Џон вукао ручку – врата сефа нису се отварала. Уплашио се и отрчао да нађе мајку.

Гордон Фрајтас се мрштио над неким документима када је Ким Фејлиз упала у његову радну собу. – Гордоне – рекла му је сувише мирним гласом – искрсло је нешто непријатно. Моја кћерка је у сефу!

Фрајтас је у првом тренутку помислио да се Ким шали али, када га је смирено питала има ли комбинацију за отварање сефа, осетио је у њеном гласу пригушену панику.

– То ћемо лако средити – одговорио јој је такође смирено да је не би још више уплашио. Јер, он је знао да само три особе имају ту шифру као и да се ниједна од њих не налази у згради цркве.

Хитну шифру за отварање

Обоје су стрчали доле и Фрајтас је почео насумице да окреће бројчаник сефа и вуче ручку. Али, сеф се није отварао. Из њега се једва чуо Рочелин гласић: – Молим вас, пустите ме напоље...

– Душо, то и покушавамо – одговорио јој је Гордон Фрајтас. – Стрпи се који минут док не пронађем шифру и изаћи ћеш.

Илустровао: Брана Јовановић

– Молим вас, пожурите поново се огласила Рочела.

– Разговарај с њом док се ја не вратим – рекао је Рочелиној мајци и похитао у телефонску централу. – Хитно нам треба шифра за отварање сефа. Молим вас, позовите кућу Дарлине Вест. – Затим је особљу објаснио шта се догодило и сви су пожурили да успоставе везу са три члана црквеног одбора који су знали ту комбинацију.

Ричард Фејлиз је оставио папире и погледао на сат. Због чега ли се његова жена Ким толико задржала? Сишао је у приземље и угледао групу људи испред просторије. Унутра је видео како Гордон Фрајтас клечи крај сефа и нешто говори. Ким је стајала крај њега бледа као смрт.

– То није могуће! – помислио је када су му рекли да је у сефу заробљена његова кћерка. Приметио је да је просторија пуна света и загушљива. Како ли је тек унутра у малом сефу? – Рочела, диши полако и не бој се! – викнуо је.

Ваздух за још 15 минута

Свих десет телефонских линија цркве радиле су пуном паром, али није нађен нико од троје људи који су знали комбинацију бројева за отварање сефа. – Код Дарлине нико не подиже слушалицу – јавио је један од телефониста. – Покушајте код њеног сина а зовите и болницу у којој је оперисана – довикнуо је Фрајтас.

Дарлину Вест нигде нису нашли. А она је била код своје куће око сто километара од цркве, али је чврсто спавала под дејством средстава за смирење болова које је узимала после операције.

– Ово траје већ сувише дуго – одједном се тргао Фрајтас схвативши да морају да нађу неки други начин пре него што девојчици сасвим нестане ваздуха. – Позовите 911 – рекао је једном службенику. – Пронађите најближег бравара! – наредио је другом.

Диспечер у Лос Анђелесу примио је позив 911 за хитну помоћ у 15.31 h и само секунд касније из звучника у ватрогасној станици број 96 зачуо се глас: – Дете закључано у сефу, зграда цркве, 21110 Супериор, Четсворт!

Четири минута касније ватрогасци су стигли и сјатили се око сефа. Донели су разне бушилице, циркуларну тестеру чија су сечива могла да секу бетон, хидрауличну машину која је под притиском од 18 тона као од шале мрвила најдебљи метал...

Пошто су погледали сеф, капетани Роберт Робар и Волт Вилмингтон закључили су да би употреба оваквог алата могла да повреди дете у сефу. Вилмингтон је очима премерио сеф, проценио да ће у њему бити ваздуха још петнаестак минута и присетио се деце извучене прекасно из сличних клопки.

Дарлина није могла да се сети

Рочелу су болела колена стиснута и ослоњена на једну страну сефа, такође и брада притиснута на колена. Било јој је страшно врућина, вртело јој се у глави и осећала се далеко, као у сну. Онда је зачула дубок глас: – Рочела, кажи како седиш. Можда ћемо морати да избушимо рупе да би могла да дишеш!

Али, нису желели да пренагле и одлучили су да сачекају браваре. Многи од њих јавили су се на телефонски позив из цркве: неки су рекли да без комбинације бројева не могу да отворе сеф, неки су казали да би, можда, и успели само би то трајало сатима.

Један од телефониста је у очајању поново окренуо број Дарлине Вест. И, слушалицу је подигла њена снаха која је спратила да је обиђе. Она је пробудила Дарлину која јој је издиктирала бројеве шифре.

Сада су имали четири броја за отварање сефа и, када је Фрајтас клекнуо и машио се бројчаника, сетио се да нису добили никаква друга упутства. Али, морали су да покушају.

Фрајтас је цедуљу с бројевима комбинације дао капетану Робару, овај је клекнуо крај сефа и прстима влажним од зноја почео да окреће бројчаник у правцу кретања казаљке на сату. Врата се нису отворила. Покушао је и у супротном правцу и опет ништа.

Његов колега Вилмингтон зграбио је бежични телефон и поново позвао Дарлину Вест. – Молим вас, покушајте да се сетите како вам се крећу прсти
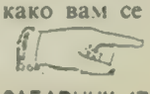
док обрћете

комбинацију на бројчанику сефа – завапио је.

Дарлина је то годинама радила сасвим аутоматски и сада, омамљена седативима, никако није могла да се присети својих покрета. Плакала је од очајања, али није ишло.

Теледириговано руковање бројчаником

Сат је показивао 15.42 h и сви су били свесни да времена нема више. Ватрогасац с бушилицом стајао је крај сефа очекујући знак свог капетана да почне са бушењем рупа за доток ваздуха. У просторији се осећала паника.

Тада се Гордон Фрајтас сетио да би сваки бравар могао телефоном да им објасни како да рукују бројчаником сефа. Отрчао је у телефонску централу и викнуо: – Зовите неког бравара и кажите му бројеве шифара! Питајте шта да радимо да бисмо отворили сеф!

Добили су Била Брендона, бравара и стручњака за сефове из Вудленд Хилза. – Повежите ме са особом која отвара сеф и ја ћу јој говорити како да ради – рекао је он.

У соби са сефом ватрогасац је тражио место где ће да почне с бушењем када је Фрајтас, с телефоном у руци, упао и викнуо: – Чекајте!

Капетан Робар је прихватио телефон и прислонио га уз Вилмингтоново уво, а овај је клекнуо крај сефа. – Имам шифру, шта прво треба да урадим? – питао је бравара.

– Окрените бројчаник четири пуна круга на леву страну и онда се зауставите код првог броја комбинације. Затим га обрните три пуна круга удесно и станите код другог броја шифре – рекао му је Брендон.

Вилмингтон је учинио тачно како му је речено. – Шта даље? – питао је. – Сада два пуна круга налево до трећег броја, потом један круг надесно. Бројчаник ће се зауставити сам код четвртог броја – упутио га је бравар.

У 15.46 h Вилмингтон је направио последњи обртај и тачно на четвртом броју чуо је тихо шкљоцање. Ухватио је ручку сефа и полако га отворио. Из њега је испала Рочела лица зајапуреног и умрљаног од зноја и суза. – ИЗИШЛА ЈЕ! – заорило се целом зградом.

Капетан Вилмингтон је удахнуо ваздух најдубље у животу и рекао: – Мала, добри си ме забринула!

Рочела га је загрлила и шапнула: – Хвала вам.

Припремила ***Б. Дожић***

Изумрли језици

НАРОД КОЈИ ЈЕ РЕШИО ДА ЋУТИ

Један осамдесетпетогодишњак последњи је човек на свету који још говори прастари језик убик. Са старцем ће, тако, у гроб отићи и цео један језик. Јер, Тавфик Есенч има око 85 година. Тачан датум рођења не зна ни он сам. У његово време нико није водио књиге рођених. Данас живи у селу Хаџиосман, на турској обали Мраморног мора. Он је последњи човек који влада језиком убик. Њиме су говорили његови преци који су припадали черкешкој групи народа са северног Кавказа.

Пре две деценије овим чудним језиком који има највише сугласника међу познатим језицима – између 80 и 85 – говорило је двадесетак људи. Тако је обезбедио и место у „Гинисовој књизи рекорда". Тачан број сугласника, као ни осталих гласова, не може да се установи јер убик никада није имао одговарајућу азбуку.

Лагана смрт убика почела је средином прошлог века. Тада је народ који је говорио овим језиком, из још увек непознатих разлога, решио да га се одрекне и да почне да се служи сродним абхашким. На сабору одржаном једне ноћи под крошњом светог храста племенска скупштина донела је одлуку да се сви иселе из царске Русије у суседно Отоманско царство. Тако су 1864. године Убици напустили огњишта на руској обали Црног мора.

Подаци о броју Убика који су кренули ка Турској веома су непоуздани. Процене се крећу од 16 па све до 75.000.

Сеоба се, међутим, претворила у праву трагедију. Десетине хиљада бескућника умрло је од жеђи и глади. Нападала су их разбојничка племена која су отимала децу и продавала је као робље арапским велможама. Девојчице су нестајале у тајанственим харемима. Ни у новој домовини, у унутрашњости Анадолије и на обали Мраморног мора, несрећни народ није нашао мир јер ту су се око територија спорила и остала черкеска племена која су пред теретом цара бежала у Турску.

Када су стигли у Турско царство, Убици су само на изглед примили ислам. У суштини су и даље остали верни својој анимистичкој религији. То значи да су поштовали душе мртвих, ветар, дрвеће, све природне појаве, којима су приписивали људске особине.

Упркос својевремено демократски донетој одлуци о „укидању" убичког језика, он се одржао до данас. Једно време чак се чинило да би могао да оживи јер га је француски лингвиста Жорж Димезил упорно проучавао од 1925. па све до смрти 1986. године. Он је и нашао Тевфика Есенча чију је причу забележио на безброј магнетофонских трака. Ипак, ни Димезил није успео да открије одговарајући начин писања заборављеног језика.

Око 600 хиљада људи и данас говори неки од севернокавкаских језика, у које се убраја и убички, и то како у деловима некадашњег Совјетског Савеза, тако и у Турској, Јордану и Ираку. Ови језици, познати и као абхазо-адигејски, нису у сродству ни са једном познатом групом језика на свету: ни са индоевропском, ни турском ни семитском. По неким теоријама, севернокавкаски језици су најстарији на свету и припадају једној пресемитској и преиндо-европској групи.

Савремена лингвистика сматра да се данас широм планете говори око шест хиљада језика. Недавно је саопштено да ће се у наредних сто година њихов број преполовити. Међу првима на тој листи „бивших" биће и убички јер стари Тевфик све чешће поболева.

Д. Колендић

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубац

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ЗАХВАЉУЈУЋИ ЉУБАЗНОСТИ
WALT DISNEY COMPANY
ПРЕДСТАВЉА:

МИКИ И ИГА БИВА ТРАЖЕ МУКОВО БЛАГО

■ ПРИЧА ИЗ 1950. МИКИ И ИГА БИВА ТРАЖЕ МУКОВО БЛАГО. ДВОЈИЦА АМЕРИКАНАЦА СТИЖУ У ЕГИПАТ, А ОДАТЛЕ ОДЛАЗЕ У ТУРСКУ.

■ ТАЈАНСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАРОБЉАВА НАШЕ ЈУНАКЕ. ТУ ЈЕ И ХРОМИ ДАБА КОЈИ НАМ ОТКРИВА ДА ЈЕ ШПИЈУН.

ДРУГА ЕПИЗОДА

2. ДЕО

МУКОВО БЛАГО, У ОРИГИНАЛУ НА ЕНГЛЕСКОМ **THE MOOK TREASURE**, ЈЕ СТРИП КОЈИ ЈЕ У КАИШЕВИМА СВАКОДНЕВНО ИЗЛАЗИО У АМЕРИЧКИМ ДНЕВНИМ НОВИНАМА ОД 20. АПРИЛА ДО 8. ЈУЛА 1950. ГОДИНЕ. ТЕКСТ СТРИПА НАПИСАО ЈЕ БИЛ ВЕЛШ, А ЦРТАЧ ЈЕ ФЛОЈД ГОТФРЕДСОН.

МИКИ И ИГА БИВА ТРАГАЈУ ЗА ТАЈАНСТВЕНИМ МУКОВИМ БЛАГОМ, А ТРАГОВИ КОЈЕ СУ ОТКРИЛИ НА РАЗНИМ СТРАНАМА ВОДЕ ИХ У ЕГИПАТ. ОДАТЛЕ ПУТУЈУ У ТУРСКУ, РАЈ ШПИЈУНА ЦЕЛОГ СВЕТА. И УПРАВО У ОВОЈ ЗЕМЉИ ЗАРОБЉАВА ИХ ТАЈНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЧИЈЕМ ЧЕЛУ СЕ НАЛАЗИ **АЈГОЧА**, ЛЕПА И ОКРУТНА ДЕВОЈКА КОЈА ЗА СЕБЕ КАЖЕ ДА ЈЕ ШЕФ ТАЈНЕ ПОЛИЦИЈЕ ЈЕДНЕ СИЛЕ СА ИСТОКА. И ТАКО, НАШИ ЈУНАЦИ СУОЧИЋЕ СЕ СА НОВИМ ТАЈАНСТВЕНИМ ДОГАЂАЈИМА СМЕШТЕНИМ У ЗЕМЉИ „ИЗА ГВОЗДЕНЕ ЗАВЕСЕ".

АЛИ, ПОТРАГА НЕ МОЖЕ БИТИ ОКОНЧАНА ДОК НЕ ПРОНАЂУ БЛАГО ЗА КОЈИМ ТОЛИКО ЖУДЕ.

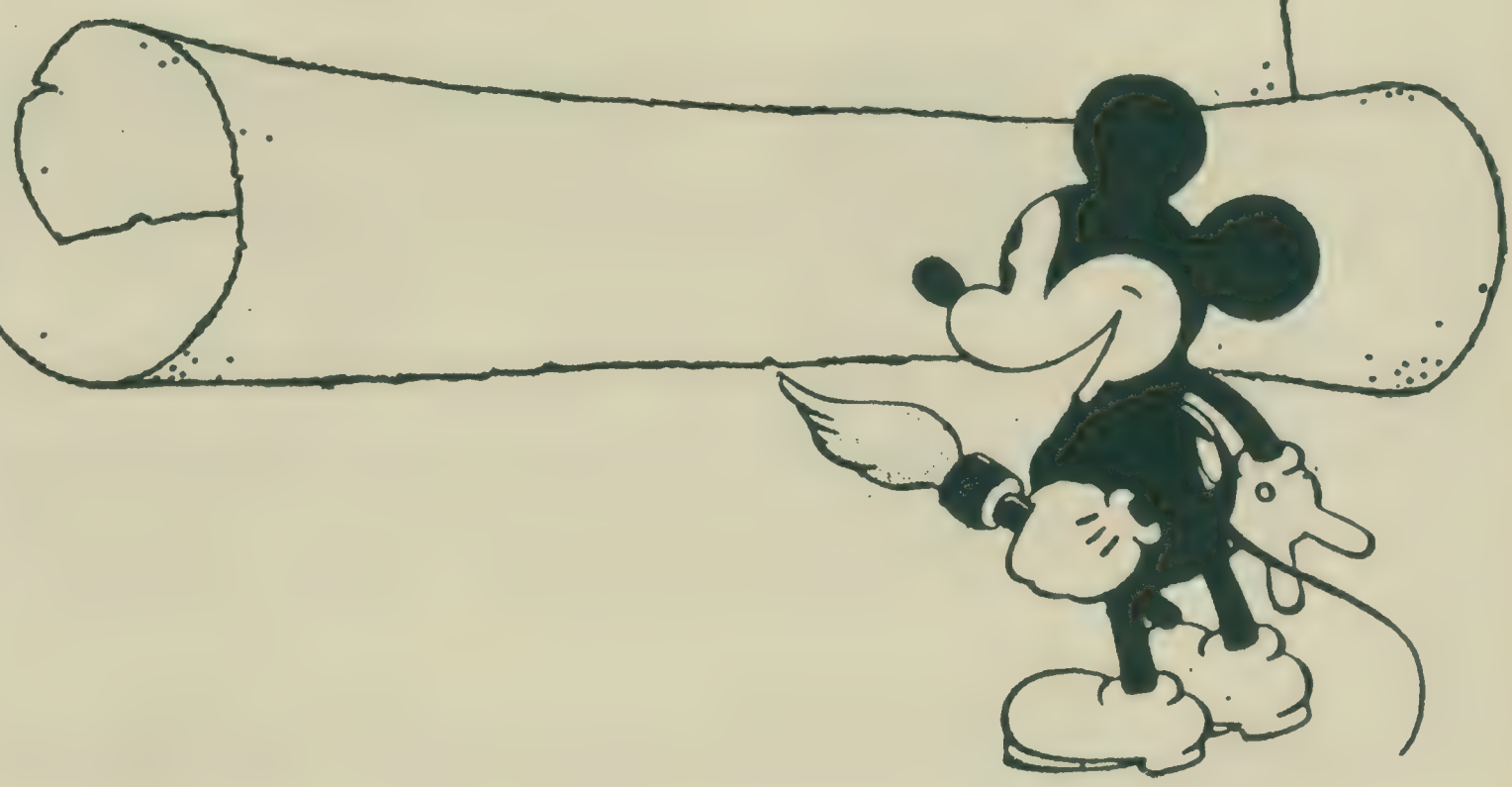

МИКИ И ИГА БИВА

ТРАЖЕ МУКОВО БЛАГО

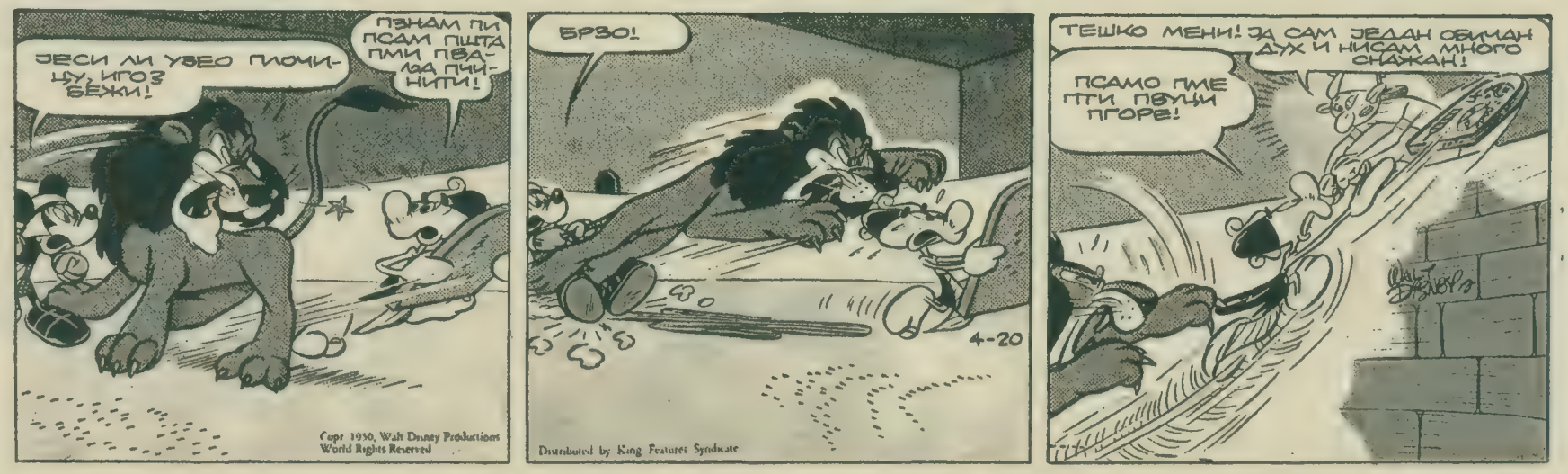
ЈЕСИ ЛИ УЗЕО ПЛОЧИЦУ, ИГО? БЕЖИ!
ПЗНАМ ПИ ПСАМ ПШТА ПМИ ПВАЉА ДА ПЧИНИТИ!
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved
БРЗО!
4-20
Distributed by King Features Syndicate
ТЕШКО МЕНИ! ЈА САМ ЈЕДАН ОБИЧАН ДУХ И НИСАМ МНОГО СНАЖАН!
ПСАМО ГМЕ ГТИ ПВУЧИ ГОРЕ!
Walt Disney
СПАСЕН СИ!
ЕЈ! АЛИ ЈА САМ ЈОШ ДОЛЕ!
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved
КАД ОБИЂЕ КРУГ, ДИГНИ МЕ!
Distributed by King Features Syndicate
ХВАТАЈ!
ЗНАШ, ИЗГЛЕДА ДА СМО МНОГО РАЗБУТИЛИ СВЕТОГ ЛАВА!
Walt Disney
4-21
НА ПЛОЧИ ЈЕ НАЗНАЧЕНО ГДЕ ЛЕЖИ МУКОВО БЛАГО! ШТА КАЖЕ?
ХММ! КАКВА КОМПЛИКОВАНА КАЛИГРАФИЈА... ДА ВИДИМО...
ПИШЕ – У ТУРСКОЈ ЋЕШ НАЋИ ТРАГ АКО СЛЕДИШ ЖЕНУ СА ПЛАВИМ ВЕЛОМ!
ТУРСКА!
ПЈУХУ!
КАРАВАН ЗА КАИРО ПРОЛАЗИ ПОРЕД ОНЕ ПАЛМЕ НА СВАКИ САТ! ЗБОГОМ!
ЈАКО СИ ЉУБАЗАН ЗА ЈЕДНОГ ДУХА!
ПАА! ПМОГ'О ПБИ ПАА ПНАС ПОСЕТИШ ПКОЈИ ПУТ!
Walt Disney
4-22
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate
ПОЖУРИТЕ, УХВАТИЋЕТЕ КАРАВАН! СВАКОГ ЧАСА ТРЕБА ДА СТИГНЕ!
АКО
ДО ВИЂЕЊА! ХВАЛА НА СВЕМУ!
ПЗДРАВО, ПАРУГАР!
4-24
ДА НИЈЕ БИЛО ЊЕГА, НИКАД НЕ БИСМО ОТКРИЛИ ПРАВИ ТРАГ!
ПБАШ ПНЕКИ ПСИМПАТИЧАН ПИ ПАРАГ ПАУХ!
А САД, ШТО ПРЕ У ТУРСКУ! ТАМО НАС ЧЕКА БЛАГО!
УКРЦАВАЈТЕ СЕ!
Walt Disney
КАИРО ЕКСПРЕС
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

МОРАМО БИТИ ОБАЗРИВИ! ОВДЕ ВРВИ ОД ШПИЈУНА!
ТРАЖИТЕ ЛИ МОЖДА ДОБРОГ И ПОУВДАНОГ ШПИЈУНА?

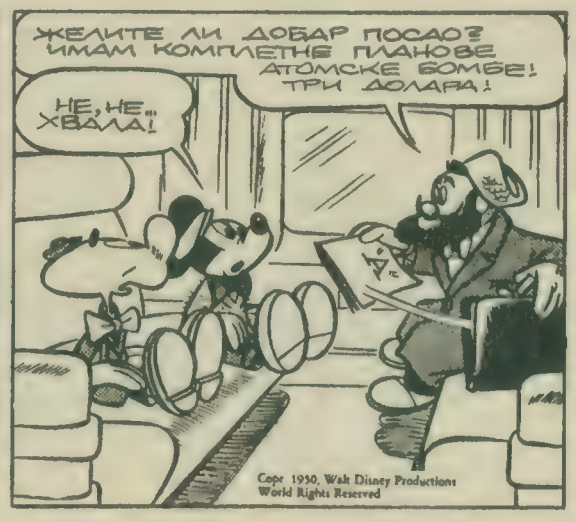
ЖЕЛИТЕ ЛИ ДОБАР ПОСАО? ИМАМ КОМПЛЕТНЕ ПЛАНОВЕ АТОМСКЕ БОМБЕ! ТРИ ДОЛАРА!
НЕ, НЕ... ХВАЛА!
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

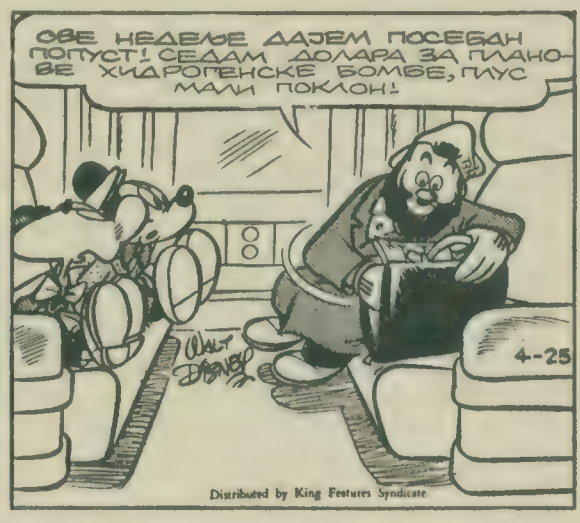
ОВЕ НЕДЕЉЕ ДАЈЕМ ПОСЕБАН ПОПУСТ! СЕДАМ ДОЛАРА ЗА ПЛАНОВЕ ХИДРОГЕНСКЕ БОМБЕ, ПЛУС МАЛИ ПОКЛОН!
4-25
Distributed by King Features Syndicate

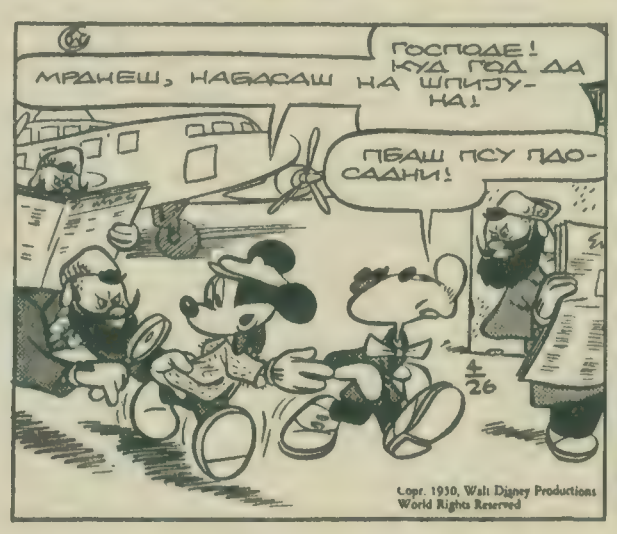
ГОСПОДЕ! КУД ГОД ДА МРДНЕШ, НАБАСАШ НА ШПИЈУНА!
ПБАШ ПСУ ПАОСАДНИ!
4-26
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ТЕШКО ДА ЋЕМО МОЋИ МИРНО ДА ТРАЖИМО БЛАГО КАД ОВИ ВРЕБАЈУ НА СВАКОМ КОРАКУ!

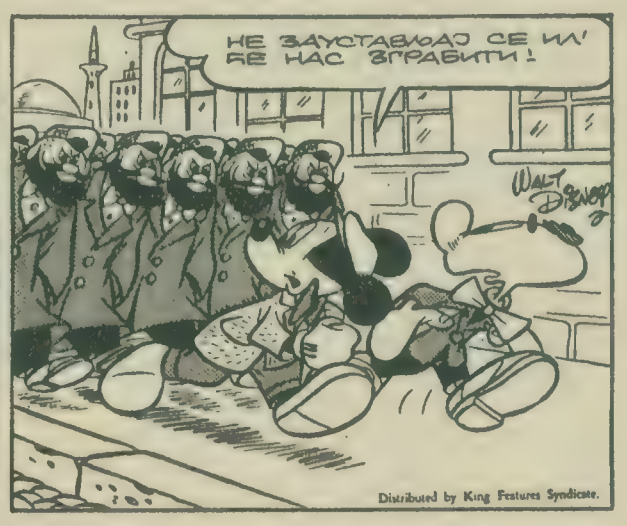
НЕ ЗАУСТАВЉАЈ СЕ ИЛ' ЋЕ НАС ЗГРАБИТИ!
Distributed by King Features Syndicate.

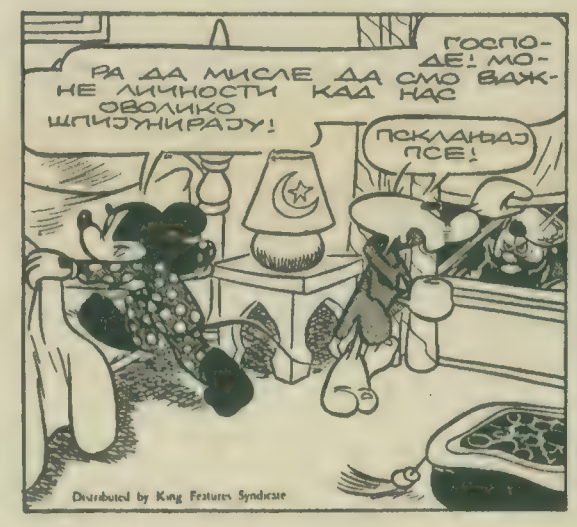
ГОСПОДЕ! МОРА ДА МИСЛЕ ДА СМО ВАЖНЕ ЛИЧНОСТИ КАД НАС ОВОЛИКО ШПИЈУНИРАЈУ!
ПСКЛАЊАЈ ПСЕ!
Distributed by King Features Syndicate

ПУХ! ПНАДАМ ПСЕ ПДА ПЋЕ ПНАС ПОСТАВИТИ ПДА ПМИРНО ПСПАВАМО!
ЧЕК' МАЛО!
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

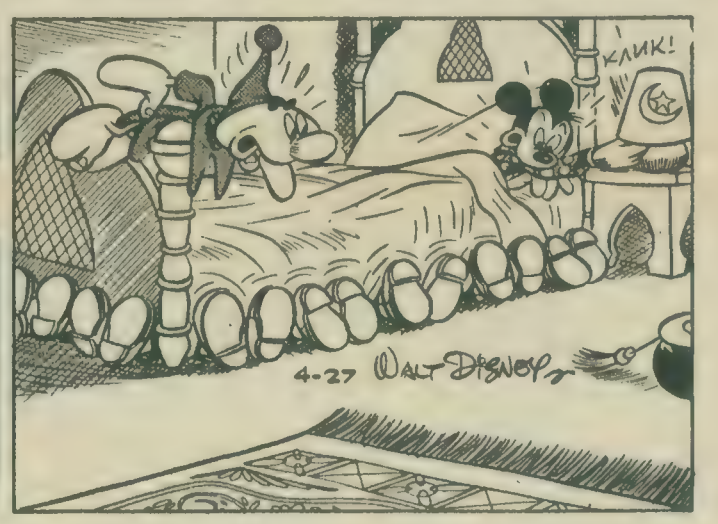
КЛИК!
4-27 WALT DISNEY

ПГРРРР! ПОПЕТ ПЈЕДАН ПШПИЈУН!
ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ОВДЕ ШПИЈУНАЖА ГЛАВНА ЗАБАВА К'О БЕЈЗБОЛ У АМЕРИЦИ!
ЦВЕЋЕ, ГОСПОДО?
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

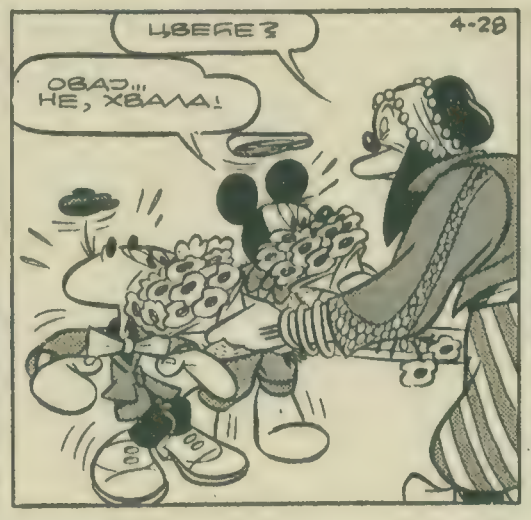
4-28
ЦВЕЋЕ?
ОВАЈ... НЕ, ХВАЛА!

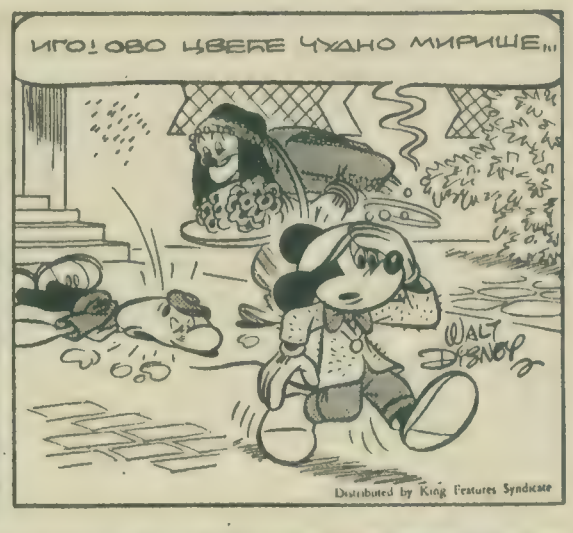
ИГО! ОВО ЦВЕЋЕ ЧУДНО МИРИШЕ...
Distributed by King Features Syndicate

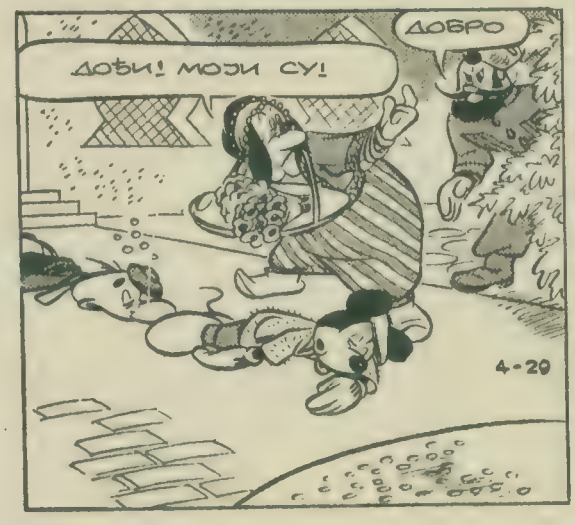
ДОБРО
ДОБИ! МОЈИ СУ!
4-29

ЛАКУ НОЋ!
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

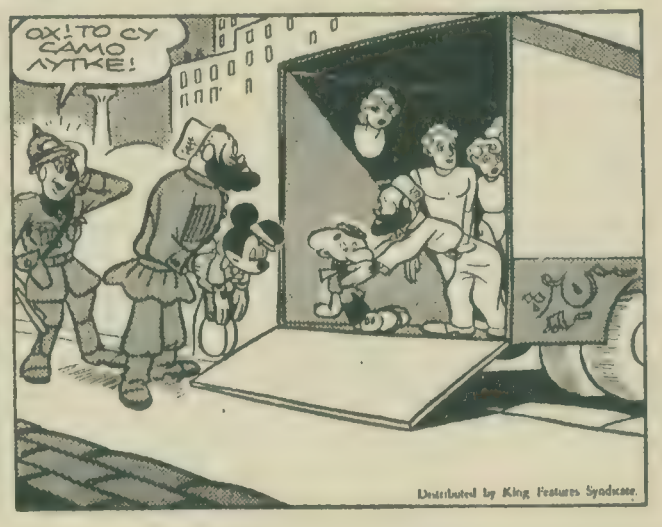
ОХ! ТО СУ САМО ЛУТКЕ!
Distributed by King Features Syndicate.

БРЗО! НОСИТЕ ТЕ ЛУТКЕ У ПОДРУМ!
Copr 1930 Walt Disney Productions
World Rights Reserved

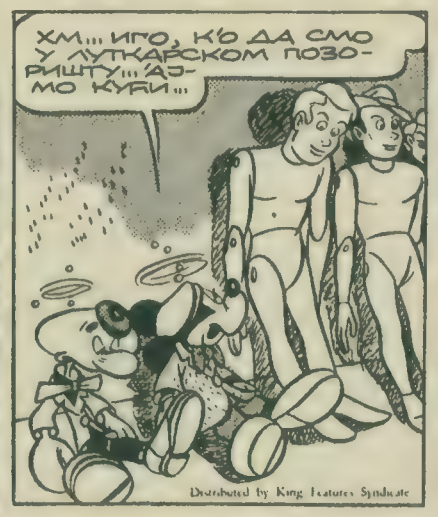
ХМ... ИГО, К'О ДА СМО У ЛУТКАРСКОМ ПОЗОРИШТУ... ЈАЈМО КУЋИ...
Distributed by King Features Syndicate

АХ... ОТРЕЗНИЛИ СТЕ СЕ! ЈЕ ЛИ, ПРИЈАТЕЉИ МОЈИ?
ГДЕ СМО МИ ТО?
WALT DISNEY
5-1

А САД ПРЕЂИМО НА ПОСАО!
НЕ ГОВОРИТЕ ГЛУПОСТИ, ПРИЈАТЕЉУ!
5-2
Copr 1930, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

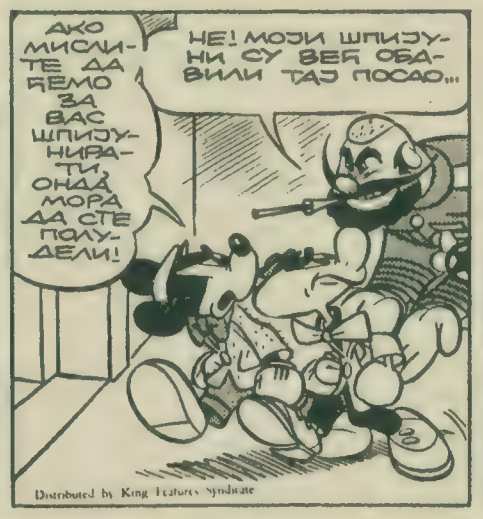
АКО МИСЛИТЕ ДА ЋЕМО ЗА ВАС ШПИЈУНИРАТИ, ОНДА МОРА ДА СТЕ ПОЛУДЕЛИ!
НЕ! МОЈИ ШПИЈУНИ СУ ВЕЋ ОБАВИЛИ ТАЈ ПОСАО...
Distributed by King Features Syndicate

...И ПОСЛАЛИ СУ МИ ОВО ОРУЖЈЕ ИЗ ВАШЕ ЗЕМЉЕ! АЛИ НЕ ЗНАМ КАКО ДА ГА УПОТРЕБИМ!
WALT DISNEY

ВИ ЋЕТЕ МИ ТО ПОКАЗАТИ... ШПИЈУНИ СУ ИХ САМО УКРАЛИ И ДОНЕЛИ...
ГА...

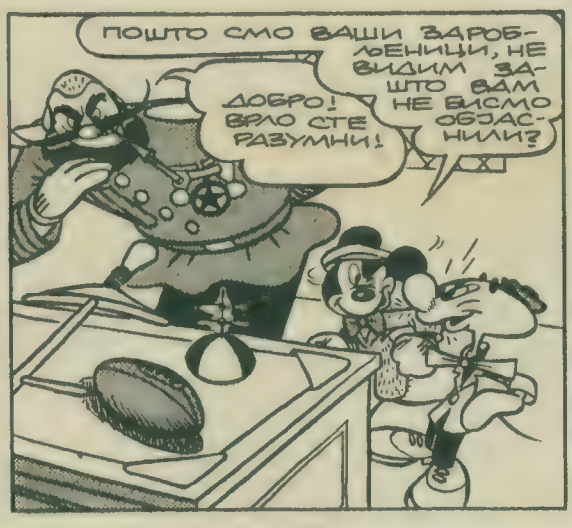
ПОШТО СМО ВАШИ ЗАРОБЉЕНИЦИ, НЕ ВИДИМ ЗАШТО ВАМ НЕ БИСМО ОБЈАСНИЛИ?
ДОБРО! ВРЛО СТЕ РАЗУМНИ!

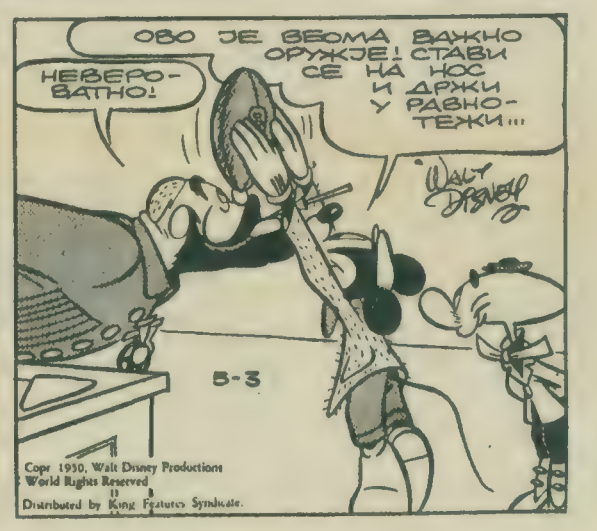
ОВО ЈЕ ВЕОМА ВАЖНО ОРУЖЈЕ! СТАВИ СЕ НА НОС И ДРЖИ У РАВНОТЕЖИ...
НЕВЕРОВАТНО!
WALT DISNEY
5-3
Copr 1930, Walt Disney Productions
World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

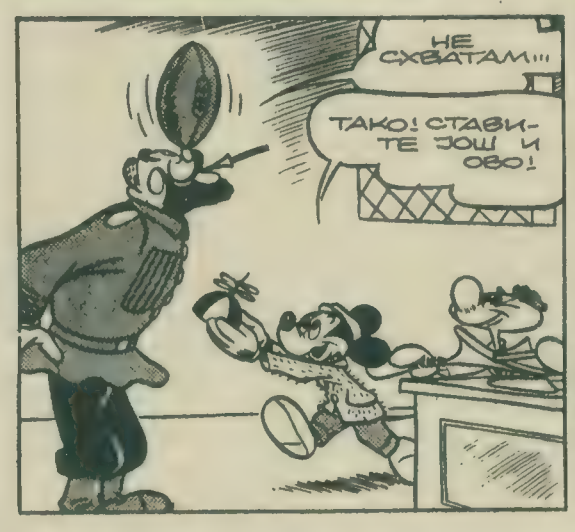
НЕ СХВАТАМ...
ТАКО! СТАВИТЕ ЈОШ И ОВО!

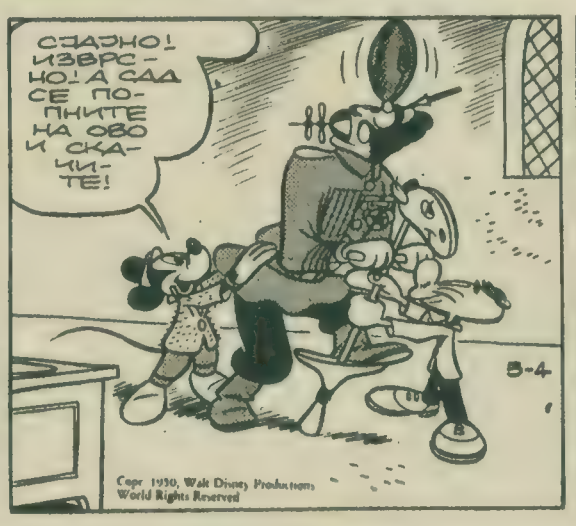
СЈАЈНО! ИЗВРСНО! А САД СЕ ПОПНИТЕ НА ОВО И СКАЧИТЕ!
5-4
Copr 1930, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

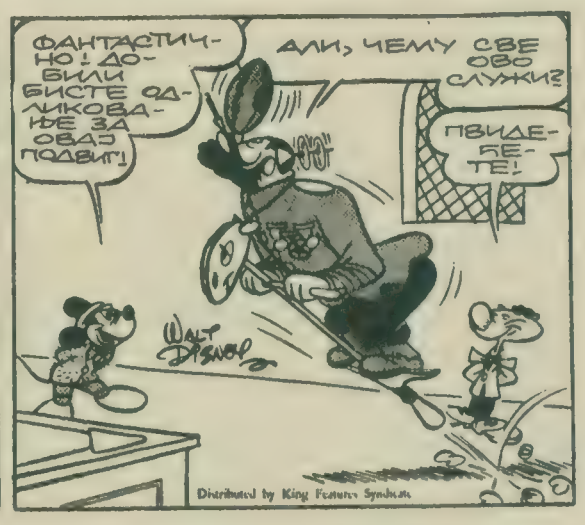
ФАНТАСТИЧНО! ДОБИЛИ БИСТЕ ОДЛИКОВАЊЕ ЗА ОВАЈ ПОДВИГ!
АЛИ, ЧЕМУ СВЕ ОВО СЛУЖИ?
ПВИДЕЋЕТЕ!
WALT DISNEY
Distributed by King Features Syndicate

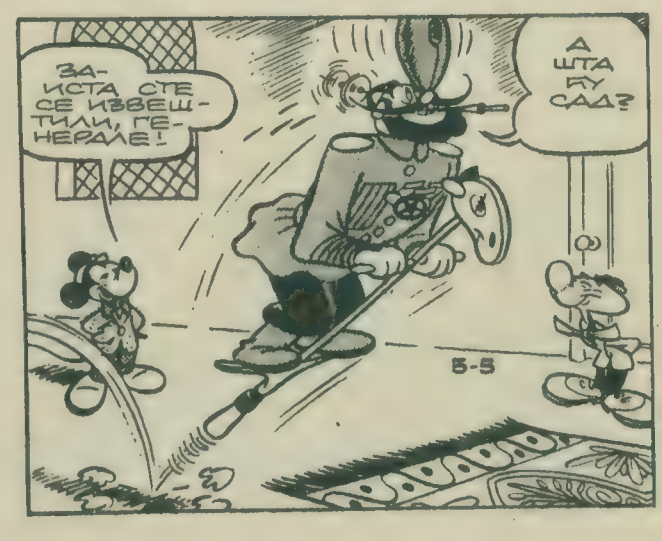
ЗАИСТА СТЕ СЕ ИЗВЕШТИЛИ, ГЕНЕРАЛЕ!
А ШТА НУ САД?
5-5

ДОСТА! ПРЕКИНИ!

ВИДИШ ДА ТЕ ЗАВИТЛАВАЈУ!
ИГО! СЕТИ СЕ ШТА ЈЕ ПИСАЛО ЗА ТРАГ...
ПОВРАТИ ПАЖЊУ ПНА ПЖЕНУ ПСА ПИАВИМ ПВЕЛОМ...
WALT DISNEY
Copr 1930, Walt Disney Productions
World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

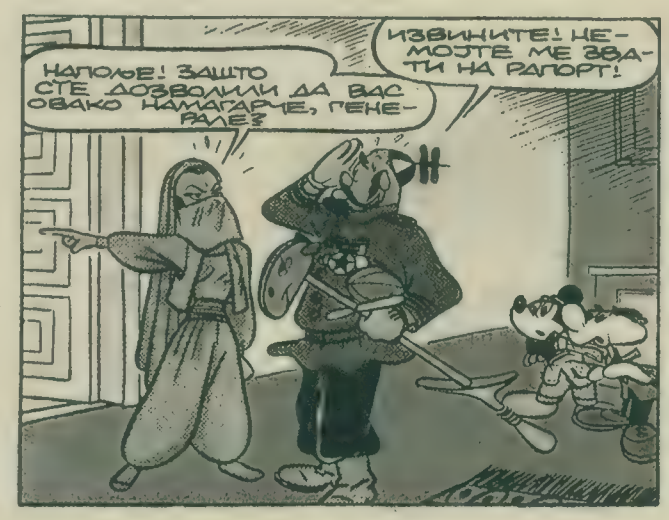
ИЗВИНИТЕ! НЕ-МОЈТЕ МЕ ЗВА-ТИ НА РАПОРТ!
НАПОЉЕ! ЗАШТО СТЕ ДОЗВОЛИЛИ ДА ВАС ОВАКО НАМАГАРЧЕ, ГЕНЕ-РАЛЕ?

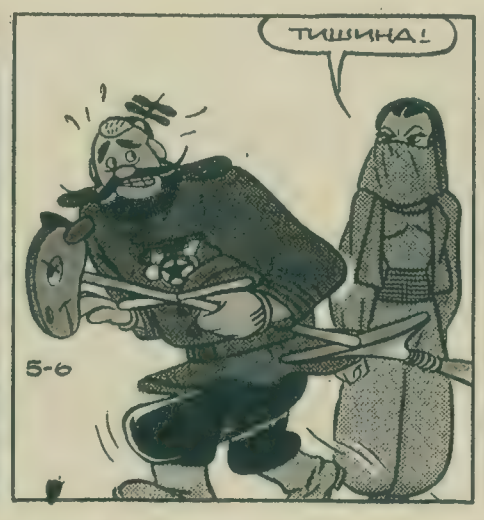
ТИШИНА!
5-6

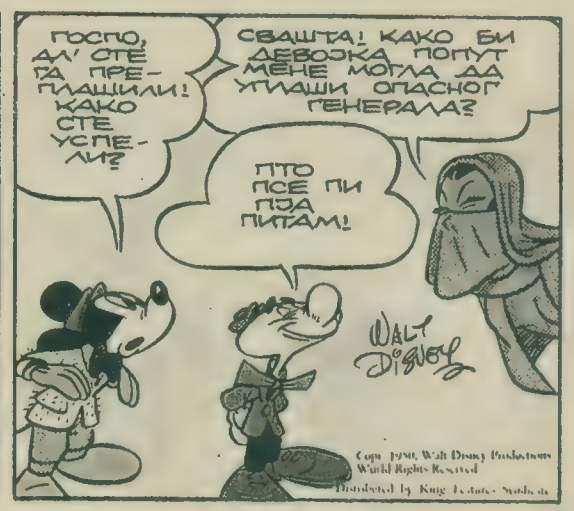
ГОСПО, ДА' СТЕ ГА ПРЕ-ПЛАШИЛИ! КАКО СТЕ УСПЕ-ЛИ?
СВАШТА! КАКО БИ ДЕВОЈКА ПОПУТ МЕНЕ МОГЛА ДА УТИШИ ОПАСНОГ ГЕНЕРАЛА?
ПТО ПСЕ ПИ ПЈА ПИТАМ!
WALT DISNEY
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

ПЖЕ-НА ПСА ПЛАВИМ ПВЕЛОМ!
КО СТЕ ВИ?
АЈГОЧА! ШЕФ ТАЈ-НЕ ПОЛИЦИ-ЦИЈЕ! ЖЕНА ПРЕД КОЈОМ СЕ ТРЕСЕ ЦЕО СВЕТ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

ЧУО САМ ПРИЧЕ О ВАМА, АЈГОЧА! ШТА ХО-ЋЕТЕ ОД НАС?
ДА ВАМ ПРЕДЛОЖИМ ЗАЈЕДНИЧ-КИ ПОСАО!
WALT DISNEY
5-8

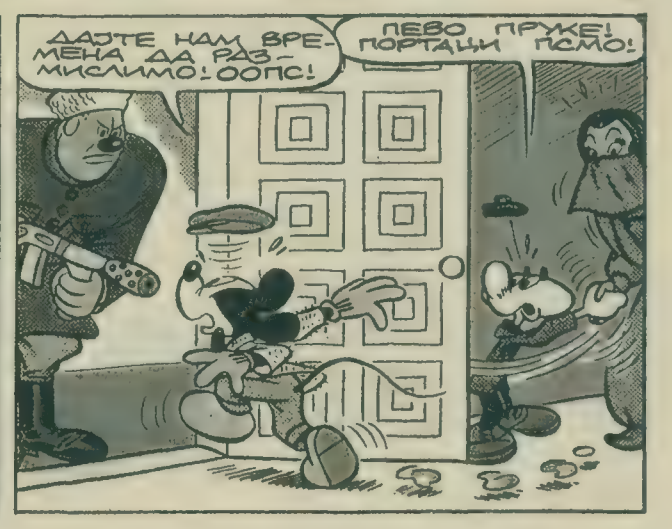
ДАЈТЕ НАМ ВРЕ-МЕНА ДА РАЗ-МИСЛИМО! ООПС!
ПЕВО ПРУЖЕ! ПОРТАЋИ ПСМО!

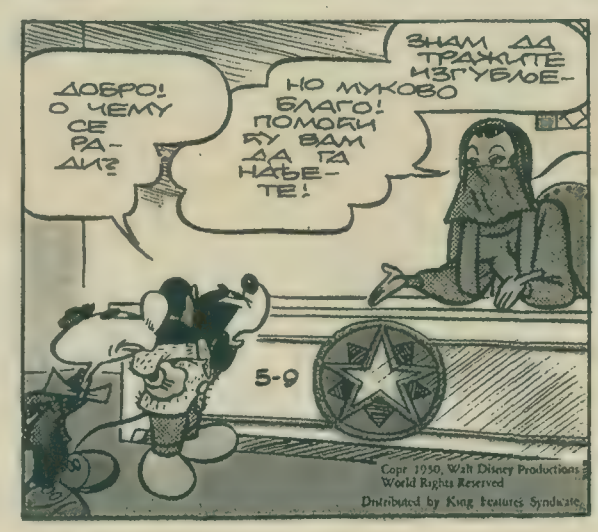
ДОБРО! О ЧЕМУ СЕ РА-ДИ?
ЗНАМ ДА ТРАЖИТЕ ИЗГУБЉЕ-НО МУКОВО БЛАГО! ПОМОЋИ ЋУ ВАМ ДА ГА НАЂЕ-ТЕ!
5-9
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

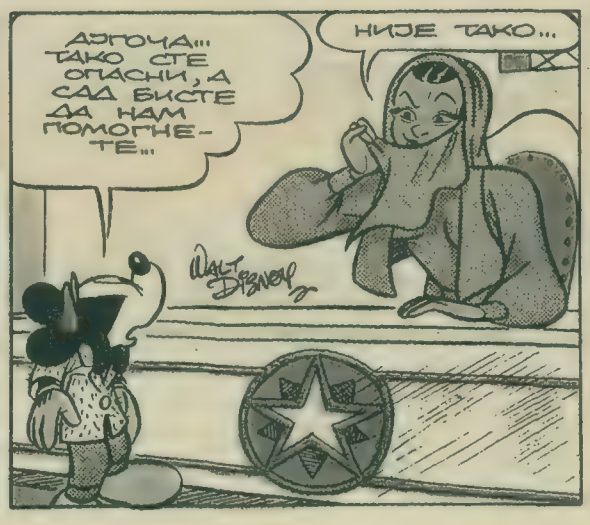
АЈГОЧА... ТАКО СТЕ ОПАСНИ, А САД БИСТЕ ДА НАМ ПОМОГНЕ-ТЕ...
НИЈЕ ТАКО...
WALT DISNEY

...ВЕРУЈТЕ! ЈА САМ У ДУШИ ОБИЧНА И МИЛА ДЕ-ВОЈКА...

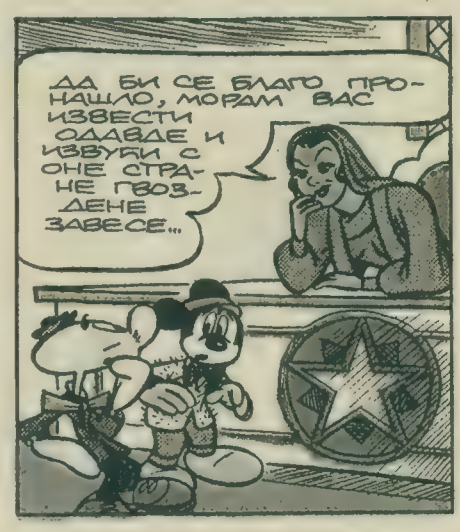
ДА БИ СЕ БЛАГО ПРО-НАШЛО, МОРАМ ВАС ИЗВЕСТИ ОДАВДЕ И ИЗВУЋИ С ОНЕ СТРА-НЕ ГВОЗ-ДЕНЕ ЗАВЕСЕ...

СТЕФАНЕ, РЕЋИТЕ КАПЕТАНУ КОЛЊАКУ И КАПЕТАНУ ХЗОЛ-ЊАКУ ДА ДОЂУ ПРЕД МОЈУ КАНЦЕЛАРИЈУ!

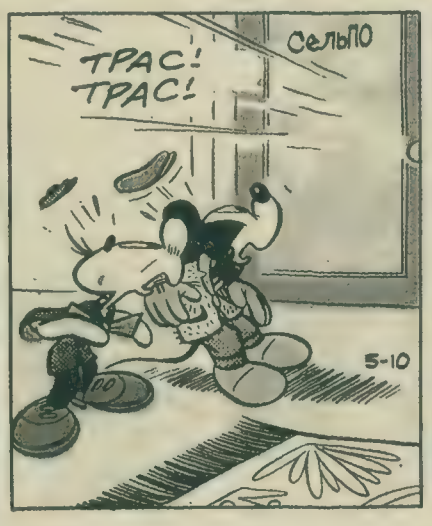
ТРАС! ТРАС!
СЕЉПО
5-10

ОБУЋИТЕ ОВО! МИСЛИМ ДА ЋЕ ВАМ ДОБ-РО СТАЈА-ТИ
WALT DISNEY
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

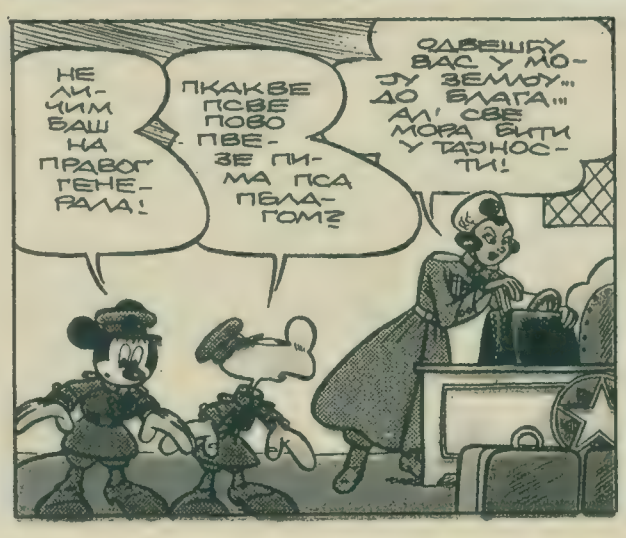
НЕ-ЧИМ БАШ НА ПРАВОГ ГЕНЕ-РАЛА!
ПКАКВЕ ПСВЕ ПОВО ПВЕ-ЗЕ ПИ-МА ПСА ПБЛА-ГОМ?
ОДВЕШЋУ ВАС У МО-ЈУ ЗЕМЉУ... ДО БЛАГА... АЛ' СВЕ МОРА БИТИ У ТАЈНОС-ТИ!

ЈА САМ СТВАР-НО МИС-ЛИО ДА СТЕ СТРАХ И ТРЕ-ПЕТ!
ЈЕСАМ, АЛ' И НА МЕНЕ МОТ-РЕ! САМО СА-ЛУТИРАЈТЕ!
5-11

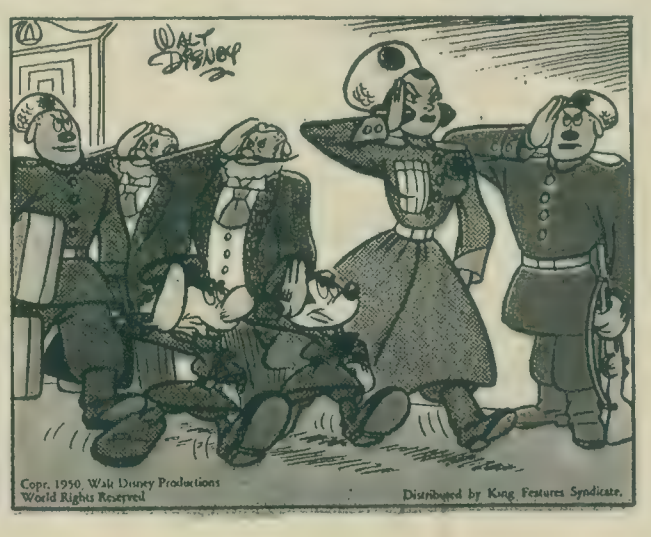
WALT DISNEY
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

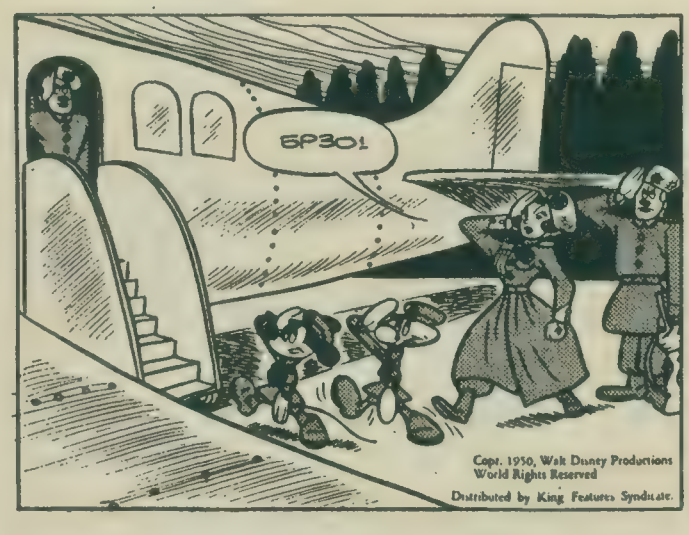
БРЗО!
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

НЕ СХВАТАМ, АЈГОЧА, ЗАШТО СВЕ ОВО ЧИНИТЕ? ЗАШТО ХОЋЕТЕ ДА НАС ОДВЕДЕТЕ ДО БЛАГА?
НЕ САМО ДА ЋУ ВАС ДО ЊЕГА ОДВЕСТИ, НЕГО ЋУ ВАМ ГА И ДАТИ!
WALT DISNEY

ПРИЈАТЕЉИ, ЖАРКО ЖЕЛИМ ДА ВАМ ГА УРУЧИМ!
БАШ ЈЕ СИМПАТИЧНА!
ПДА, ПГЕНЕРАЛЕ... ПОДУШЕВЉЕН ПСАМ!
5/12

ДА ЛИ СТВАРНО И МИСЛИ ОНО ШТО ГОВОРИ?
ПСАД, ПШТА ПЈЕ ПТУ ПЈЕ...
WALT DISNEY
5/13

ТРАС! БОНГ!
ПШТА ПЈЕ ПБИЛО?

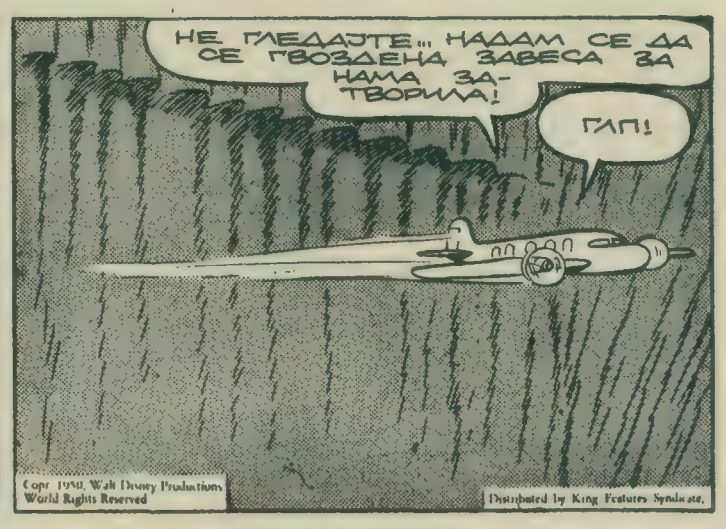
НЕ ГЛЕДАЈТЕ... НАДАМ СЕ ДА СЕ ГВОЗДЕНА ЗАВЕСА ЗА НАМА ЗАТВОРИЛА!
ГЛП!
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

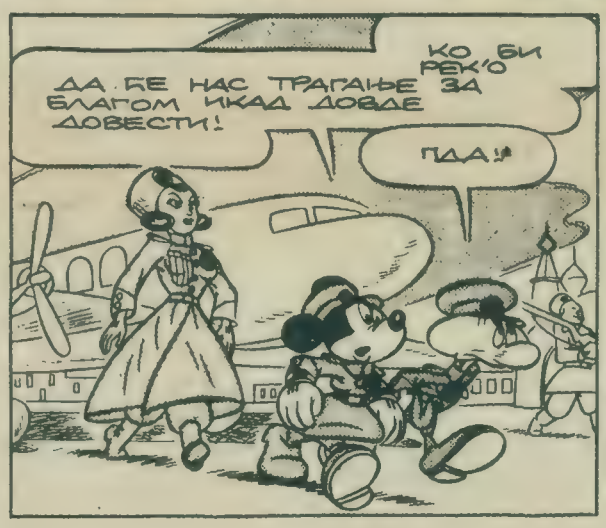
КО БИ РЕКО ДА ЋЕ НАС ТРАГАЊЕ ЗА БЛАГОМ ИКАД ДОВДЕ ДОВЕСТИ!
ПДА!

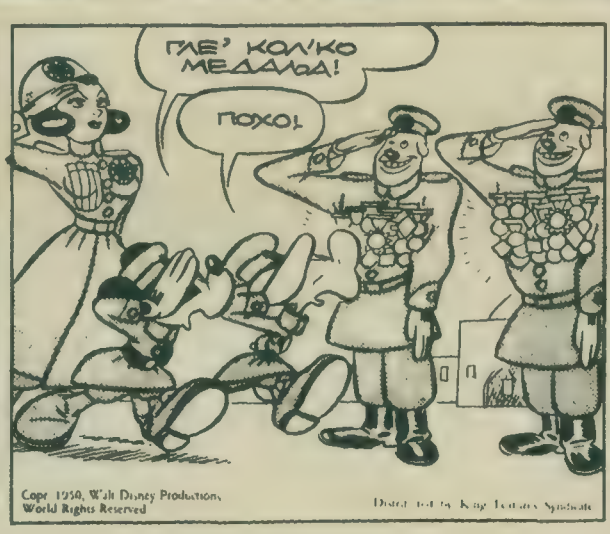
ГЛЕ' КОЛИКО МЕДАЉА!
ПОХО!
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

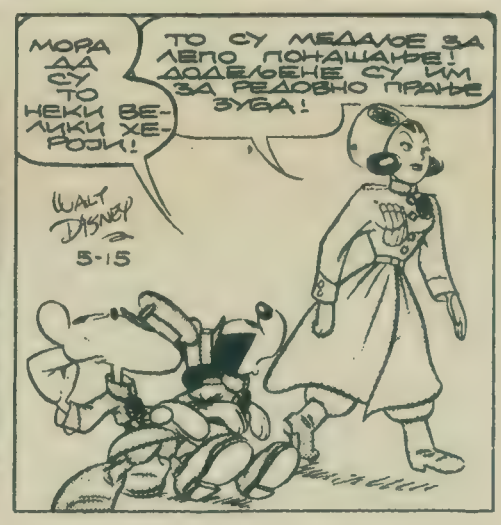
МОРА ДА СУ ТО НЕКИ ВЕЛИКИ ХЕРОЈИ!
ТО СУ МЕДАЉЕ ЗА ЛЕПО ПОНАШАЊЕ! ДОДЕЉЕНЕ СУ ИМ ЗА РЕДОВНО ПРАЊЕ ЗУБА!
WALT DISNEY
5-15

СВАШТА! МОРА ДА СТЕ ВИ ОВДЕ ЈАКО ВАЖНА ЛИЧНОСТ, АЈГОЧА!
ЈЕСАМ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

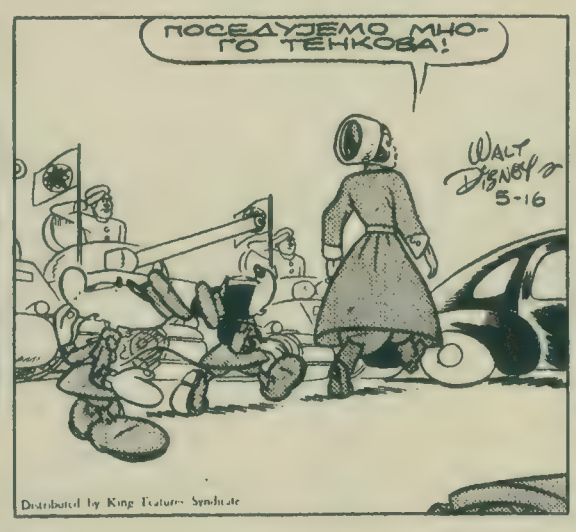
ПОСЕДУЈЕМО МНОГО ТЕНКОВА!
WALT DISNEY
5-16
Distributed by King Features Syndicate

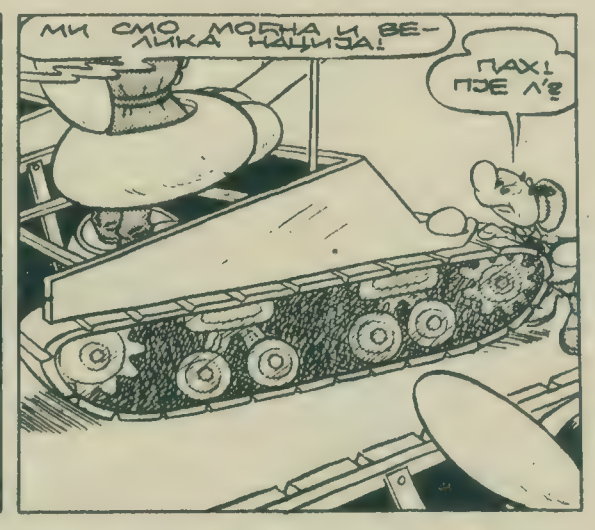
МИ СМО МОЋНА И ВЕЛИКА НАЦИЈА!
ПАХ! ПЈЕ Л'?

НЕПРОБОЈНО СТАКЛО, ЈЕ ЛИ? БОЈИТЕ СЕ?
ОХ, НЕ! У МОЈОЈ ДОМОВИНИ МЕ СВИ ОБОЖАВАЈУ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

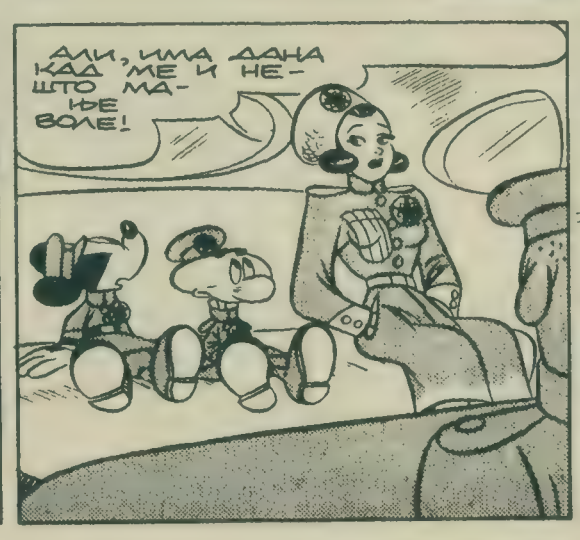
АЛИ, ИМА ДАНА КАД МЕ И НЕШТО МАЊЕ ВОЛЕ!

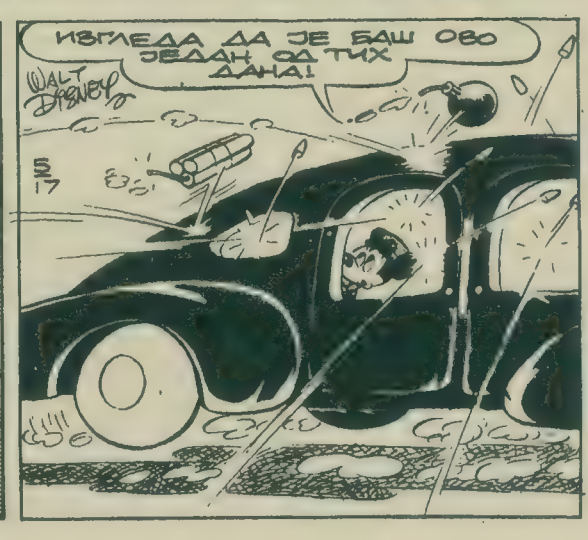
ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ БАШ ОВО ЈЕДАН ОД ТИХ ДАНА!
WALT DISNEY
5/17

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО САМ У ДРУШТВУ ТАКО ВЕЛИКЕ ЗВЕРКЕ, ИНАЧЕ БИ МОГЛО...
САД ЋЕТЕ СРЕСТИ НЕКОГ ЈОШ ВАЖНИЈЕГ ОД МЕНЕ!

ГЕНЕРАЛЕ, ДОВОДИМ ВАМ ОСОБЕ КОЈЕ СТЕ ТРАЖИЛИ!
СЈАЈНО!
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ЖЕЉНО САМ ЧЕКАО ОВАЈ ТРЕНУТАК!
ШТО МИ ЈЕ ПОЗНАТ ОВАЈ ГЛАС!
WALT DISNEY
5-18
Distributed by King Features Syndicate

АЈГОЧА, МНОГО СТЕ МЕ ОБРАДОВАЛИ ШТО СТЕ НАШЛИ ОВУ ДВОЈИЦУ!
ТАЈ ГЛАС...
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ОХ! НЕ! ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ! НЕ!
WALT DISNEY

УВАЖЕНИ ГЕНЕРАЛ, ШЕФ ТАЈНЕ ПОЛИЦИЈЕ...
ХРОМИ ДАБА!
5-19

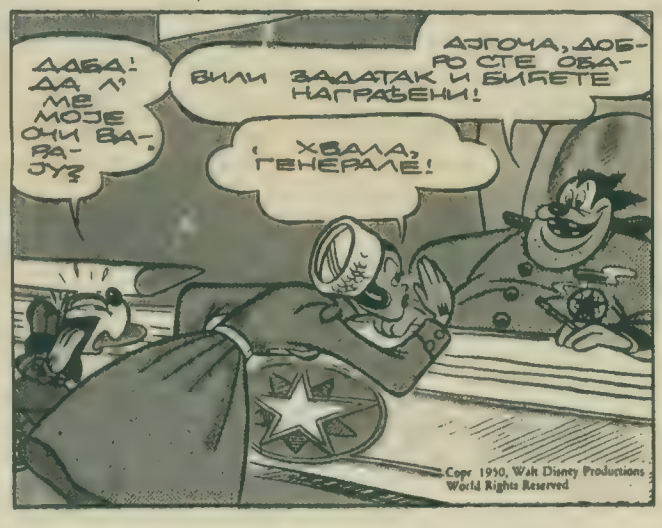
ДАБА! ДА Л' МЕ МОЈЕ ОЧИ ВАРАЈУ?
АЈГОЧА, ДОБРО СТЕ ОБАВИЛИ ЗАДАТАК И БИЋЕТЕ НАГРАЂЕНИ!
ХВАЛА, ГЕНЕРАЛЕ!
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

АЈГОЧА НАПУШТА МОЈУ КАНЦЕЛАРИЈУ... СМЕСТА ЈЕ УХАПСИТЕ! ОДВЕДИТЕ ЈЕ У ЛОГОР 4726!

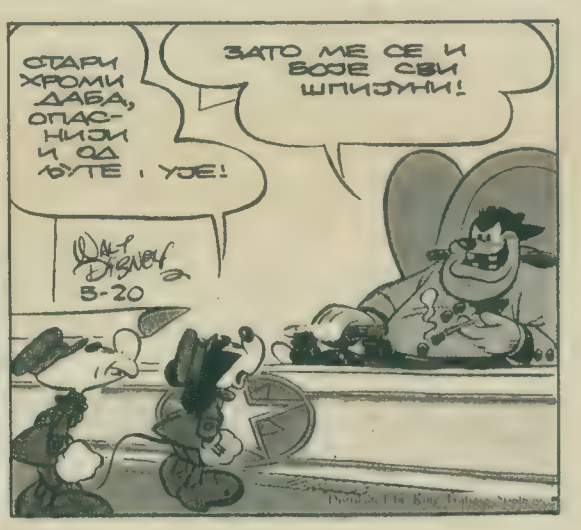
СТАРИ ХРОМИ ДАБА, ОПАСНИЈИ И ОД ЉУТЕ ЗИМЕ!
ЗАТО МЕ СЕ И ВОЈЕ СВИ ШПИЈУНИ!
WALT DISNEY
5-20

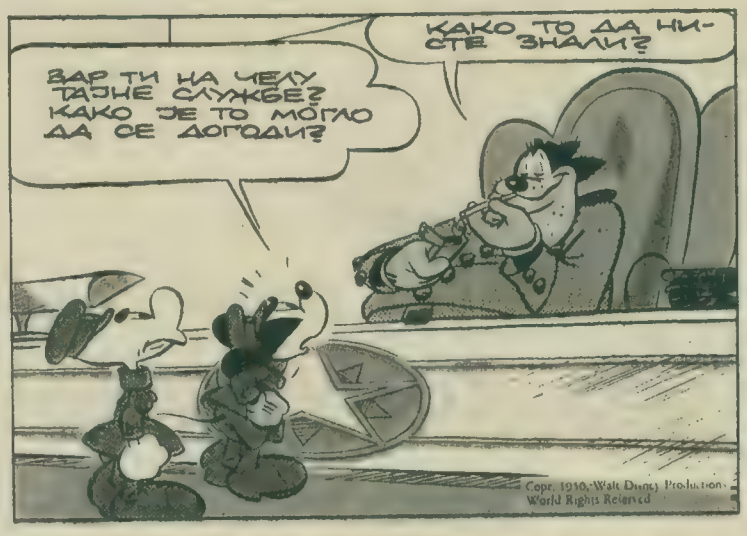
ВАР ТИ НА ЧЕЛУ ТАЈНЕ СЛУЖБЕ? КАКО ЈЕ ТО МОГЛО ДА СЕ ДОГОДИ?
КАКО ТО ДА НИСТЕ ЗНАЛИ?
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ОДУВЕК СЕ БАВИМ ОВИМ ПОСЛОМ! ОДУВЕК САМ БИО ШПИЈУН... И КАД СМО СЕ УПОЗНАЛИ...

ХА! ХА! ХА! А ТИ СИ СВЕ ВРЕМЕ МИСЛИО ДА САМ СИТНИ КРАДЉИВАЦ КОКОШАКА!
ОДУВЕК САМ ЗНАО ДА СИ НИШТАРИЈА!
WALT DISNEY
5-22
Distributed by King Features Syndicate

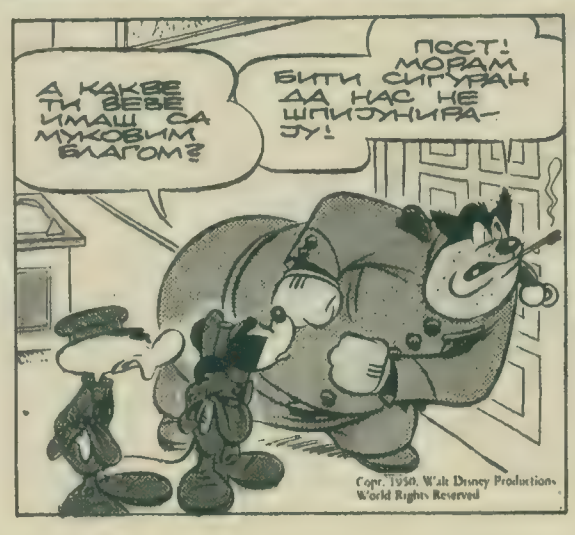
А КАКВЕ ТИ ВЕЗЕ ИМАШ СА МУКОВИМ БЛАГОМ?
ПССТ! МОРАМ БИТИ СИГУРАН ДА НАС НЕ ШПИЈУНИРАЈУ!
Copr. 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

А ОНАЈ ТАМО?
НЕМА ПРОБЛЕМА! ТАЈ НЕЋЕ ПРОПЕВАТИ!
Distributed by King Features Syndicate

НА КРАЈУ СВАКОГ РАДНОГ ДАНА, СТРАЖАР БИВА СТРЕЉАН!
WALT DISNEY
5-23

ИМАМ ТУ-ТОКАЗ КО-ЈИ ВОДИ ПРАВО ДО МУКОВОГ БЛАГА!
'АЈДЕ, ОБЈАСНИ НАМ САДА!
5-24
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

А ШТА ХОЋЕШ ОД НАС? ЗАШТО ГА САМ НЕ ИСКОПАШ И УЖИВАШ У ЊЕМУ?
ПОСТОЈИ ЈЕДАН ПРОБЛЕМ!
Distributed by King Features Syndicate.

НЕ УСПЕВАМ ДА ПРОГУМАЧИМ ШТА ТУ ПИШЕ! МИСЛИМ ДА ЋЕТЕ МИ ВИ ПОМОЋИ!
WALT DISNEY
ТО СВАКАКО!
ПРАВО ЋЕМО ПРЕ ГУМИНИТИ!

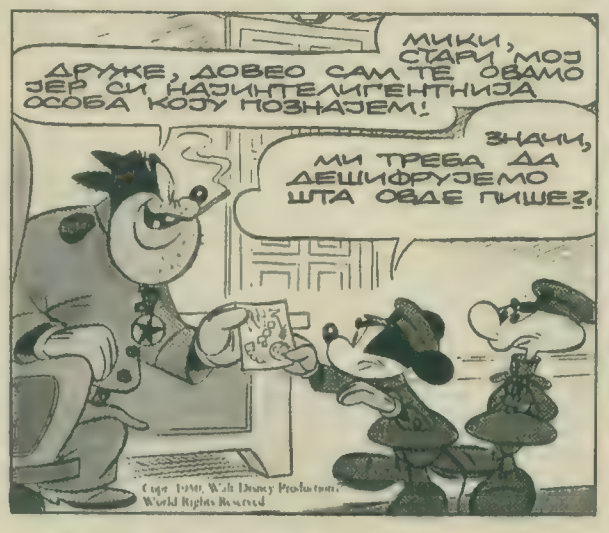
МИКИ, СТАРИ МОЈ ДРУЖЕ, ДОВЕО САМ ТЕ ОВАМО ЈЕР СИ НАЈИНТЕЛИГЕНТНИЈА ОСОБА КОЈУ ПОЗНАЈЕМ!
ЗНАЧИ, МИ ТРЕБА ДА ДЕШИФРУЈЕМО ШТА ОВДЕ ПИШЕ?
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

А КАД ПРОНАЂЕМО БЛАГО, ДЕЛИЋЕМО ГА! ЈЕ ЛИ?
НЕ ПРИЧАЈ ГЛУПОСТИ!
WALT DISNEY
5-25

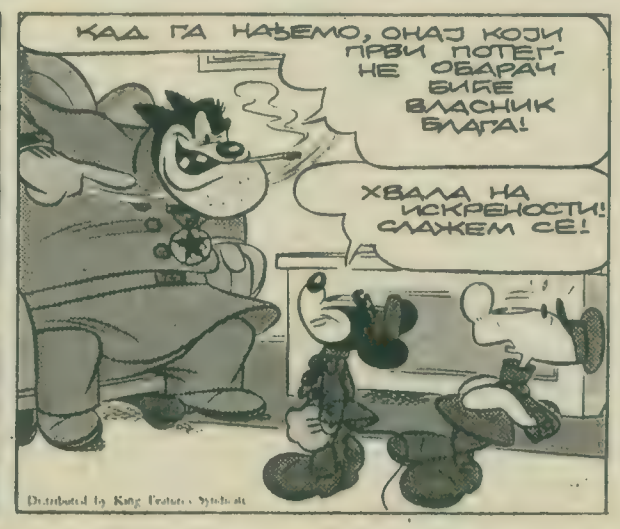
КАД ГА НАЂЕМО, ОНАЈ КОЈИ ПРВИ ПОТЕГНЕ ОБДРАЧ БИЋЕ ВЛАСНИК БЛАГА!
ХВАЛА НА ИСКРЕНОСТИ! СЛАЖЕМ СЕ!
Distributed by King Features Syndicate

ПРЕ НЕГО ШТО КРЕНЕМО У ПОТРАГУ, ДОЗВОЛИ НАМ ДА СКИНЕМО ОВУ ОДЕЋУ!
СВАКАКО!

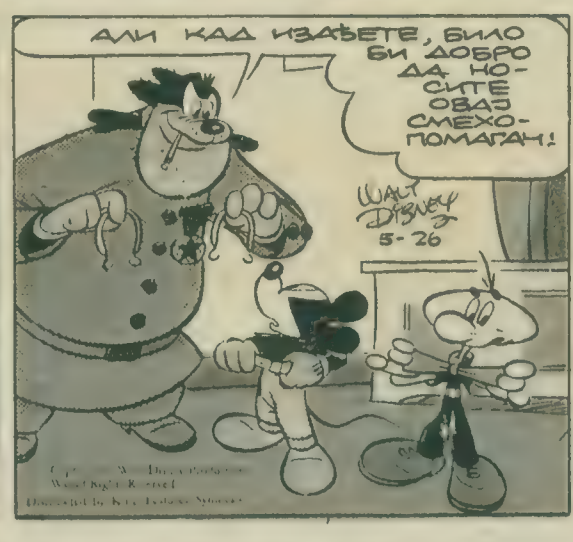
АЛИ КАД ИЗАЂЕТЕ, БИЛО БИ ДОБРО ДА НОСИТЕ ОВАЈ СМЕХОПОМАГАЛ!
WALT DISNEY
5-26

НАША ВЛАДА ЖЕЛИ ДА СВИ ГРАЂАНИ БУДУ СРЕЋНИ И ВЕСЕЛИ!

ИДЕМО УНУТРА! РАЗГОВАРАЋЕМО УЗ КАВИЈАР И ПЕЧЕНОГ ФАЗАНА!
БУДАЛАШТИНА! КАКО МОЖЕШ С ОВОМ ГВОЖЂУРИЈОМ ДА БУДЕШ СРЕЋАН?

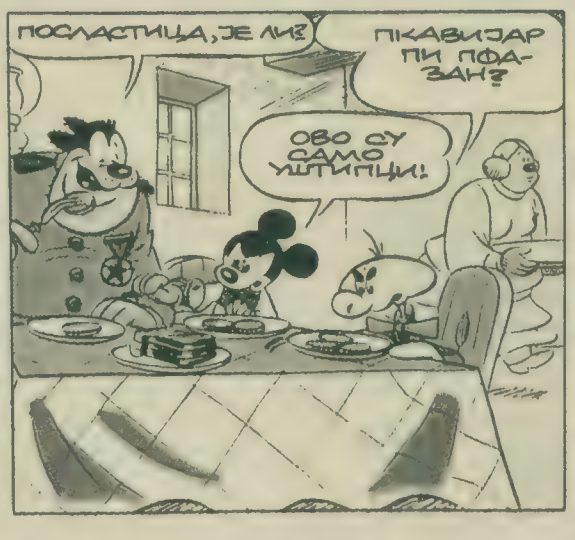
ПОСЛАСТИЦА, ЈЕ ЛИ?
ПИКАВИЈАР ПИ ПФАЗАН?
ОВО СУ САМО УШТИПЦИ!

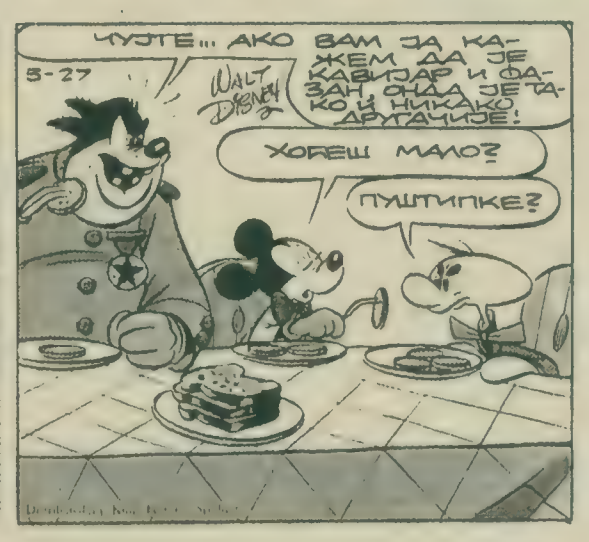
ЧУЈТЕ... АКО ВАМ ЈА КАЖЕМ ДА ЈЕ КАВИЈАР И ФАЗАН, ОНДА ЈЕ ТАКО И НИКАКО ДРУГАЧИЈЕ!
5-27
ХОЋЕШ МАЛО?
ПУШТИПКЕ?

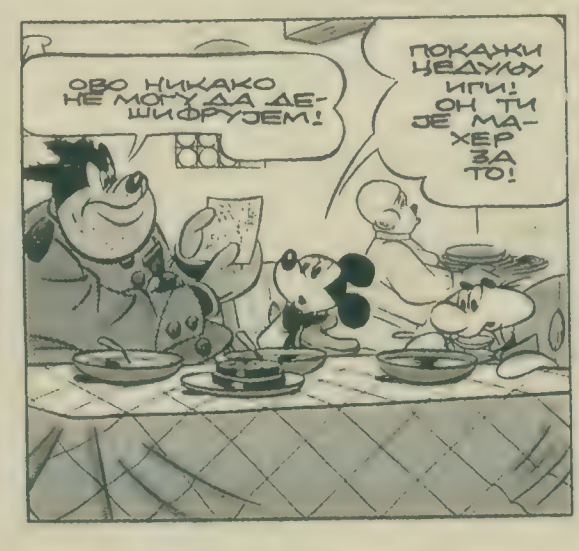
ОВО НИКАКО НЕ МОГУ ДА ДЕШИФРУЈЕМ!
ПОКАЖИ НЕДУЉУ ИГИ! ОН ТИ ЈЕ МАХЕР ЗА ТО!

УЗМИ! ДА ТЕ ВИДИМ КАКАВ СИ!!! ООПС!
ПАЗИ!
WALT DISNEY
5-29

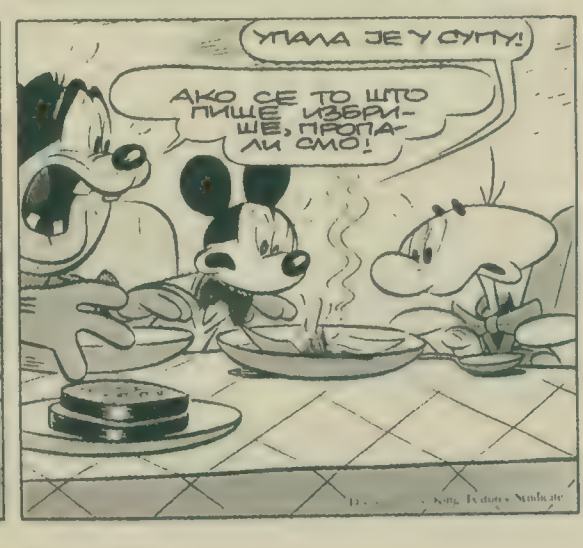
УПАЛА ЈЕ У СУПУ!
АКО СЕ ТО ШТО ПИШЕ ИЗБРИШЕ, ПРОПАЛИ СМО!

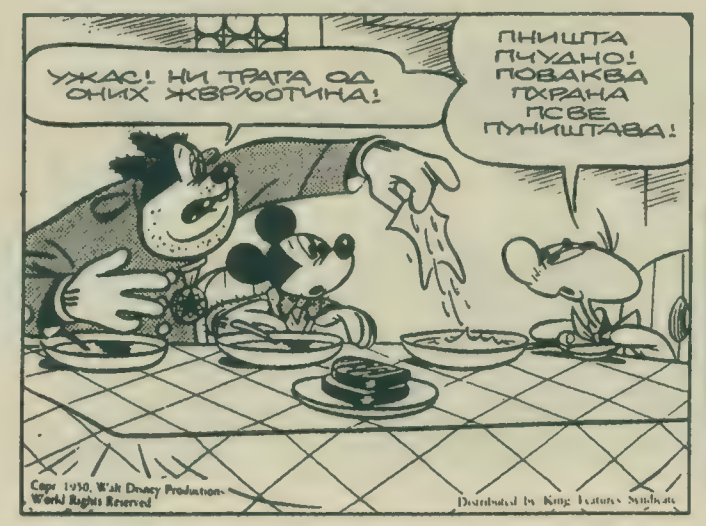
УЖАС! НИ ТРАГА ОД ОНИХ ЖВРЉОТИНА!
ПНИШТА ЧУДНО! ПОВАКВА ГИХРАНА ПСВЕ УНИШТАВА!
Copr 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

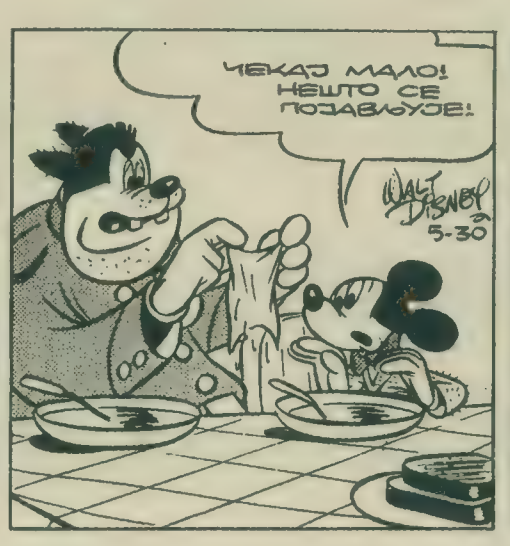
ЧЕКАЈ МАЛО! НЕШТО СЕ ПОЈАВЉУЈЕ!
WALT DISNEY
5-30

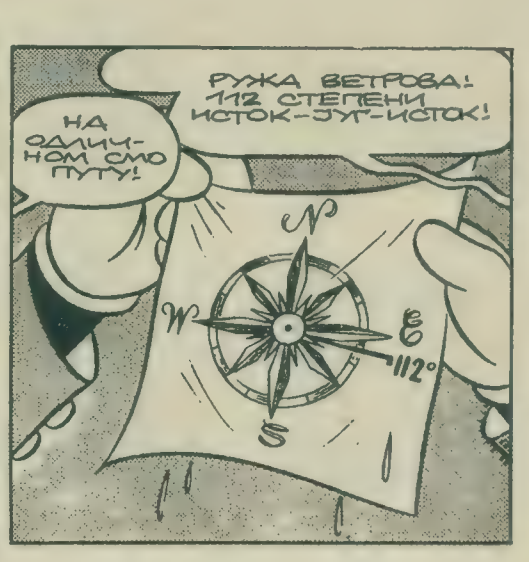
РУЖА ВЕТРОВА! 112 СТЕПЕНИ ИСТОК-ЈУГ-ИСТОК!
НА ОДЛИЧНОМ СМО ПУТУ!
N
W
E
S
112°

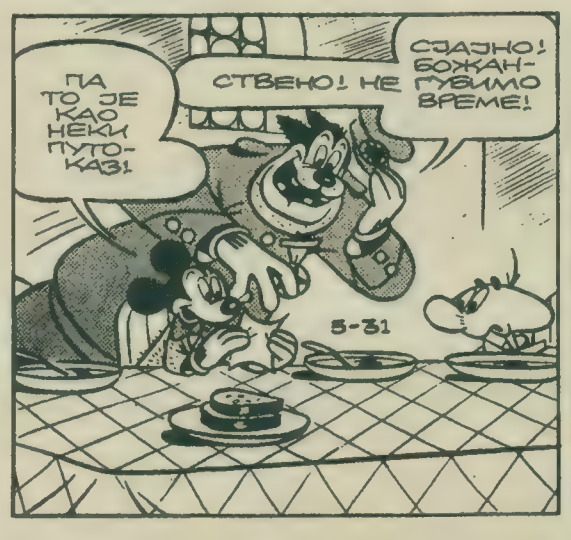
ГА ТО ЈЕ КАО НЕКИ ПУТОКАЗ!
СТВЕНО! НЕ
СЈАЈНО! БОЖАНГУБИМО ВРЕМЕ!
5-31

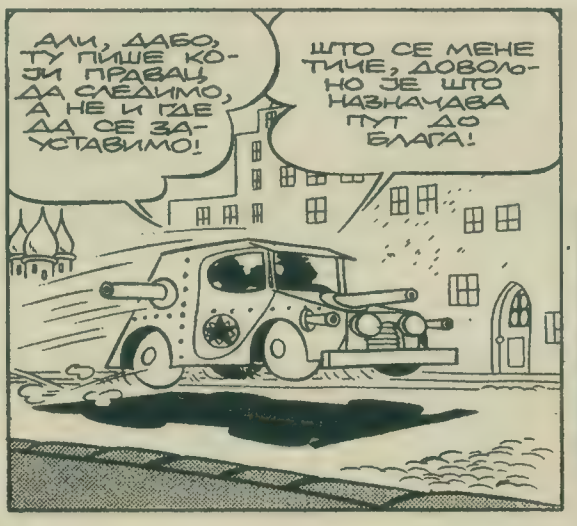
АЛИ, ДАБО, ТУ ПИШЕ КОЈИ ПРАВАЦ ДА СЛЕДИМО, А НЕ И ГДЕ ДА СЕ ЗАУСТАВИМО!
ШТО СЕ МЕНЕ ТИЧЕ, ДОВОЉНО ЈЕ ШТО НАЗНАЧАВА ПУТ ДО БЛАГА!

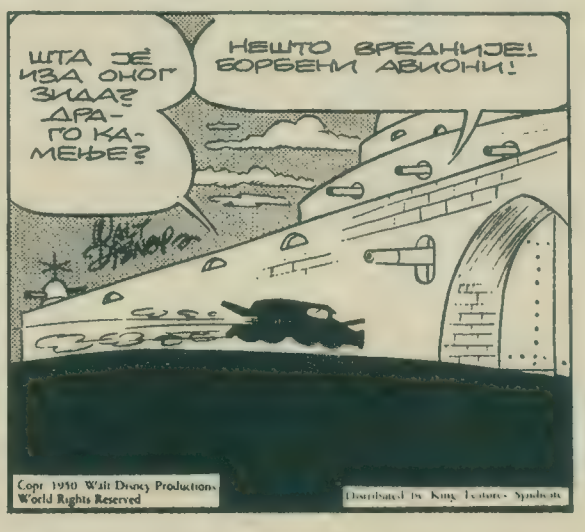
ШТА ЈЕ ИЗА ОНОГ ЗИДА? ДРАГО КАМЕЊЕ?
НЕШТО ВРЕДНИЈЕ! БОРБЕНИ АВИОНИ!
Copr 1930 Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

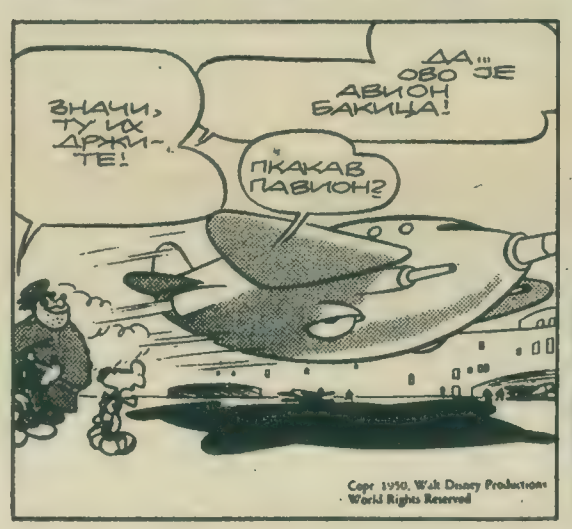
ЗНАЧИ, ТУ ИХ ДРЖИТЕ!
ДА!!! ОВО ЈЕ АВИОН БАКИЦА!
ПКАКАВ ПАВИОН?
Copr 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

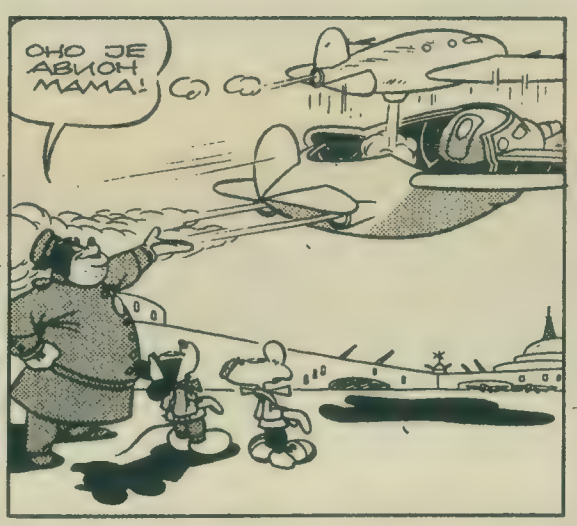
ОНО ЈЕ АВИОН МАМА!

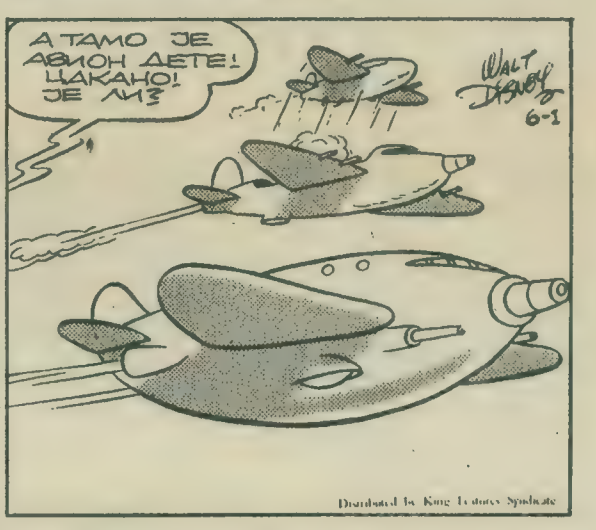
А ТАМО ЈЕ АВИОН ДЕТЕ! ЦАКАНО! ЈЕ ЛИ?
WALT DISNEY
6-1

БАШ ЛЕПА АВИО -ПОРОДИНА!
ГЛЕДАЈ! ОНАЈ МАЛИ МОЖЕ ДА СЛЕТИ И НА НОВЧИЋ!

ПАЗИ САД!
WALT DISNEY

КАКАВ ШТОС!
У СЛУЧАЈУ ПОТРЕБЕ, МОЖЕ ДА СЕ ПРЕТВОРИ И У ОТВАРАЧ ЗА КОНЗЕРВЕ ИЛИ У РЕЗАЧ ЗА ОЛОВКЕ!
6-2

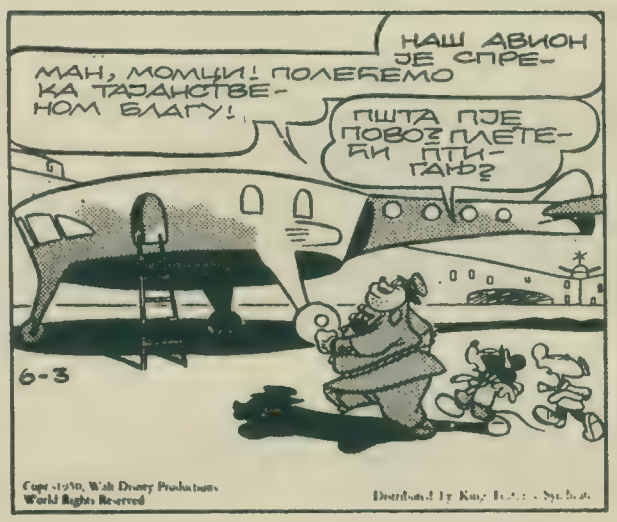
НАШ АВИОН ЈЕ СПРЕМАН, МОМЦИ! ПОЛЕЋЕМО КА ТАЈАНСТВЕНОМ БЛАГУ!
ПШТА ЈЕ ПОВОЗ? ЛЕТЕЋИ ПТИЦАЊ?
6-3
Copr 1930, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ЗАР НЕ ВОДИШ СВОЈЕ МОМКЕ? ИМАШ ПОВЕРЕЊА У НАС?
НЕГО ШТА?

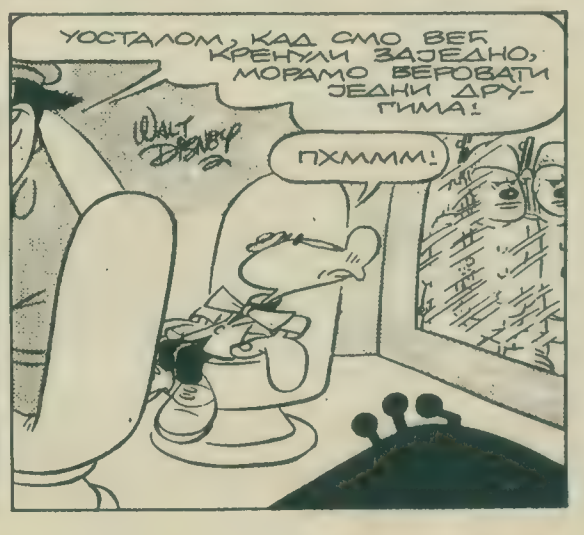
УОСТАЛОМ, КАД СМО ВЕЋ КРЕНУЛИ ЗАЈЕДНО, МОРАМО ВЕРОВАТИ ЈЕДНИ ДРУГИМА!
WALT DISNEY
ПХММММ!

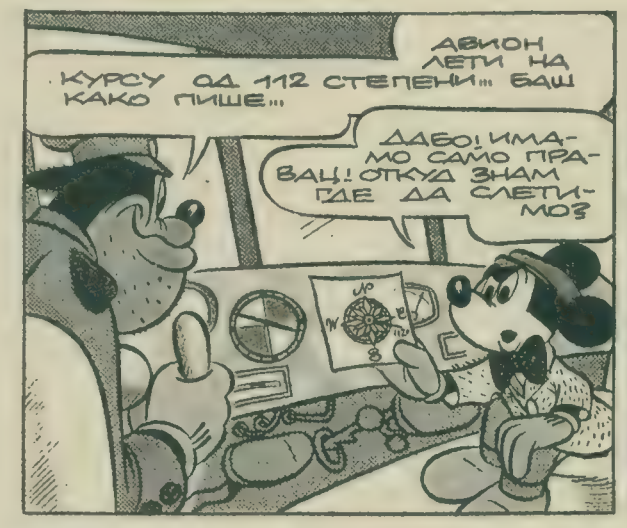
АВИОН ЛЕТИ НА КУРСУ ОД 112 СТЕПЕНИ... БАШ КАКО ПИШЕ...
ДАБО! ИМАМО САМО ПРАВАЦ! ОТКУД ЗНАМ ГДЕ ДА СЛЕТИМО?

МОРАМ ДА НАЂЕМ МУКОВО БЛАГО И ЗАТО БУ ИЋИ ОВИМ ПРАВЦЕМ МАКАР И НА КРАЈ СВЕТА!
ОКЕЈ, МОМЧЕ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

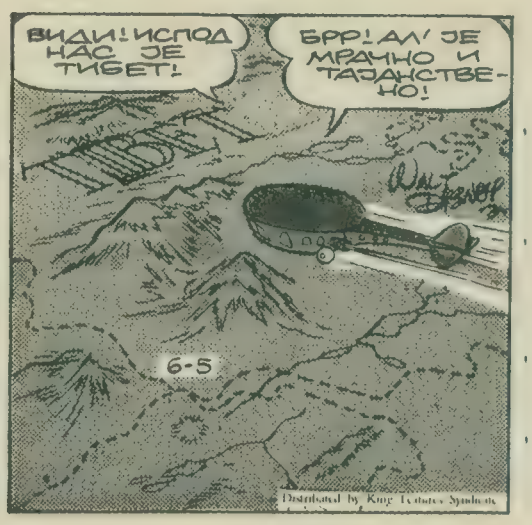
ВИДИ! ИСПОД НАС ЈЕ ТИБЕТ!
БРР! АЛ' ЈЕ МРАЧНО И ТАЈАНСТВЕНО!
6-5
Distributed by King Features Syndicate

ДА... ТИБЕТ ЈЕ ЗЕМЉА ИЗНЕНАЂЕЊА!
ЗАБОГА! КОЛИКО ПЛАНИНА, ДА ЧОВЕК НЕМА ГДЕ ДА СЛЕТИ!

ОВО ЈЕ НАЈБОЉИ АВИОН КОНСТРУИСАН ПО НАЈБОЉИМ УКРАДЕНИМ ПЛАНОВИМА КОЈЕ СМО ИМАЛИ!

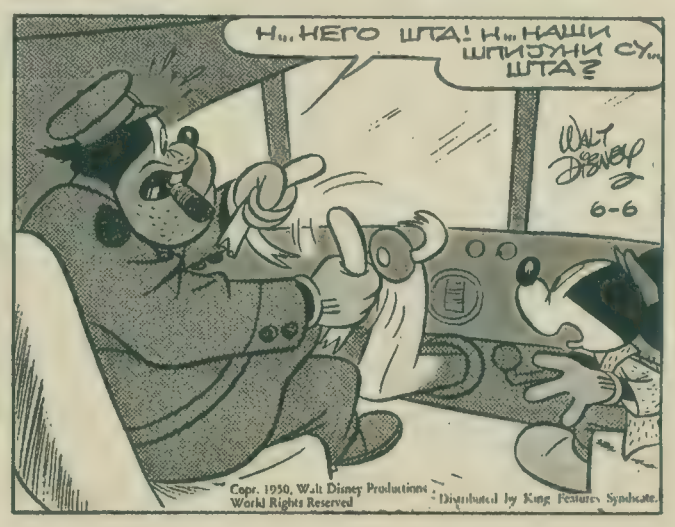
Н... НЕГО ШТА! Н... НАШИ ШПИЈУНИ СУ... ШТА?
6-6
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

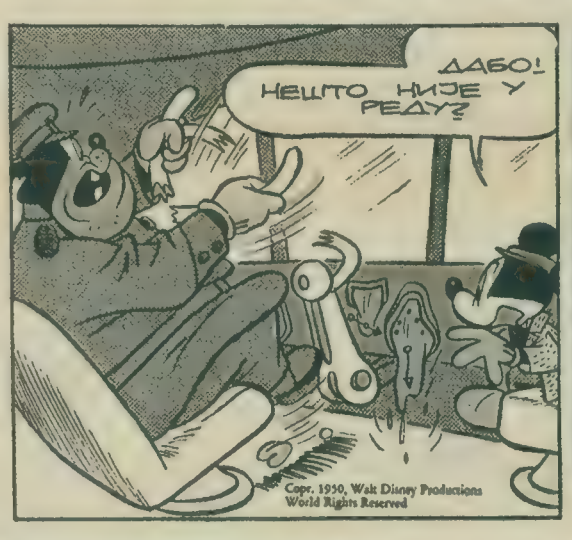
ДАБО! НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ?
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ПОМАГАЈТЕ! НА ОВЕ ШИЉАТЕ ВРХОВЕ НЕ МОЖЕМО ДА СЕ СПУСТИМО!
6-7

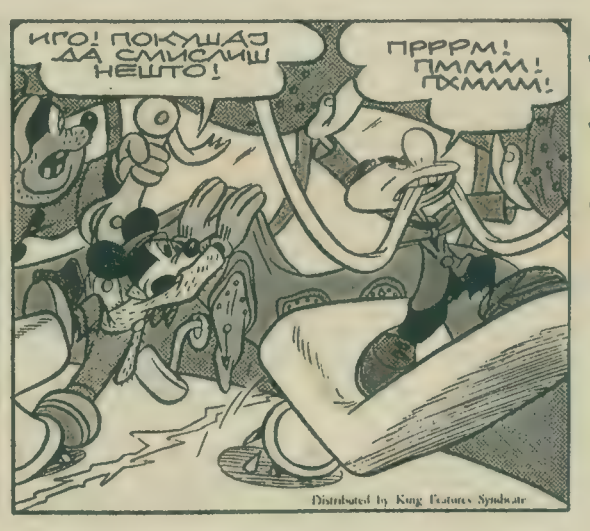
ИГО! ПОКУШАЈ ДА СМИСЛИШ НЕШТО!
ПРРРМ! ПММММ! ГХММММ!
Distributed by King Features Syndicate

ДАБО, АВИОН ПРОПАДА!

ПНЕ ПГЛЕДАЈ... ПСТРАЖАРИ ПЋЕ ПОДМАГЛИТИ...
6-8

ОДРЕДИЋЕМО ПОЛОЖАЈ ЗАХВАЉУЈУЋИ РАДИЈУ КОЈИ...
ОХ! ЈАКО МИ ЈЕ ЖАО, ДАБО! СТВАР ЈЕ ПРОПАЛА!
КРРРЦ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

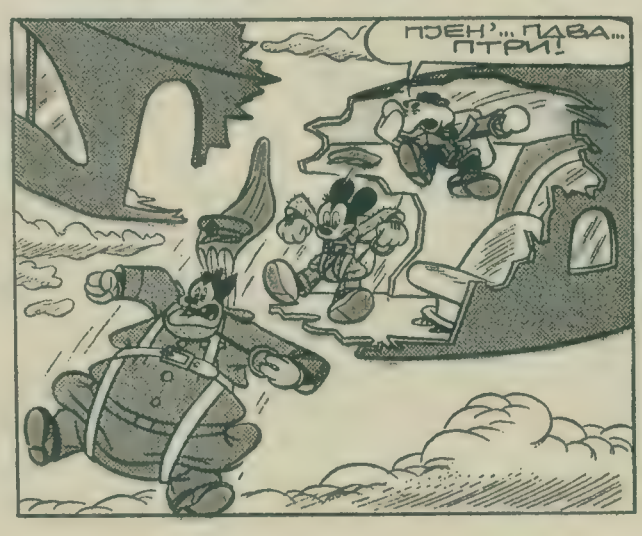
ПЈЕН'... ПАВА... ПТРИ!

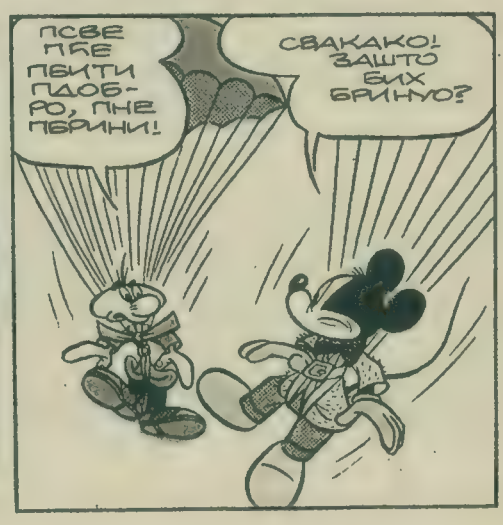
ПСВЕ ПЋЕ ПЕИТИ ПДОБРО, ПНЕ ПБРИНИ!
СВАКАКО! ЗАШТО БИХ БРИНУО?

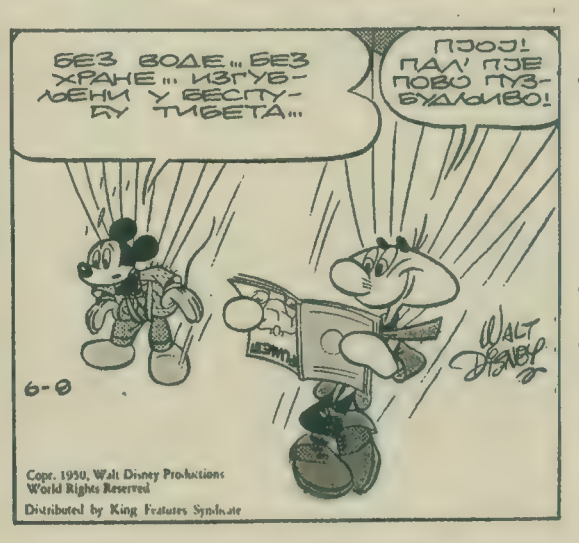
БЕЗ ВОДЕ... БЕЗ ХРАНЕ... ИЗГУБЉЕНИ У ВЕСПУЛУ ТИБЕТА...
ПЈОЈ! ПАЛ' ПЈЕ ПОВО ПУЗБУДЉИВО!
6-8
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

ПБАШ ПЗАНИМЉИВА ПРИЧА!
ОБЛАЦИ СЕ РАЗИЛАЗЕ! ПУЦАЈУ!

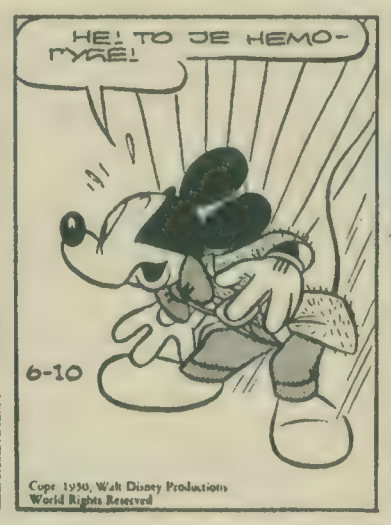
НЕ! ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ!
6-10
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

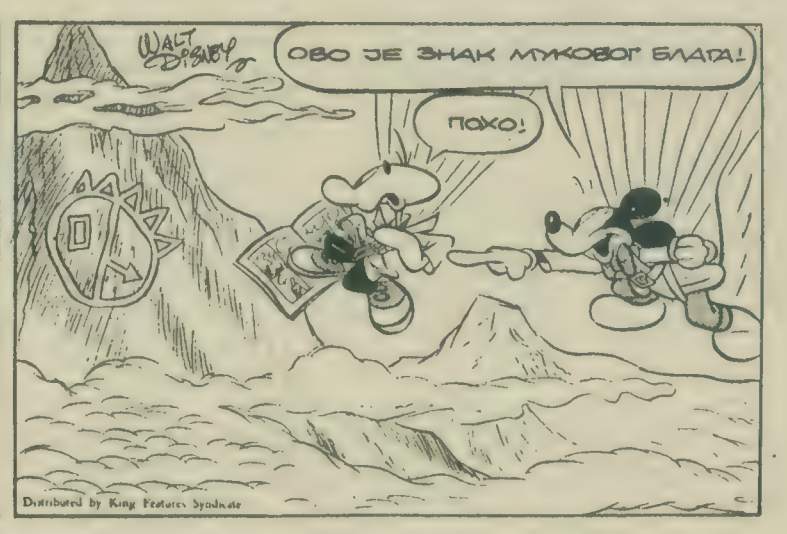
ОВО ЈЕ ЗНАК МУКОВОГ БЛАТА!
ПОХО!
Distributed by King Features Syndicate

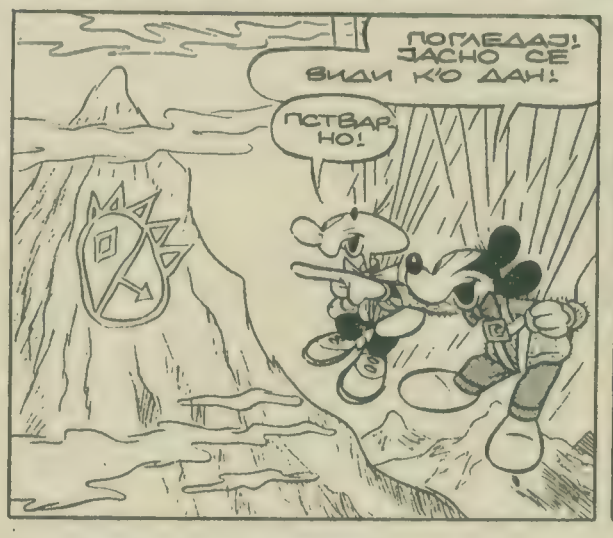
ПОГЛЕДАЈ! ЈАСНО СЕ ВИДИ К'О ДАН!
ПСТВАР, НО!

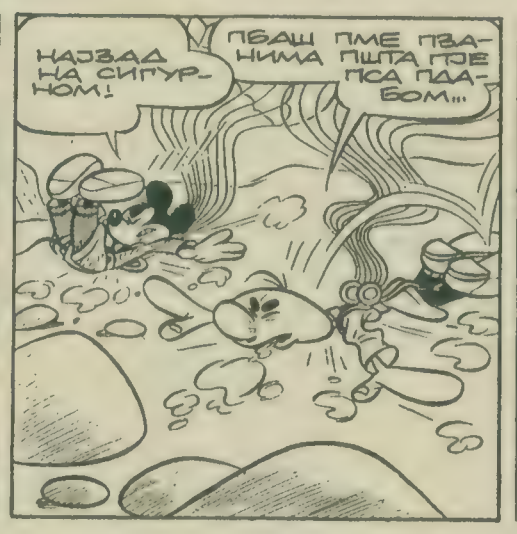
НАЗАД НА СИГУРНОМ!
ПБАШ ПМЕ ПЗАНИМА ПШТА ГЏЕ ПСА ПДАБОМ...

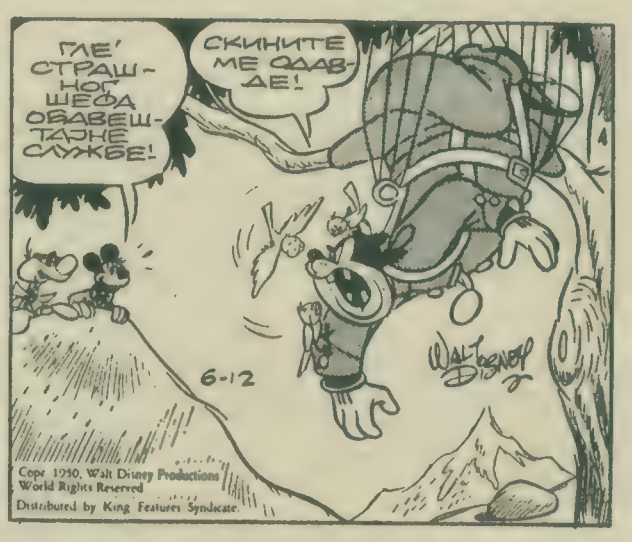
ГЛЕ' СТРАШНОГ ШЕФА ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ!
СКИНИТЕ МЕ ОДАВДЕ!
6-12
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

САМО ПОЛАКО, МОМЦИ!
СТРПИ СЕ, ДАБО! БИЋЕШ НА ЗЕМЉИ!

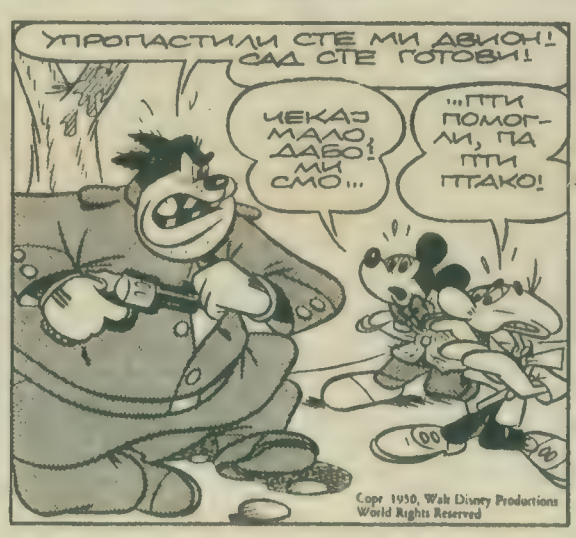
УПРОПАСТИЛИ СТЕ МИ АВИОН! САД СТЕ ГОТОВИ!
ЧЕКАЈ МАЛО, ДАБО! МИ СМО...
...ПТИ ПОМОГЛИ, ПА ПТИ ПТАКО!
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

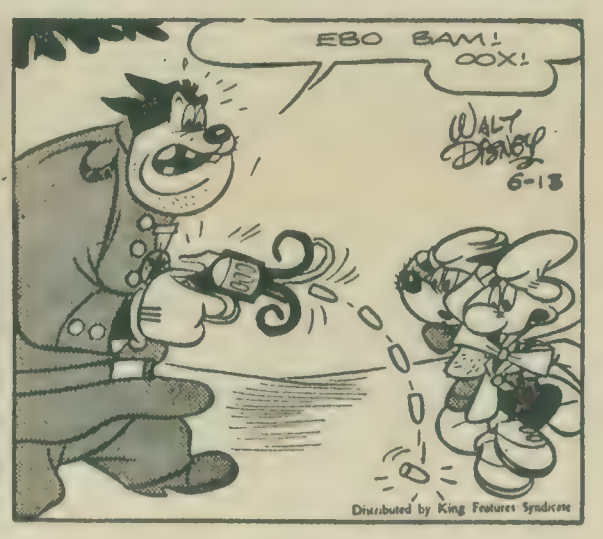
ЕВО ВАМ! ООХ!
6-13
Distributed by King Features Syndicate

ШТА ТИ ЈЕ С ПИШТОЉЕМ, ДАБО?
ОТКУДА ЗНАМ?

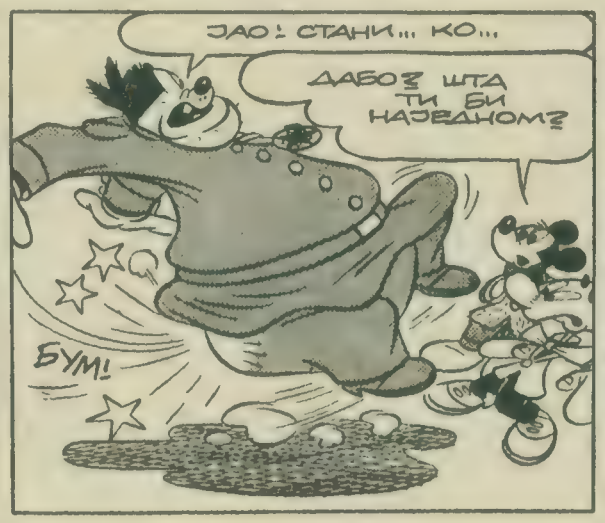
ЈАО! СТАНИ... КО...
ДАБО? ШТА ТИ БИ НАЈЕДНОМ?
БУМ!

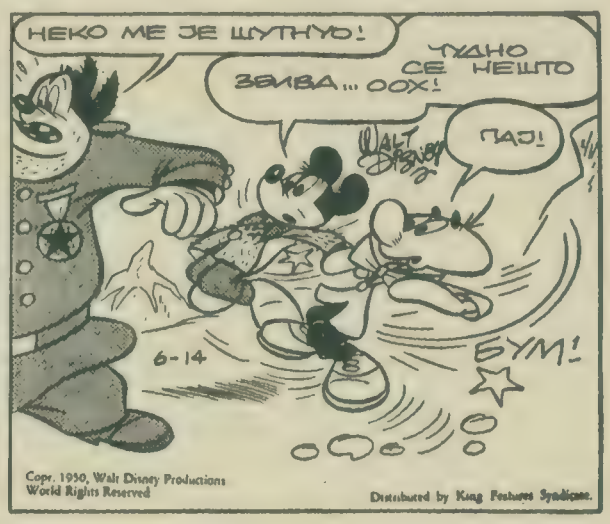
НЕКО МЕ ЈЕ ШУТНУО!
ЧУДНО СЕ НЕШТО ЗБИВА... ООХ!
ПАЈ!
6-14
БУМ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

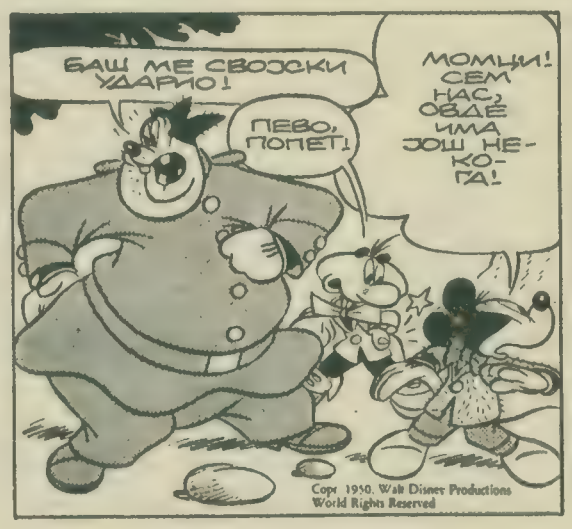
БАШ МЕ СВОЈСКИ УДАРИО!
ПЕВО, ПОПЕТ!
МОМЦИ! СЕМ НАС, ОВДЕ ИМА ЈОШ НЕКОГА!
Copr. 1950, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

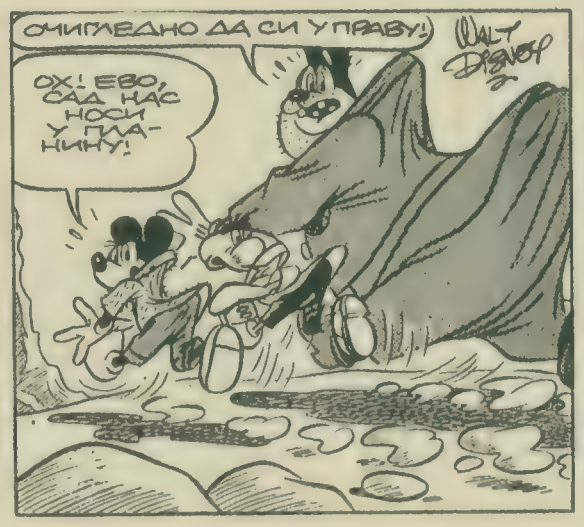
ОЧИГЛЕДНО ДА СИ У ПРАВУ!
ОХ! ЕВО, ОДА НАС НОСИ У ПАНИКУ!

ПОКАЖИ ПСЕ, ПКУКАВИЦЕ, ПАКО ПСМЕШ!
ВИДИ КАКВА ЧУДНА ЛАМПА!
6-15
Distributed by King Features Syndicate.

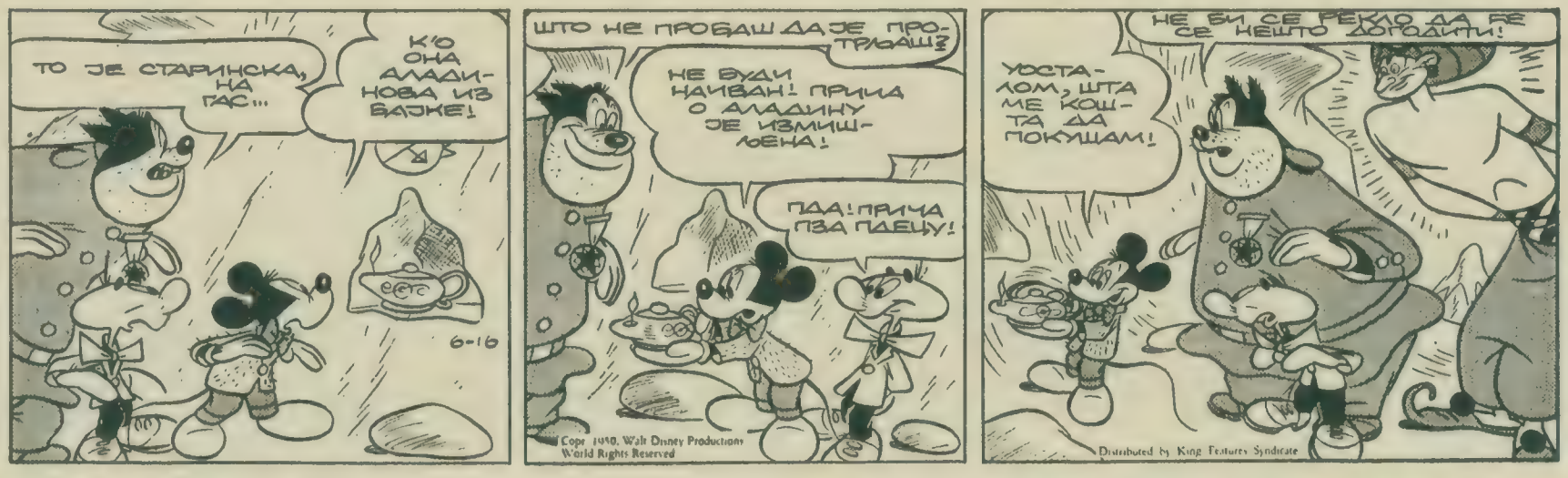
ТО ЈЕ СТАРИНСКА, НА ГАС...
К'О ОНА АЛАДИ-НОВА ИЗ БАЈКЕ!
6-16
ШТО НЕ ПРОБАШ ДА ЈЕ ПРО-ТРЉАШ?
НЕ БУДИ НАИВАН! ПРИЧА О АЛАДИНУ ЈЕ ИЗМИШ-ЉЕНА!
ПДА! ПРИЧА ПЗА ПДЕЦУ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
НЕ БИ СЕ РЕКЛО ДА ЋЕ СЕ НЕШТО ДОГОДИТИ!
УОСТА-ЛОМ, ШТА МЕ КОШ-ТА ДА ПОКУШАМ!
Distributed by King Features Syndicate

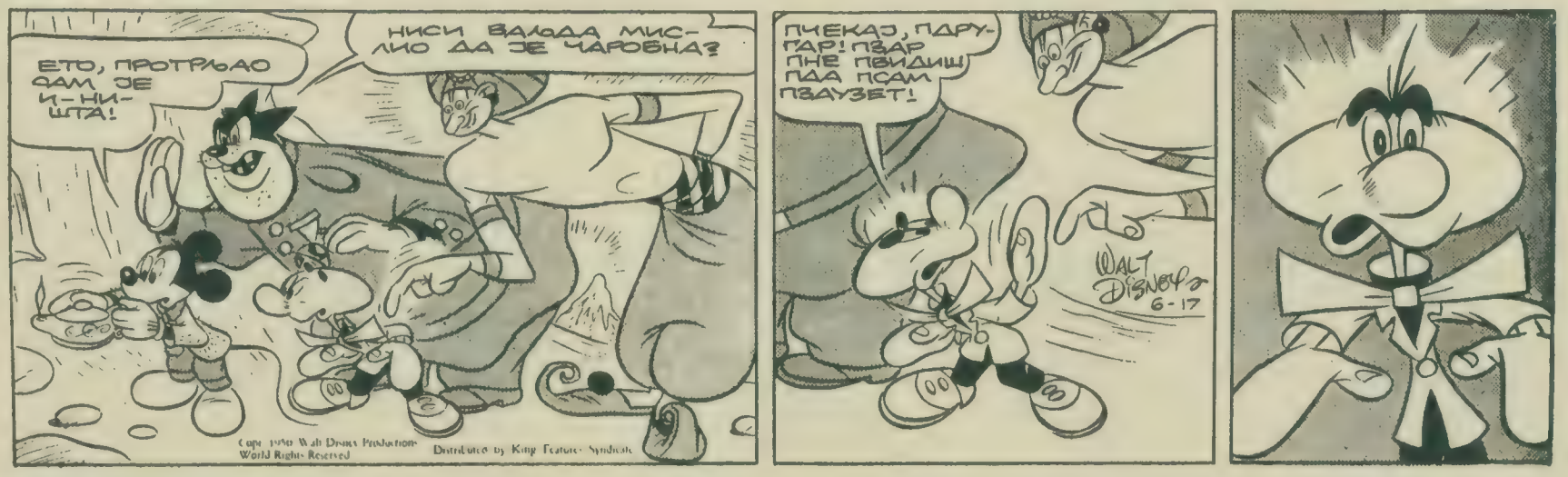
ЕТО, ПРОТРЉАО САМ ЈЕ И-НИ-ШТА!
НИСИ ВАЉДА МИС-ЛИО ДА ЈЕ ЧАРОБНА?
Copr. 1950 Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate
ПЧЕКАЈ, ПДРУ-ГАР! ПЗАР ПНЕ ПВИДИШ ПДА ПСАМ ПЗАУЗЕТ!
WALT DISNEY'S
6-17

ПИИКИ, ПУПРАВО ПСАМ ПВИДЕО ПДУХА!
6-19

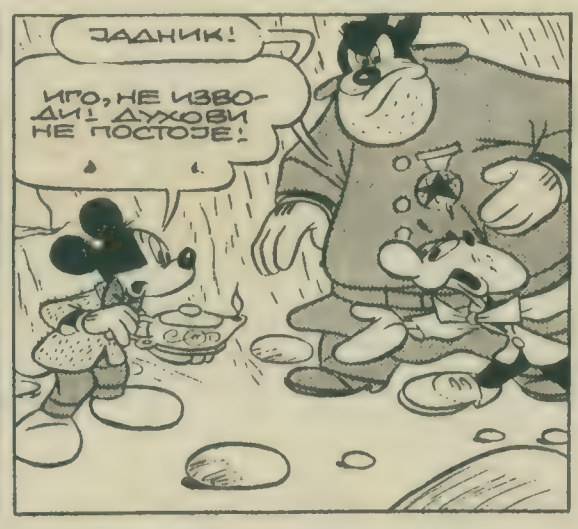
ЈАДНИК!
ИПО, НЕ ИЗВО-ДИ! ДУХОВИ НЕ ПОСТОЈЕ!

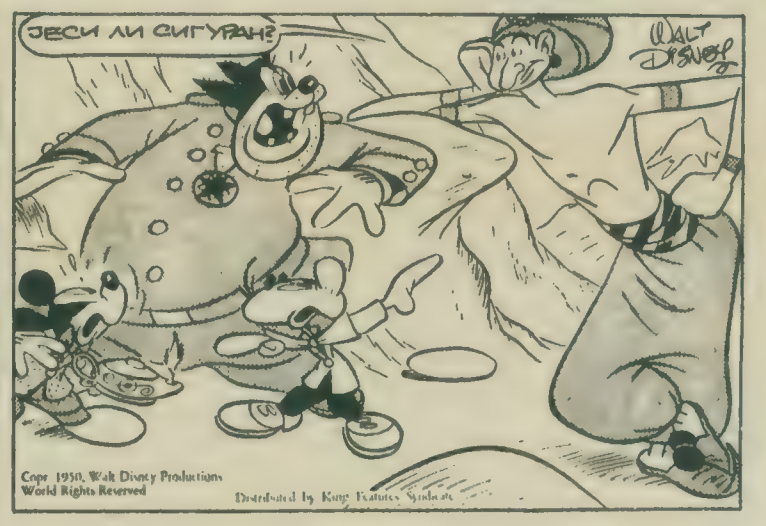
ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН?
WALT DISNEY'S
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

ПРА-ВИ ПРАВ-ЉАТИ ПДУХ!
ИЗВИНИ-ТЕ, ГОС-ПОДИНЕ... НИСМО ХТЕЛИ ДА СМЕ-ТАМО... САМО ТРА-ЖИМО МУКОВО ВЉАГО!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

НАЈЗАД! ЧЕКАМ ВАС ВЕЋ ВЕКОВИ-МА!
ХОЋЕТЕ РЕЋИ ДА СТЕ...
6/20
Distributed by King Features Syndicate

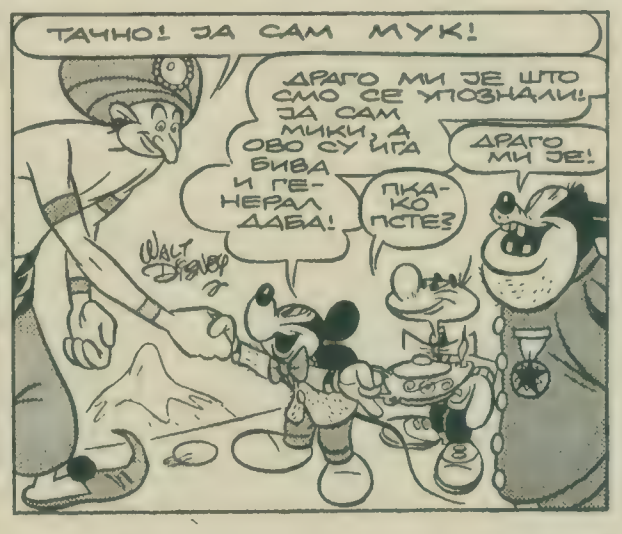
ТАЧНО! ЈА САМ МУК!
ДРАГО МИ ЈЕ ШТО СМО СЕ УПОЗНАЛИ! ЈА САМ МИКИ, А ОВО СУ ИГА БИВА И ГЕ-НЕРАЛ ДАБА!
ПКА-КО ПСТЕ?
ДРАГО МИ ЈЕ!

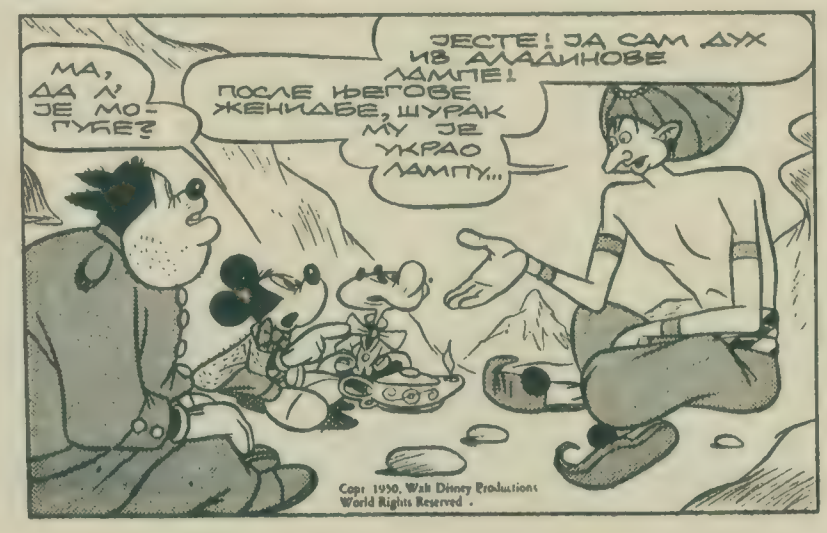
МА, ДА Л' ЈЕ МО-ГУЋЕ?
ЈЕСТЕ! ЈА САМ ДУХ ИЗ АЛАДИНОВЕ ЛАМПЕ! ПОСЛЕ ЊЕГОВЕ ЖЕНИДБЕ, ШУРАК МУ ЈЕ УКРАО ЛАМПУ...
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

...А ОНДА ЈЕ ПОБЕ-ГАО И САКРИО СЕ У ОВИМ ПЛАНИ-НАМА! ЈЕДНОГ ДАНА ПОЈЕО ГА ЈЕ ЛАВ...
WALT DISNEY'S
6-21

...А ЈА САМ ОСТАО У ОВОЈ ДИВЉИНИ! МАЛО ЈЕ ФАЛИ-ЛО ДА ИЗЛУ-ДИМ...
СВАШ-ТА!
Distributed by King Features Syndicate

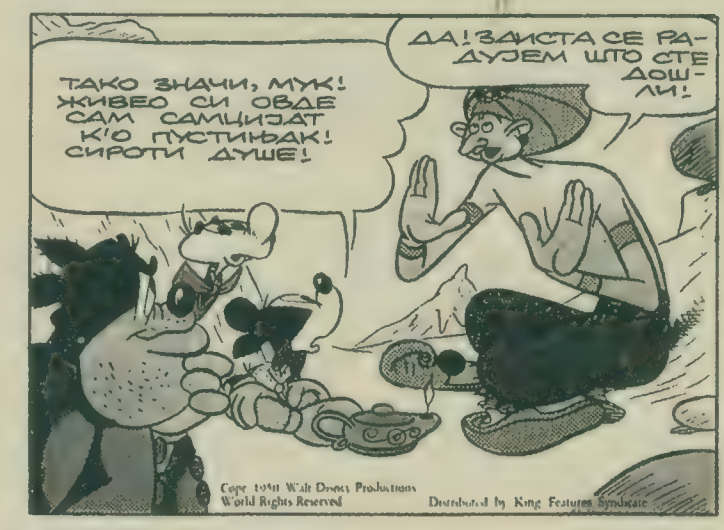
ТАКО ЗНАЧИ, МУК! ЖИВЕО СИ ОВДЕ САМ САМЦИЈАТ К'О ПУСТИЊАК! СИРОТИ ДУШЕ!
ДА! ЗАИСТА СЕ РАДУЈЕМ ШТО СТЕ ДОШЛИ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

ЗА ДУХА ИЗ ХИЉАДУ И ЈЕДНЕ НОЋИ, СУВИШЕ ДОБРО ГОВОРИШ НАШ ЈЕЗИК!
ДА! ТОКОМ ПРОШЛОГ РАТА, ОВДЕ СЕ СРУШИЛО МНОГО АВИОНА!
Walt Disney

У ТОМ КРШУ, НАШАО САМ И ОВАЈ РАДИО...
"СЛУШАЈТЕ СУТРАШЊИ НАСТАВАК ХЕРОИНЕ МАРИНЕ! ДА ЛИ ЋЕ ОЗДРАВИТИ ОД ГРОЗНИЦЕ И ДА ЛИ ЋЕ ЈЕ МЛАДИ ДОКТОР БРДУН...
6-22

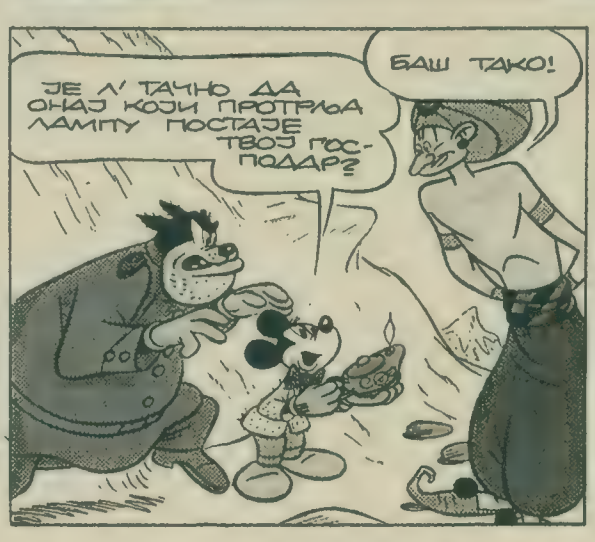
ЈЕ Л' ТАЧНО ДА ОНАЈ КОЈИ ПРОТРЉА ЛАМПУ ПОСТАЈЕ ТВОЈ ГОСПОДАР?
БАШ ТАКО!

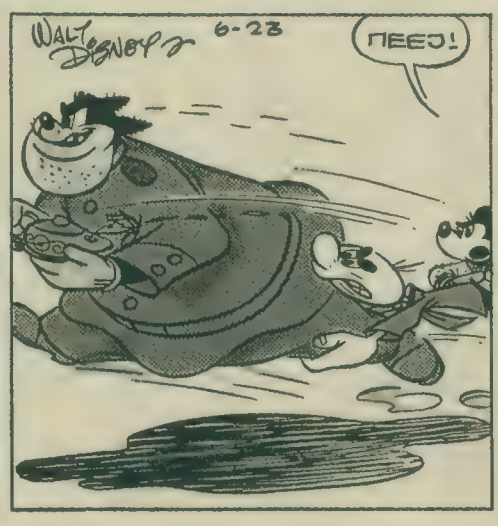
Walt Disney 6-23
ПЕЕЈ!

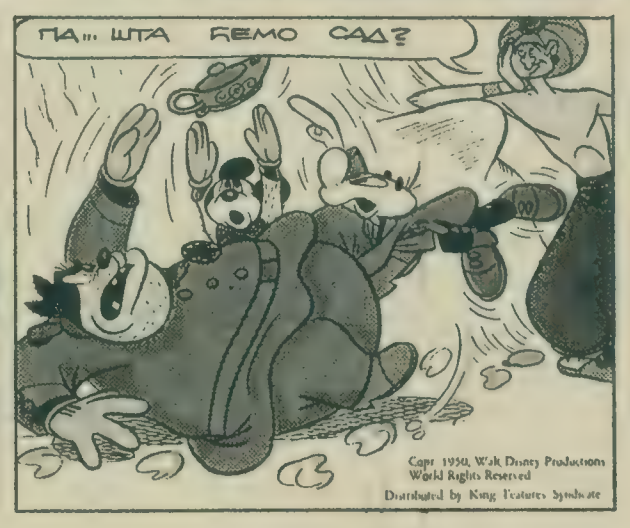
ПА... ШТА ЋЕМО САД?
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

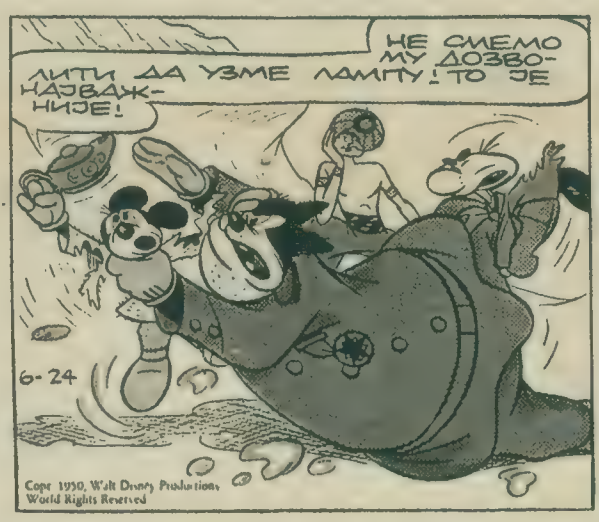
НЕ СМЕМО МУ ДОЗВОЛИТИ ДА УЗМЕ ЛАМПУ! ТО ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ!
6-24
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ПЗАБОГА... ГГРАЖИ ПОД ПАУХА ПАД ПНАМ ПОМОГНЕ!
ЗНАШ ДА СИ У ПРАВУ... ЈОЈ!

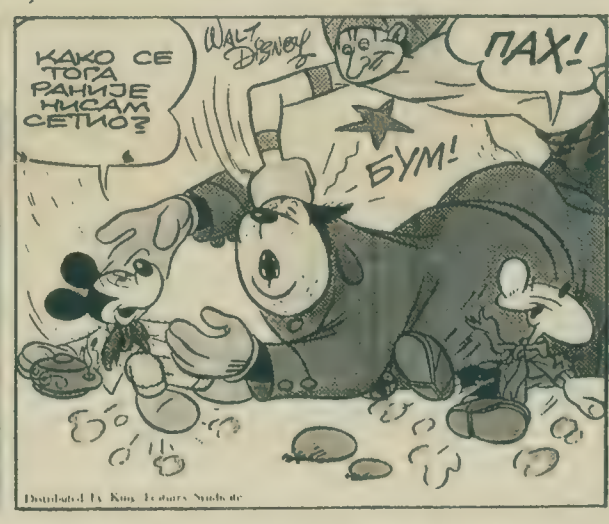
КАКО СЕ ТОГА РАНИЈЕ НИСАМ СЕТИО?
ПАХ!
БУМ!

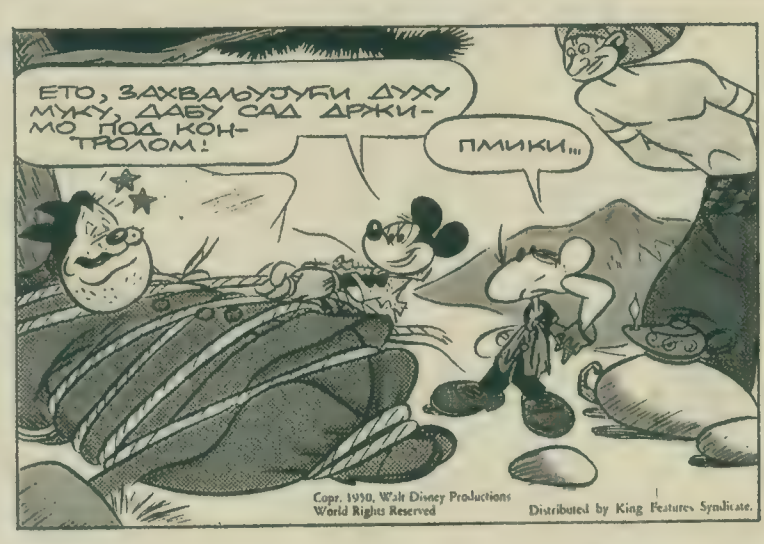
ЕТО, ЗАХВАЉУЈУЋИ ДУХУ МУКУ, ДАБУ САД ДРЖИМО ПОД КОНТРОЛОМ!
ПМИКИ...
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

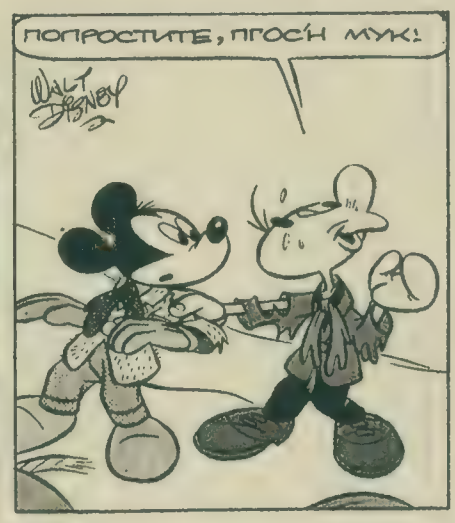
ПОПРОСТИТЕ, ПГОСПОДИН МУК!
Walt Disney

ПМИКИ, ПМИСЛИШ ДА ПОВАЈ ДУХ ПСТВАРНО ПОСТОЈИ, ПИЛИ ПНАМ ПСЕ ПОН ПРИВИЂА?
КО ЋЕ ЗНАТИ...
6-26

МУК... ПЛАШИМО СЕ ДА НАМ ЈЕ СПУШТАЊЕ У ОВЕ ПЛАНИНЕ ПОМУТИЛО УМ! ДА Л' ТИ ПОСТОЈИШ?
ПАКО ПСИ ПРАВИ ДУХ, ПМОГ'О ПБИ ДА ПНАМ ПНАБАВИШ ПМАЛО ПХРАНЕ!
ГЛАДНИ СТЕ? ШТО НЕ РЕКОСТЕ РАНИЈЕ?
6-27

ИЗВОЛИТЕ, ХРАНА ЈЕ НА СТОЛУ!
ОХ! МОМЦИ! ДИВОТА!

САН ИЛИ ЈАВА, АЛИ ОВА КЛОПА ЈЕ УКУСНА!
НИШТА НАРОЧИТО! ТО СУ СТАРИ РЕЦЕПТИ МОЈЕ БАКЕ!
ПММММ... ПОСОБИТО!
Walt Disney

НИСАМ ЗНАО ДА ОБОЖАВАШ СУВЕ ШЉИВЕ И МЕД, ДАВО!
АХА! ПОСТАО САМ ВЕГЕТАРИЈАНАЦ! КАЖУ ДА ЈЕ ЗДРАВО!

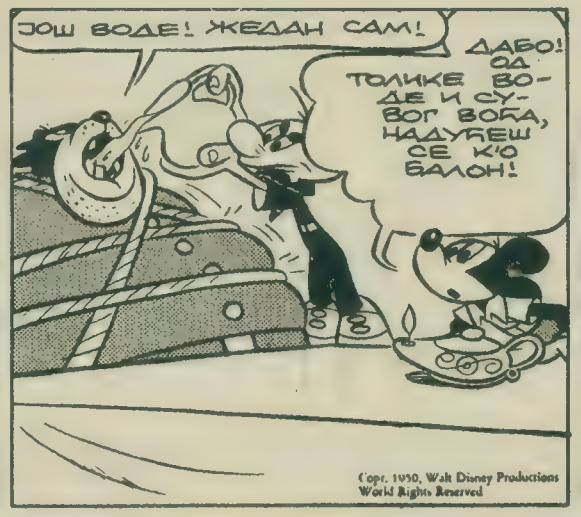
ЈОШ ВОДЕ! ЖЕДАН САМ!
ДАВО! ОД ТОЛИКЕ ВОДЕ И СУВОГ ВОЋА, НАДУЋЕШ СЕ К'О БАЛОН!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

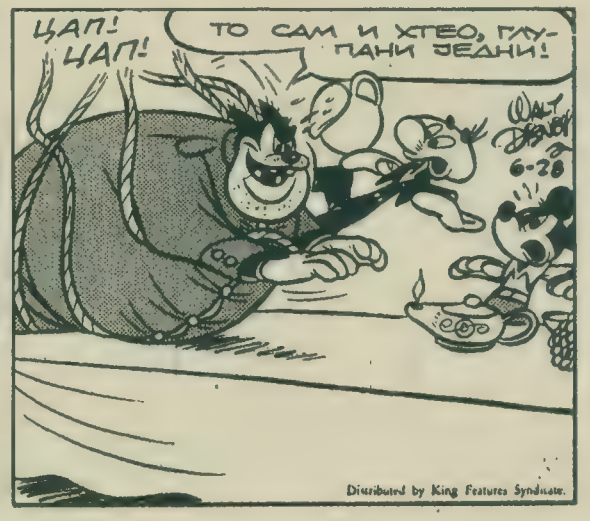
ЦАП! ЦАП!
ТО САМ И ХТЕО, ГЛУПАНИ ЈЕДНИ!
6-28
Distributed by King Features Syndicate.

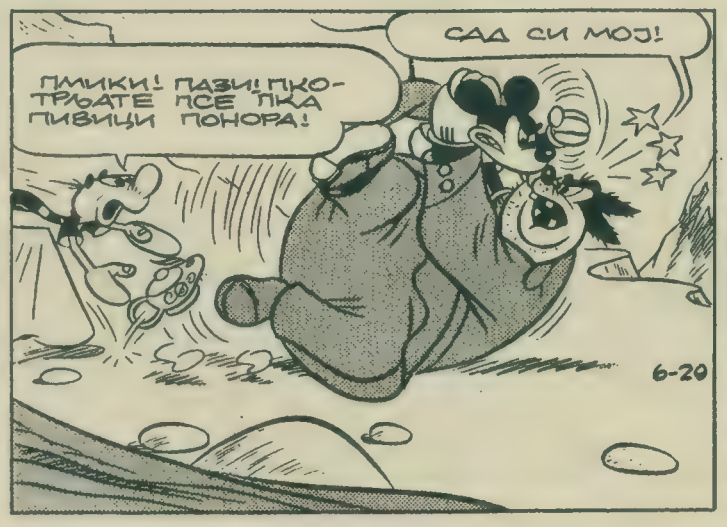
ПМИКИ! ПАЗИ! ПКОТРЉАТЕ ПСЕ ПКА ПИВИЦИ ПОНОРА!
САД СИ МОЈ!
6-20

КУЦНУО ТИ ЈЕ ЗАДЊИ ЧАС!
ДАВО!

ЗБОГОМ, СТАРИ МОЈ! ПИШИ МИ КОЈИ ПУТ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

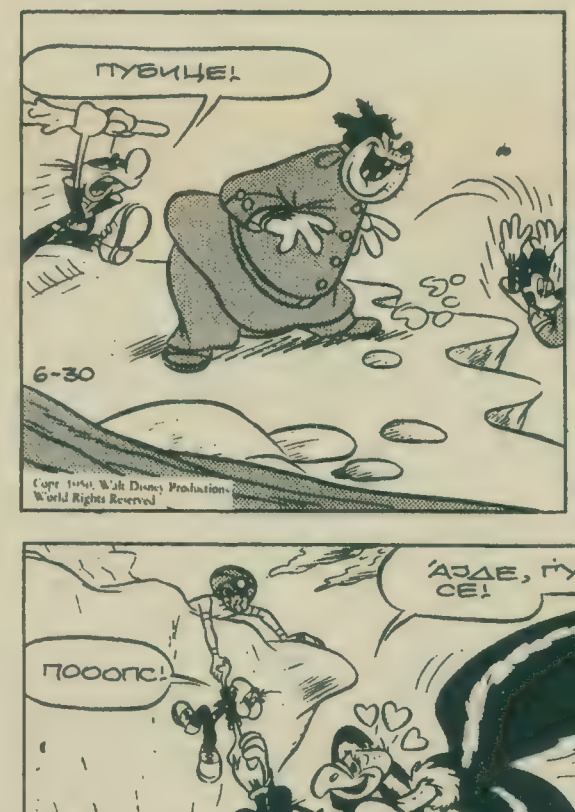
ПУБИЦЕ!
6-30
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ПМИКИ ЈЕ ПАО! ПНЕ ПСМЕМ ДА ПОГЛЕДАМ!

ПМИКИ! ПСПАСАО ПСИ ПСЕ!
ПА, КАКО СЕ УЗМЕ...
Distributed by King Features Syndicate.

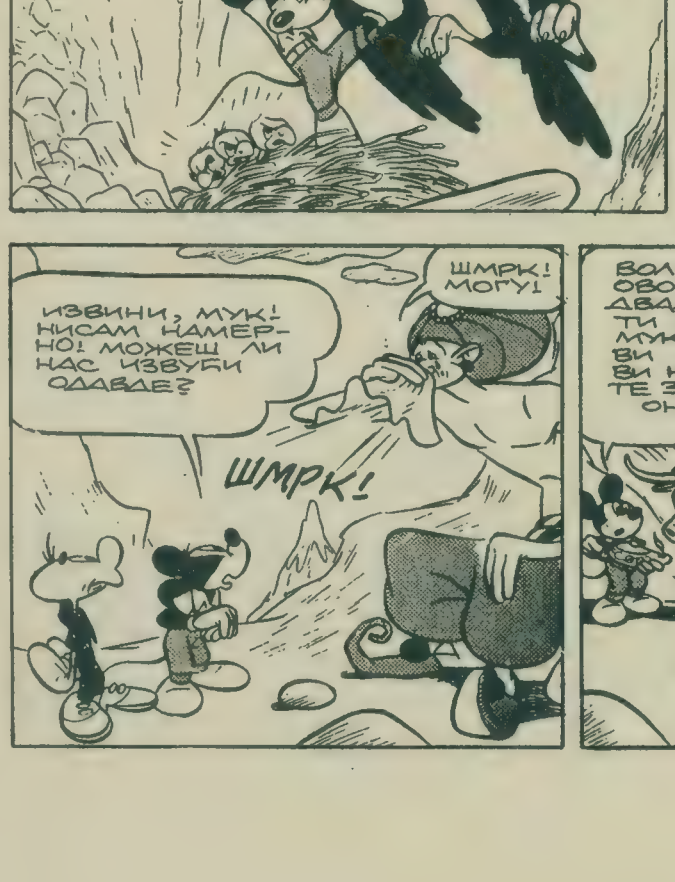
ПООПС!
ЋАЂДЕ, ЋУБИ СЕ!

ЗАМАЛО ДА ИЗГУБИМ ГЛАВУ! ЗА ЈЕДНОГ ДУХА, НИСИ БАШ БИО ОД ПОМОЋИ!
НЕ МОГУ ТИ ПОМОЋИ ДОК НЕ ПРОТРЉАШ ЛАМПУ!

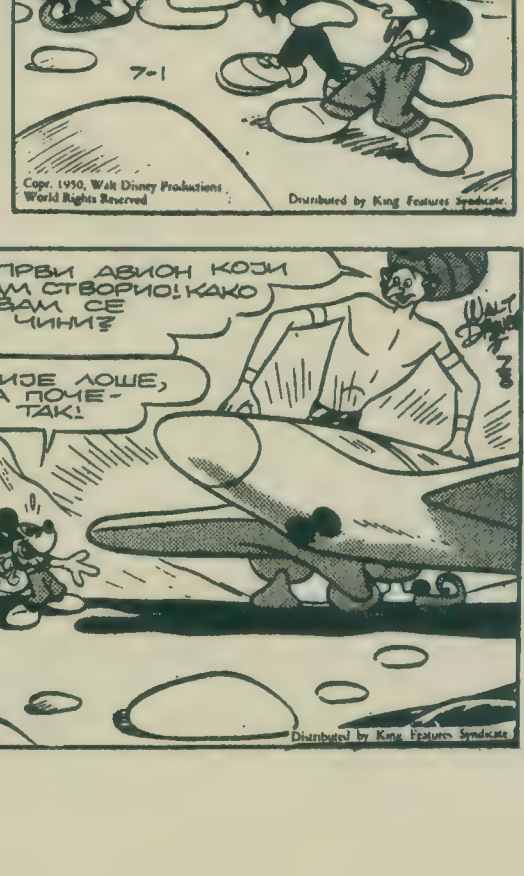
ПИЗГЛЕДА ПДА ПСИ ПУВРЕДИО ПДУХА!
ШМРК!
ПА... ЈА...
7-1
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

ИЗВИНИ, МУК! НИСАМ НАМЕРНО! МОЖЕШ ЛИ НАС ИЗВУЋИ ОДАВДЕ?
ШМРК! МОГУ!
ШМРК!

ВОЛОВИ! ОВО ЈЕ ДВАДЕСЕТИ ВЕК, МУК! ЗАР ВИ ДУХОВИ НЕ ЗНАТЕ ЗА АВИОНЕ?
ЧИНИ МИ СЕ ДА САМ МАЛО ЗАРИБАО! ПОКУШАЋУ ОПЕТ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ПРВИ АВИОН КОЈИ САМ СТВОРИО! КАКО ВАМ СЕ ЧИНИ?
НИЈЕ ЛОШЕ, ЗА ПОЧЕТАК!
Distributed by King Features Syndicate.

МИКИ, СТАРИ ДРУЖЕ! НЕЋЕШ ЛИ ДА ОСТАВИМ ДА УМРЕМ ОД ГЛАДИ!
НЕЋУ, ДАБО!

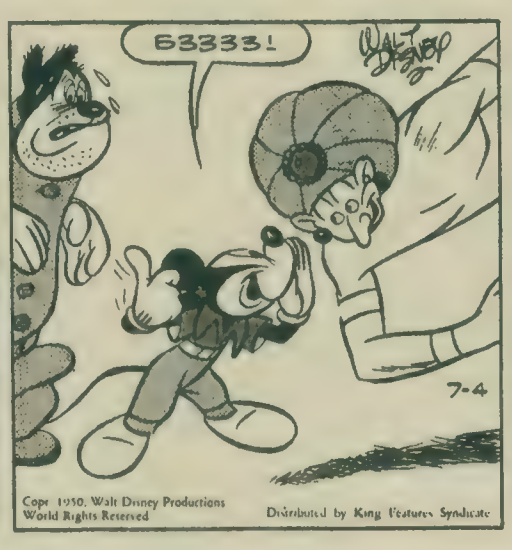
ББЗЗЗ!
7-4
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

ЕВО! ИМАШ ПАСУЉА У КОНЗЕРВИ ДОВОЉНО ДО КРАЈА ЖИВОТА!
НЕ!
ПУКРЦАЈ ОВАЈ ПСЕ!

ПКАКО ПСИ ПСАД ПУСПЕО ПТОЛИКО ПДА ПСЕ ПСМАЊИШ?
ПОШТО САМ ДУХ, МОГУ И ДА СЕ СМАЊУЈЕМ И ПОВЕЋАВАМ! ТО ЈЕ ЈАКО ЗГОДНО!

МНОГО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...
7-5

ПЕВО, ПМУК! ПСТИГЛИ ПСМО ПУ ПГЛАВНИ ПГРАД ПЋАШЕ ПЗЕМЉЕ!
ОХ!
ШТА ЛИ ЋЕ РЕЋИ ЦАРИНИЦИ КАД ВИДЕ ДУХА?
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

ШТА ЈЕ ОН?
ОБИЧАН ДУХ!
ПОЛАЗАК
Distributed by King Features Syndicate

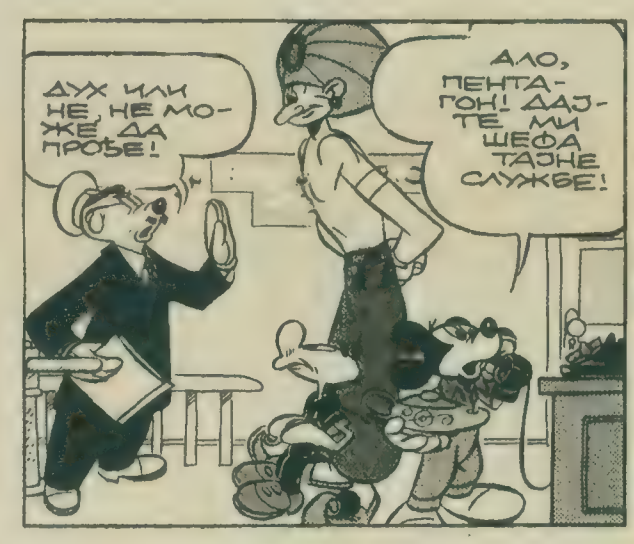
ДУХ ИЛИ НЕ, НЕ МОЖЕ ДА ПРОЂЕ!
АЛО, ПЕНТАГОН! ДАЈТЕ МИ ШЕФА ТАЈНЕ СЛУЖБЕ!

ДОБРО... РАЗУМЕМ, ГЕНЕРАЛЕ! ВИ ПРЕУЗИМАТЕ ОДГОВОРНОСТ ЗА ЊЕГА!
7-6
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

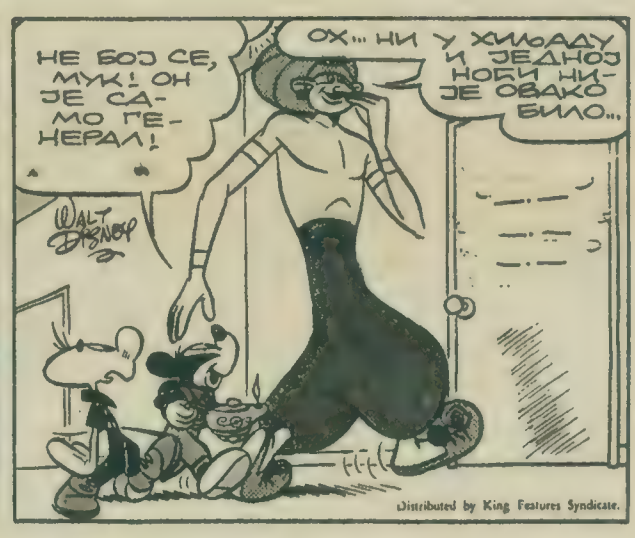
НЕ БОЈ СЕ, МУК! ОН ЈЕ САМО ГЕНЕРАЛ!
ОХ... НИ У ХИЉАДУ И ЈЕДНОЈ НОЋИ НИЈЕ ОВАКО БИЛО...
Distributed by King Features Syndicate.

ГЕНЕРАЛЕ, ПОШТО ЈЕ ДУХ, ИМА ОГРОМНУ МОЋ!
ДОБРО! МУК, МОЖЕТЕ ЛИ НАС ОСТАВИТИ НАСАМО?

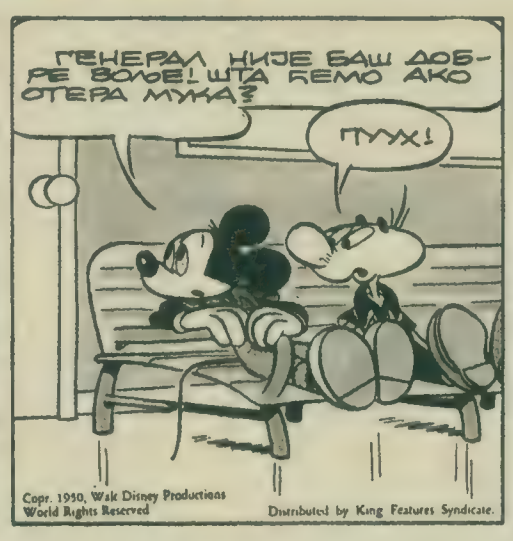
ГЕНЕРАЛ НИЈЕ БАШ ДОБРЕ ВОЉЕ! ШТА ЋЕМО АКО ОТЕРА МУКА?
ПУУХ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

ПОЗДРАВИТЕ СЕ СА НАРЕДНИКОМ МУКОМ И ЗАБОРАВИТЕ ДА СТЕ ГА ИКАД СРЕЛИ! САД ЈЕ У ТАЈНОЈ СЛУЖБИ!
ПОХ! ПНАРЕДНИК!
ЧЕСТИТАМ!
7-7

ЗАПАМТИТЕ, МУК, САД СТЕ НАШЕ ТАЈНО СТРАТЕШКО ОРУЖЈЕ!
ЗБОГОМ, МУК!
ЗБОГОМ! И НИШТА НЕ БРИНИТЕ!
7-8

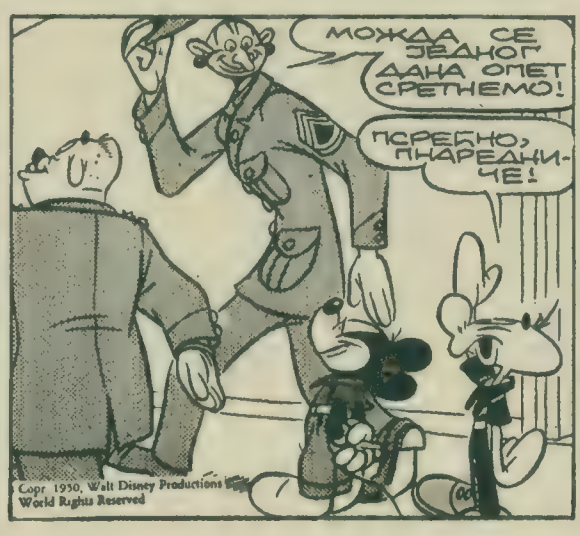
МОЖДА СЕ ЈЕДНОГ ДАНА ОПЕТ СРЕТНЕМО!
ПСРЕЋНО, ПНАРЕДНИЧЕ!
Copr. 1950, Walt Disney Productions World Rights Reserved

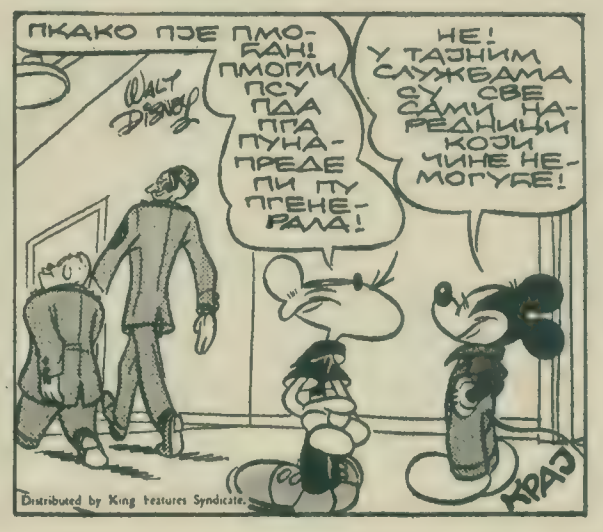
ПКАКО ПЈЕ ПМОБАН! ПМОГЛИ ПСУ ПДА ПГА ПУНАПРЕДЕ ПИ ПУ ПГЕНЕРАЛА!
НЕ! У ТАЈНИМ СЛУЖБАМА СУ СВЕ САМИ НАРЕДНИЦИ КОЈИ ЧИНЕ НЕМОГУЋЕ!
КРАЈ
Distributed by King Features Syndicate.

ЕУРЕКА!

1. Који је научник античке Грчке излетео из купатила вичући „Еурека"?

3. Да ли су змајеви јапански, кинески или корејски изум?

Решења на страници „Мале поште"

2. Ко је измислио систем телеграфисања путем тачкица и цртица?

4. Коју је справу за сечење измислио Леонардо да Винчи?

ШИРОМ СВЕТА

ПУТ ЗА ГЛАС

Сан Марино, најмања република на свету, јесте камена брдовита област од шездесетак квадратних километара на Апенинском полуострву, тачније на тлу Италије. Речена мини република толико је богата а њени становници који живе и раде у иностранству тако бројни да им влада плаћа 75 процената од цене путовања да би, када треба, дошли кући да гласају. И, половина њих, расутих по белом свету, оставља све послове и обавезе и јури у домовину да обави ову грађанску дужност.

ЗДРАВО, ЖИВО, ПА ЈОШ МРДА У УСТИМА

Иверци који скакуću по тањиру, рибице за пржење које се мигоље у ћаси и гутају живе – то је последња кулинарска мода у Јапану. И, мада се многим Јапанцима гади да једу жива бића нова манија одговара потреби за свежим и природним на чему и почива јапанска гастрономија. Уосталом, јапански рибари већ вековима у-сласт тамане тек уловљене рибе и друге плодове мора. То је увек била такозвана здрава храна којој тежи и данашње друштво.

„Људи имају више новца и могу себи да поклоне луксуз за трпезом тражећи све укуснија и, нарочито, све оригиналнија јела. У ту категорију спада и све већа потражња живих бића из мора", објашњава Татсуо Сегуса, члан једног од јапанских удружења које држи више ланаца ресторана.

БАНКЕ НА ЧЕТИРИ НОГЕ

Благајници удобно ушушкани на леђима двогрбих камила на услузи су туристима по пешчаним стазама и богазама пустиње Тар у Индији. Код њих могу све светске девизе да се промене у локалну валуту или чекови и картице у готов новац. Ове пустињске банке које тамо каскају већ годинама одлично послују па су постале малобројне. Али, чим се показало да је то права формула успеха, одлучено је да се услуга удесетостручи и камиље банке уведу и у најудаљенија села пустиње Тар. Бизнис је бизнис па ни пустиње, океани или врхови највиших планина нису никаква препрека.

Илустровао: Иванца Кољанин

КАРИЈЕРЕ: Лиза Стенсфилд

ЈА САМ ПАПАГАЈ

За типичну девојку из провинције остварила је велики успех. У последње време Лондон је облепљен плакатима који најављују њен албум, а смешка се и са већине насловних страна. Елегантнији изглед и много мирнији наступ иду под руку са музиком коју је снимила на новом албуму. Окренула се баладама и стилу инспирисаном соул музиком. Необична музика за неког ко је рођен и одрастао на северу Енглеске у месту Рочдејл где и сада живи са мајком.

Окренем се и одем

– Све се то догодило захваљујући плочама Дајане Рос које је моја мајка слушала када сам била мала – каже Лиза. – У суштини сам обичан папагај. Никада нисам куповала плоче. Волим оно што чујем на радију или откријем на плочама код пријатеља. Свиђају ми се Лутер Вандрос, Отис Ридинг, Марвин Геј, Арета Френклин, Чака Кан.

Лиза је рано почела да се бави певањем. Школски другови су је храбрили, као тинејџерка се пријављивала на такмичења. На једном од њих је победила и упала у неки суманут програм.

– Нису ме питали шта бих желела да радим нити како да изгледам. Нашминкали су ме и обукли као Џоан Колинс. После су у локалним новинама писали о мени као о „нашој драгој Лизи" што ми је сметало. Ипак, мом друштву у школи емисија се допала. После тога понуђено ми је да радим један дечији програм и ја сам са 16 година одлучила да напустим школу. Али, са том емисијом није ишло лако. Снимали смо по цео дан, деца су јурцала и ишла ми на нерве и тако сам једног дечака ударила пред камерама. Одмах сам напустила програм иако нисам знала шта ћу даље да радим. Ја тако увек. Када ме нешто изнервира, само се окренем и одем.

Ускоро сам срела школске другове Ендија Мориса и Јана Дивенија који су били музичари. Наговорили су ме да почнем да пишем песме и ја сам исте вечери отишла кући и написала „Буг". На летовању сам се заљубила и када сам се вратила кући непрестано сам размишљала. Све што сам осећала стрпала сам у песму, Јан и Енди су дошли, донели неке мелодије, све склопили и ја сам била запањена како је то професионално звучало.

За први наступ у Рочдејлу сами смо штампали плакате и улазнице. Скупили смо десеточлани састав у коме су били неки данас познати музичари, али тада смо били потпуни аутсајдери. Дошло је око 300 посетилаца и прошли смо сасвим добро. За следећи наступ већ смо имали име групе „Blue Zone", као неки детерџент.

Годину дана безуспешно смо покушавали да заинтересујемо неку дискографску кућу. Били смо тако наивни кад смо заказали први састанак. Купили смо одећу у Манчестеру и изгледали смо

заиста лепо. У шест ујутро сели смо у воз за Лондон јер су нам у дискографској кући рекли да дођемо у осам. Врата су, наравно, била затворена и ми смо до једанаест седели на степеницама. Попушили смо гомилу цигарета и напили се кафа чекајући састанак који је трајао десетак минута. Пошто смо из околине Манчестера, одмах су нас питали да ли звучимо као „The Smitths".

После непријатних искустава Лиза и њена група потписали су уговор са малом компанијом и објавили сингл „On Fire" (У пламену) који је постигао мању популарност. Али ускоро се десио један трагичан пожар и одлучили су да повуку плочу јер је наслов звучао неумесно. Песма на Б страни следећег сингла под називом „Big Thing" најзад им је отворила врата успеха.

Не идем у клубове

– На Б страну ставили смо соул песму, оно што ми волимо, и људима се то допало – каже Лиза. – Песма се све време вртела по клубовима и на радију. За недељу дана продали смо 10.000 плоча. Просто нисмо могли да верујемо. Трудили смо се да направимо комерцијалне песме које нам нису одговарале, а пробили смо се са оним што се и нама свиђало.

Тада смо схватили да о свему треба поново да размислимо. Одбацили смо комплетан материјал који смо до тада снимили за албум, што је разљутило људе из дискографске куће јер је у снимање било уложено доста новца. Године 1989. играчки дует „Coldcut" позвао нас је да им помогнемо на снимању сингла који је изашао под називом „Coldcut" и Лиза Стенсфилд.

Плоча је доспела до 11. места листе и „Coldcut" су вратили услугу тако што су продуцирали њихову следећу песму „This Is The Right Time". У то време група „Blue Zone" већ се распала, али Лиза је остала са Деванијем и Норисом и решили су да крене у соло каријеру. Њен албум „Affection" постао је светски хит.

Е, то је већ било нешто за шта смо се припремили – наставља Лиза. – Одлично смо се уклопили у нову ситуацију, само су ме у Рочдејлу збуниле гомиле ученица које су ме на улици пратиле у стопу не говорећи ни реч.

На новој плочи Лиза пева песму „Time To Make You Mine" која сасвим лако може да понови успех њених претходних хитова нако се не уклапа у нове музичке трендове.

– Већи део енглеске публике тренутно је заинтересован за dance музику а ја уопште не идем у клубове. Много више ми значи да са неким разговарам о занимљивим стварима у пабу него да седим у бучном диско клубу. Звучим као жена, зар не? У ствари, једва чекам да остарим јер – што си старији, више учиш. Ја само не желим да сазрим. И када будем напунила 90 година, нећу сазрети. ■

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

FALLING

Don't let yourself be hurt this time.
Then I saw your face
Then I saw your smile
The sky is still blue
The clouds come and go
Yet something is different
Are we falling in love?
Don't let yourself be hurt this time.
Then your kiss so soft
Then your touch so warm
The stars still shine bright
The mountains still high
Yet something is defferent
Are we falling in love?
Falling
Falling
Are we falling in love?

Текст: Дејви Линч
Музика: Анђело Бадаламенти
Изводи: Џули Круз

ЗАЉУБЉУЈЕМО СЕ

Не дозволи да овог пута
будеш повређен
Тада ти видех лице
Тада ти видех осмех
Небо је још увек плаво
Облаци пролазе
Ипак, нешто је другачије
Да ли се ми заљубљујемо?
Не дозволи да овог пута
будеш повређен.
Тада твој пољубац тако мек
Тада твој додир тако топао
Звезде још увек јасно сијају
Планине још увек високе
Ипак, нешто је другачије
Да ли се ми заљубљујемо?
Заљубљујемо се
Заљубљујемо се
Да ли се ми заљубљујемо?

СВЕ ДО КРАЈА СВЕТА

Немачки редитељ Вим Вендерс велики је поклоник рокенрола и у његовим филмовима музика је имала битну улогу. Сада завршава свој нови филм „Све до краја света" за који су музику писале неке од тренутно најпопуларнијих светских група. Радња је смештена у 1999. годину, а сниман је широм света. Овај филм Вендерс планира још од 1977. године, али није могао да сакупи новац. Чим је то успео, обратио се врхунским рок менаџерима, међу којима је и Диленов менаџер за турнеје, да организују снимања на различитим местима. Пре премијере у продавницама се почетком децембра нашла плоча са музиком из филма и на њој су „U-2" са песмом „Until The End Of The World", Питер Гебријел, „Talking Heads", „R.E.M." (на слици), Елвис Костело, Џули Круз, Нене Чери и многи други. О раду са музичарима Вим Вендерс каже:

– Пошто се филм дешава 1999. године, било је битно не само да се направи другачији дизајн, у смислу технологије, већ је осећај будућности морао да се дочара и музиком. Схватио сам да ми је за филм о путовању по целом свету потребна и музика из целог света. Ниједна песма није написана за одређену сцену, више је пратила атмосферу и опште расположење приче. Било је запањујуће како се све добро уклапало док смо од јануара до маја монтирали филм и како су све те различите продукције зазвучале јединствено.

Поред споменутих, на дуплом албуму са овом филмском музиком нашли су се Лу Рид, Пети Смит, Денијел Ланој, Depeche Mode, T. Bone Burnett, Роби Робертсон и још неколико мање познатих извођача.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Мислим да сваки певач има одређену одговорност према публици, ризично је не поштовати је; оскрнавити. Ја штедим и чекам на тај дан."

Мерл Хагард

ЈАНОМАМИ, сурови народ

ОСВЕТНИЦИ КРВАВОГ МЕСЕЦА

У прашумама Венецуеле и Бразила живи племе које цео век подређује једном једином циљу: постати и остати моћан

„Ми, Јаномами, рођени смо из крви коју је просуо дух Месеца. Пошто потичемо из крви, сурови смо и морамо стално да ратујемо. Сврха нашег постојања на овоме свету је да осветимо себе".

А ко су Јаномами? Индијанци познати међу јужноамеричким племенима по својој суровости и осионости. А постати суров, односно ваитери – онај кога се плаше и кога поштују сви – то је сан сваког мушкарца племена Јаномами. Живот подређују једном једином циљу: стећи моћ и, наравно, задржати је.

Данас их има око 15.000. Јаномами живе у селима раштрканим по прашумама јужне Венецуеле и суседних области северног Бразила. Предмети за свакодневну употребу веома су примитивни. Ратници израђују лукове од тврдог палмовог дрвета користећи за врхове стрела као бријач оштре зубе дивље свиње, ножеве праве од зуба агутија, глодара величине зеца, главу бријају једном врстом трске... Склоништа су им начињена од мотака, лијана и вешто уплетеног лишћа. Свака породица подиже сопствену кућу, али све су оне, како би се, затреба ли, лакше бранили, међусобно спојене кружним кровом, тако да је читаво село (или шабоно) јединствена грађевина са великом чистином у средини.

Да би било кадро за одбрану, свако село мора да има бар 15 снажних и оружју вичних мушкараца. Јаномами због тога настоје да своје младе људе што дуже одврате од женидбе и одласка у туђа села, док у исти мах са добродошлицом дочекују бегунце из других.

За Јаномами мушкарца брак је, пре свега, политички чин, каже антрополог Наполеон Шањон у књизи „Јаномами, сурови народ", па зато, кад неко од њих одлучи да се жени, невестине особине стоје у другом плану. Сродници по тазбинској линији постају младожењини савезници. А пошто чланови женине породице више воле да за савезнике добију најбоље мушкарце, само ваитери могу да се ожене са већим бројем жена. И на тај начин, дакле, могу да повећају своју моћ.

Прељуба се не опрашта

Будући да је брак у суштини политички чин, прељуба је веома озбиљна ствар, директан атак на мужевљеву част и друштвени положај и нипошто не може да се опрости. Ипак, кад стасају и почну да се доказују као ваитери, младићи покушавају да заведу жене других мушкараца упркос опасности које прељуба подразумева. У ствари, сви Јаномами мушкарци труде се да искористе сваку прилику за завођење. Да би убедили неодлучну жену, стављају јој „магични" прашак под нос који, сматрају они, делује на њу као афродизијак и зато га већина мушкараца у свако доба носи са собом.

Оптужбе због прељубе неизбежно доводе до физичког обрачуна мужа и љубавника, који, међутим, почиње на заиста витешки начин. Разгневљени супруг граби свој набру-

Очеви уче синове још од малих ногу да постану храбри ратници

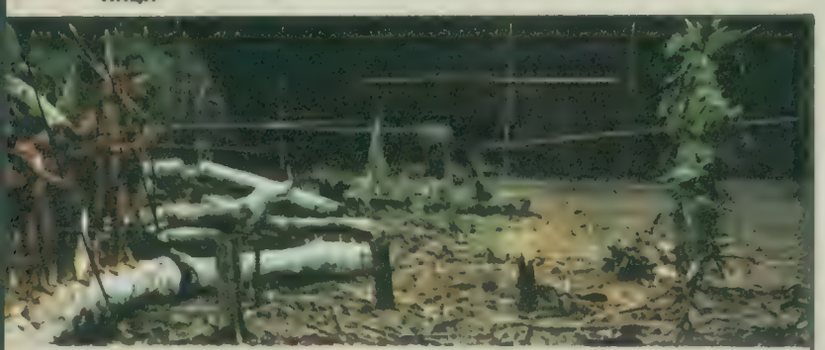

Ритуално рвање може понекад да се изроди у општу тучу

ши, танку мотку сличну таку за билијар, и њен дебљи крај зарива у земљу. Ослањајући се о њу, сагиње главу да би примио ударац мотком свог супарника. Љубавник прилази неколико корака и снажно га удара мотком по глави која је обријана на темену да би била што уочљивија. Глава већине одраслих мушкараца пуна је таквих ожиљака којима се они силно поносе. Сада је преварени муж на реду да удари, уколико је уопште привести. Овај ритуални двобој наставља се све док један од мушкараца не клоне на земљу, или се окрвављене главе постиђено повлачи.

Ако крв потече, сви мушкарци из села дохватају своје набрушије и стају на страну једног или другог. Настаје општи хаос у коме ударци пљуште на све стране и који често завршавају поделом села и љутом завадом.

Жена прељубница има добре изгледе да изгуби уши, понекад чак и живот, под ударцем оштре мачете свога мужа, када муж није вољан да изазове на двобој ваитери љубавника познатог по прекој нарави.

Жене, међутим, из веома практичних разлога, и саме настоје да за мужеве добију ваитери мушкарце. Пошто сваког дана по неколико часова морају да сакупљају дрва за ватру далеко од села, изложене су опасности да их отму банде из других села. Али, отмичари ће добро промислити пре него што се одлуче да украду жене чији мужеви уживају глас особито свирепих ваитерија.

У настојању да подстакну своје мужеве на ратовање како би постали што познатији по храбрости и свирепости, жене се понекад окупе у групу и почну да их оптужују због кукавичлука! Колико да се не опусте!

Жена ужива извесно поштовање кад постане старија. Њена одрасла деца старају се о њој, зет јој указује дужно поштовање и ради за њу зато што му је дала своју кћерку за жену. Старије жене имају посебан положај у Јаномами друштву: нико не сме да их нападне. Захваљујући томе, могу безбедно да путују – било да преносе поруке, било да сакупљају тела мушкараца убијаних у близини неког непријатељског села.

Ова последња мисија нарочито је важна. Леш мора да буде прописно спаљен после чега рођаци и савезници једу пепео током церемоније звane реаху верујући да део покојниковог духа одлази у небо, до „куће грома", где они који су били племенити настављају да живе животом веома сличним ономе на земљи. Други део душе осуђен је да заувек лута прашумом плашећи људе својим ватреним очима.

Јаномами углавном добро пазе своју децу. Нема мушкарца који може поднети да његови потомци кроз плач мољакају комад меса и деца зато увек добијају најбоље делове дивљачи. Дечаци су пожељнији од девојчица и они се још од малих ногу уче да постану ваитери. За Јаномамије се, међутим, говори да убијају прворођену кћерку. Исто тако, неће поштедети ни мушко ни женско новорођенче ако мајка још увек доји претходно дете. Децу обично доје до треће године живота.

Овај сурови обичај неизбежно доводи до неравнотеже у односу полова која временом настаје јер многи мушкарци погину у сеоским сукобима, у борби с непријатељима, чак и у издајничким нападима својих савезника. Међу Јаномамијима, наиме, човек не може да верује савезницима више него непријатељима – издаја је увек могућа.

Боримо се да после будемо пријатељи!

Склапање савеза у свету Јаномамија нужно је зло. Ниједна група не може да опстане сама, али, истовремено, ниједна не може да призна да су јој други потребни: то би

За време церемонијалне гозбе мушкарци дувају један другоме у нос халуциногену дрогу „ебену"

Жене народа Јаномами имају много обавеза: једна од њих је да сакупљају дрва

равно признању сопне слабости. Склапању за мора, зато, да се при- посредно, за шта могу о да послуже веома разне трговачке везе. Иако вако село могло да буде уно самостално, што се реде тиче, и да произвове што му је потребно, су се на неки начин спеизовала, па једни праве ће кревете или грнчарируги шиљке за стреле... вина са другима постаје ходна, и Јаномами је ко за успостављање полих односа, без понижавапризнања да им је пона помоћ других.

д се трговачки однос ом успостави, он може. се све одвија добро, да асте у следећу фазу – а гозба, свакако најдрамаији и најважнији догађај у твеном животу ЈаномаТо је прилика не само за ћење савеза; него и за зивање моћи. Да би за- ли госте, домаћини на- да приреде што веливенију гозбу какву угошсело никада неће моћи прави.

ба почиње заглушном младих људи села до- на и гостију улогорених зидова шабона. Вођа ућег села кочоперно у центар чистине, зариоје дуго копље у тло и ма изазивачку позу. То је н тренутак. Хоће ли не- има разлога за освету ти на њега стрелу и пре- ти гозбу у крвави обра- Прође ли све у реду, поце се грле, ратници се е и скачу по чистини, ћини их служе супом од а...

се спусти ноћ, почињу вуше...

ро мушкарци премазују црном бојом, бојом раишући дрогу звану ебеоглавица домаћина обе гостима: – Боримо се то је договорено, па да поново будемо прија-

илосрдну борбу праћеклицима и јечањем неки напуштају. Најзивији се боре све док присутни не признају за оије.

ле извесног времена престају, противници е и заклињу на вечно ељство.

еким гозбама нарочито и савезници једу пепео инових мртвих ратника н у супу од банана ве- да ће се после своје састати са преминуликући грома" и да ће ту и са њима у слози коју успели да остваре на

Г. В.

ПРИЧА О МОЖДА, НАЈБОЉЕМ ВИСКИЈУ НА

ВАТРЕНА ВОДА

ЏЕКА ДАНИЈЕЛА

Почетком прошлог века Агнес Мотлоу, удовица од рата за независност Америке, доселила се на територију данашњег Тенесија. Неколико година касније један од њених потомака Феликс Мотлоу освојио је срце девојке по имену Финела Данијел. Нераскидива повезаност двеју породица довешће, између осталог, до рађања, по многима, најбољег виског на свету!

У то време производња виског није била привилегија великих дестилерија јер - још нису ни постојале. Било је уобичајено да малтене свака породица справља своје пиће најчешће сумњивог квалитета. Ипак, било је и оних који су сматрали да по питању добре капљице нешто треба предузети. Међу њима и Џек Данијел који је пре него што је напунио дванаест година знао о виском све што је могло да се зна. Путујући проповедник и „произвођач" виског Ден Кол био је до те мере запањен дечаковим знањем и начином размишљања да је одлучио да га запосли.

Три године касније Џек је постао равноправни партнер, са чврстом намером да направи најбоље од свих пића која носе назив виски. Идеалним местом за почетак њеног остварења сматрао је удолину Кејв Спринг, свега неколико километара удаљену од Колове дестилерије. У њој је, одмах по завршетку Грађанског рата 1866. године, подигао прву регистровану дестилерију у Америци.

Идеја из Африке

Избор Кејв Спринга, недалеко од градића Линчбург у тадашњем Линколн (данас Мур) округу државе Тенеси, није био нимало случајан. Пролазећи једном туда Џек је приметио извор кристално бистре воде. Сматрајући да нема шта да изгуби, послао је узорак на испитивање и, на своје одушевљење, сазнао је да у води нема ни грунке гвожђа. А, познато је, што мање гвожђа, више је изгледа за врхунски виски.

Поступак производње био је, у првим фазама, сличан као и код других виских, уз напомену да је Џек од почетка употребљавао састојке најбољег квалитета. Није дакле, било које зрно кукуруза, ражи, или ма какав јечмени слад могао да буде основа најплеменитије „ватрене воде" Запада. Први од два кључна Џекова потеза било

Справља се само од најквалитетнијих састојака, у најстаријој регистрованој америчкој дестилерији у Линчбургу, Тенеси. Управо је напунио 126 година. Његово име је „Џек Данијелс" и ни за шта на свету немојте га називати бурбоном

је оживљавање „повратног врења" које су остали произвођачи одавно напустили. Реч је о томе да се један део већ увреле смесе додаје следећој маси, чиме се врење природно подстиче и истовремено остварује непрекидни ланац у производном процесу. После завршене ферментације добијена маса („пецарско пиво") шаље се у пецару, на дестилацију.

Ако би се одмах по дестилацији виски ставио у бурад да одстоји, био би то бурбон. Али, „Џек Данијелс" то није, нити је икада био – он спада у јединствену категорију која се означава као Тенеси виски. Јер, кад се дестилација заврши, течност се дословно „прокапава" кроз три метра дебео слој ћумура ослобађајући се („омекшавајући", како произвођачи воле да кажу) оштрих везивних уља и других састојака штетних по укус, мирис и питкост.

Не зна се откуд потиче идеја о оваквом омекшавању пића, али предање каже да ју је један од Џекових црних робова донео из Африке и пренео господару, док је овај био још младић. Кад и последња кап пробије пут кроз слојеве ћумура, виски се ставља у бачве од белог храста и одлаже у складишта да на миру остари. Стручњаци сматрају да је за то потребно између четири и шест година. То је идеално време. Треба знати да топла лета за разлику од хладних, поспешују сазревање. Упућени се исто тако слажу и у оцени да се, на крају, све своди на укус, а не на бројање дана, месеци и година.

Прокапавање траје у просеку десетак дана, а бачве и ћумур којим се пуне резултат су преданог експериментисања Џека Данијела и његовог нећака Лема Мотлоуа који је 1907. наследио дестилерију. У то време Лем је већ важио за најбољег познаваоца вискија у читавој Америци.

Део романтичне повести

Најбоље време за припрему специјалног ћумура је јесен, јер је тада количина сока у стаблима тврдог јавора који се искључиво користи као сировина, најмања. Пањеви морају да одстоје читаву годину, да би их затим пажљиво претворили у дашчице величине 1,5 × 10 cm које се слажу по четири унакрст и сагореле (на отвореном, иако већина стручњака и дан-данас тврди да је тако нешто немогуће) хладе обичним цревом за воду. Сваки поступак у дестилерији у Линчбургу још увек се обавља ручно, методима старим и по стотинак година. Делићи тако добијеног дрвеног угља нису већи од центиметра. Њима се пуне нарочите бачве-танкови, које су Џек и Лем давно патентирали, и – све је спремно за „омекшавање".

Три године пошто је Лем наследио погоне, проглашена је прохибиција, забрана производње и продаје алкохола. Неколико година касније, у Америци није више било ниједне легалне дестилерије. Пуне две деценије Лем Мотлоу провео је бавећи се другим пословима да би се, по окончању забране, вратио вискију и наставио да га производи све до 1942.

Уласком Сједињених Држава у Други светски рат произвођачи су били приморани да, уместо племенитог алкохола, производе онај чисти, обични, за владине потребе. Забрана је укинута 1946, али је Лем почео да ради годину дана после свих осталих – тек када је поново било дозвољено коришћење најквалитетнијих материјала.

Исте године Лем Мотлоу је умро оставивши дестилерију четворици својих синова – Ригору, Роберту, Евансу и Конору – од којих су двојица и данас живи.

Прича о Џеку Данијелу и његовом вискију део је романтичне повести о освајању Запада и способним појединцима, такозваним „маверицама", који се временом полако пресељавају у легенду. Ко зна како би уопште изгледала историја Америке да је Индијанцима – уместо смртоносне „ватрене воде" – продаван „Џек Данијелс"...

Александар Жикић

ЧАЊЦА

Љубица Арсић

Ти си тај! – одбруси Чомбе показујући свима његову фоту. Кез од ува до ува требало је да забашури сурову фаџу и папирјасте длаке око усана, браду стару пет дана. Црно се некако нахерено, неотресена пљуга висила му је на другом крају. Још увек је у ваздуху држао његову фоту док су остали бленули. Као да каже: Ајд' сад да те видимо, фрајеру. Прпа, море.

Нехајно је наставио да жваће прикривајући тако изанђалом жваком жељу да оном лажњаку Чомбеу саспе огавштине и псовке, да му помене све по списку. Намерно је то урадио, слута. Наљушио је баш његову фоту. Мисли, сад ће Кобац да се утроња, није ово за њега. Али, још нико не зна ко је Кобац и шта све може. Овај подвиг исфураће га у сам врх, ама, бре, биће шампион, црћи ће они гуламфери Гуштери кад сазнају у ком су фазону његови Скотови. А ко ће да их прослави? Он, Кобац, тако му свега, показаће Чомбеу да га није страх, да овакве ствари западају само правим типовима увек спремним на гадњаке.

Иза презнојене кошуље његово се срце претворило у распамећену, пихтијасту грудву. У лист локвања по коме је скакутала жаба. Кукало му је о врату. Осећао је цуркање зноја низ леђа. Било је страобално топло. Учинило му се да знојаве фаце ових дустабанлија лете око њега као лептири. Пљуцнуо је у страну. Чомбе је и даље мрсио у браду.

– Ма не, само кажи – гадно се смејуљно куцкајући штиклом о каменицу – ако те ово баца у кому, или тако нешто, ми ћемо већ изабрати другог.

– Ej, није фора да ми ту бајеш – одбруси накострешено.

Чомбе је и даље наметљиво лапрдао.

– Слушај, ти, ако успеш, слава нам не гине. Само ће о нама да дробе по граду. Гуштери и Шинтери ће да свисну, кад нас уђане, прелазиће на другу страну. Сви ће да трубе: Само су Скотови у стању да је добаве, који момци! – Чомбе се све више надувавао. – Послаћемо Клињу да пусти бубу, и зна се, где год се појавимо, направићемо русвај.

Сумњичаво је здракнуо на Чомбеа сигуран да му овај баксузира. Опет је пљуцнуо да растера мелер.

– Не тупи га, фрајеру, него истреси кесу – натакну као мрзовољно.

Клиња донесе стару шлофијанку увезану као бошчу, спусти је у средину и развеза крајеве. Била је препуна суве ловуше коју су стекли тапкарењем, препадом на Ајкуле у тренутку кад су ови олакшавали паркинг-сатове и аутомате за сендвиче, на гомили су шљаштали брошеви и ђинђуве које је Посвојче поскидало у гужви на сајму и на крају, један посребрени упаљач међу гомилом лишћа у сливнику, Клиња затим опет направи бошчу и тутну му је у руке. Сунце је растурало. Однекуд се зачу цика и прскање дечурлије, њихов зов био је далек и није га се тицао.

Сада је мислио само на ово: како што пре проћи поред застакљених веранди иза којих су неки бакутанери пиљили у његово кречно, каменo лице, па уски усек поред пруге са дашчарама и псима који завијају у напуштеном киоску за месо, преко пута је гробље са папирнатим цвећем и шимширом, како проћи кроз гвоздену капију са лименим, напуклим звоном, а да се не окрене и не погледа у обрисе града који остаје за њим бестрага далеко.

Нигде није било ни живе душе. Чучнуо је и гутнуо пљувачку. Спопала га је мука. Индијанчева кућа омотана лозом гледала је у викендице као кибицер

кроз зелене наочаре. Индијанац је, причају, матор као Библија. Кажу да овде живи одувек. Ноћу ради у фабрици као ноћни чувар, а дању не излази из своје јазбине. Бабац му је причао да се сећа Индијанца који ради у фабрици као ноћни чувар, а њена опет бакута такође јој је дробила да се неки Хиваpос Индијанац смуцао около. Али, прича, брале, није ту завршена.

Тај Индиос био је прва лига у прављењу цанци. Нико у крају појма није имао шта су цанце. Онда су пустили Клињу да испита ствар. Клиња је негде одвојио уво и зајапурено преплитао језиком: Неки Индиоси од глава својих непријатеља праве цанце, умеју да им смање главуше на величину поморанџе или гушчијег јајета. А главни трик је у томе да и после тог смањења црте лица остану исте, препознаш одмах чија је фаца. Замисли страве, човече, тај матораџ од главе направи поморанџу. Можеш и у џеп да је ставиш па да после том главицом плашиш рибе у лифту. Да смо неки фрајери, Клиња је значајно погледао у Чомбеа који се увек нешто тртио, ми бисмо већ то средили.

Управо је то и радио. Ишао је да од чувеног Индиоса набави цанцу. Главу неког сиротана смањену до величине шаке. А све би било ту, очи, нос, зуби, косица на ушима, или ћела, све, само мало збушено. Ушмркнуо се невесело пред тим призором.

Примицао се Индијанчевој кући. Ограда је поломљена. Две летве бачене преко травњака у знаку путаче. Нигде врата ни прозора.

Прилази још ближе да види о чему се ту ради. Прозор је прекривен густом лозом, а на вратима расклиматана реза. Удара снажно шаком о врата јер нико не сме да сазна како му је гадно у стомаку. Индијанер му викну: „Уђи и затвори врата!" Он се докопа уског ходника и учини му се да је негде дубоко у шуми.

Илустровао: Зоран Милојковић

У соби је горела сијалица од сто вати. Мирисало је на печатни восак и нагорели новине. Иза прозора заклоњеног дроњавом завесом па лозом налазиле су се викендице, пруга и насип. Ујео се за језик да би пљунуо крв. Каква душегупка! Какав белај!

Индијанац је седео за столом покривеним мушемом и кусао неке сплачине кашиком која је могла да нахрани алигатора. Свуда наоколо баздило је на бели лук. Лице му је било глатко, без година. Досетио се да Индијанци пеку своје лице усијаним гвожђем да им не расте брада.

Хаос од новина, конзерви, кривог, сувог грања, неких џица направљених од коре дрвета и нанизаних на конац који је висио са плафона, закрљао је мемљиве зидове некад дотеране препотопском мустром нанесеном молерским ваљком – анђели и палме. Жижак је радио у намештају. Некакав чворновати дрвени штап окићен перјем подсећао је на приче о Амазону у зеленим лијанама на којима дремкају нашушурени папагаји. Када је посркао све из тањира, Индијанац је укључио вентилатор.

Замишљао је тог чову што прави цанце као неког метузалема изложеног лица и буљавих очију, дебелих усана које стално лижу прсте отромбољене од старости. Замишљао је један једини крњотак при кежењу које би га можда и спасло мука јер тишина беше страшнија од сваког ерека. У глави је мотао слике Индијанера храпаве црвене коже сличне игуани. И окамењене зенице које памте зверства, табања до крви, звеку ножева и крклјанац, отимачине части и живота. Вентилатор му је освежио мисли. Ваздух у соби некако се обновио померајући перца на штапини, дречаве траке на лакрдијашкој капици, конфете које су се комешале изнад пода.

Доктор за цитате

ПОСЛЕ РАТА, У ШЕСТ УВЕЧЕ

Писац Џастин Каплан уредник је најновијих „Бартлетових познатих цитата".

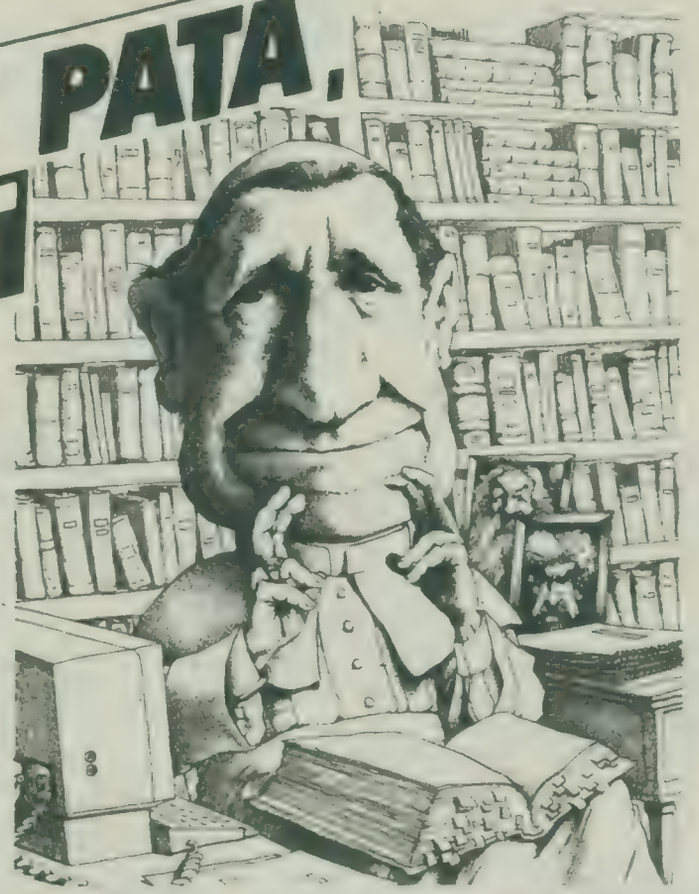

Џасти Каплан одавно је познат као доктор (односно Папа) за цитате.

Средином 1988. Виљем Филипс, уредник у издавачкој кући „Литл, Браун" био је на великој муци. Дошло је време за ново, шеснаесто издање „Бартлетових познатих цитата". Ова књига, први пут издата пре 146 година, има огромну популарност. Иако постоји низ сличних издања (по мишљењу Џастина Каплана, после „Бартлета", најбољи је „Оксфордски речник цитата"), „Бартлетови познати цитати" су убедљиво најтражењи.

Ко би могао да буде уредник „Бартлета"? За Виљема Филипса, који с разлогом понавља да је та књига „драгуљ у круни" у његовој издавачкој кући, то је било нерешиво питање. Почео је да се распитује, окретао је телефоне и, међу многобројним познаницима, позвао и Џастина Каплана, аутора чувених биографија о Марку Твену и Волту Витмену. На Филипсово питање има ли идеју ко би могао да буде уредник новог издања Каплан је сместа одговорио: „Наравно, ја!"

Од забаве до озбиљног посла

Први Капланов задатак био је да прочита око 25.000 мисли које чине 15. издање „Бартлетових познатих цитата" што му није било посебно тешко јер је ову књигу читао још као десетогодишњак. Кад се зна да Каплан има савршену меморију и да му је прикупљање мисли познатих људи нека врста хобија, јасно је да је Филипс изабрао праву особу. Уосталом, пријатељи Каплана већ одавно зову – доктор за цитате. Какав доктор, каже његова супруга, он је – папа)

Вуди Ален је једном приликом дао своје мишљење о сексу: „То је најзабавнија ствар коју сам доживео без смеха!"

У „Бартлетовим познатим цитатима" чувени писац Франц Кафка појавиће се са почетком своје приче „Метаморфоза": „Када се Грегор Самсо једног јутра пренуо из немирних снова, угледао је себе у постељи претвореног у огромну бубу. Лежао је на леђима, оројаним попут оклопа, и видео је, кад би мало дигао главу, свој трбух, засвођен и мрк, подељен на отврдле лукове; на врху трбуха се једва још држао покривач, готово да сасвим склизне. Његове многе ножице, јадно танушне у поређењу са осталим телом, беспомоћно су му трепериле пред очима."

Ето, биће лакше него што је мислио, он и Црвени ће се спајтати само да пред њим не изгледа као блесави балавац који му пуди недовољно лове. Угледавши фотографију напумпаног билдера изнад Индијанчеве главе, он звизну и тако испуни рупу у тишини. Црвени га понуди љутом цигаром. Избацивали су колутове дима један другом у сусрет, два стара пајтоса са ногама високо подигнутим на ивицу стола. Није више било страха, самостални даса у крају, са таквим ортаком биће запета пушка за све радње, за макљаже, снобове са штрафте, ко, бре, сме да му се обрати.

Индијанац је начуљио уши и, сасвим сигурно, неко бубњање се примицало. Прво као капи воде у олуку, а онда све јаче и јаче, хука, бука и тарапана, бубањ и покличи. Црвени га поведе на крај мрачног ходника, па у собу у којој је горела ватра, око ње су играли све у шеснаест. Перјанице су табанале да се орило, лица су им била још црвенија од ватре, кричали су као буљине. Добар неки дискаћ, помислио је, кад буде испричао Скотовима, црћи ће од злобе у каквом је дискању ђускао, и са каквим снагаторима. Машио се за џеп да плати уфур, али је Индиос био бржи, завртуо му је руку, шчепао га око шије, и све остаде у тој соби, у тој ватри, све сем заглушујуће хуке бубња.

* * *

Поглавица даде знак да утиша ударање бубњева. Његов миг заустављао је планете. Климањем главе показа да је спреман да слуша. Из групе му приђе најснажнији са штапом украшеним перјем, знаком да је себи изабрао жену.

– Црвени Змај тражи од Бика Који Седи његову кћерку за жену – проговори младић спустивши штап на земљу, одмах испред поглавичиних ногу.

– Чиме Црвени Змај заслужује моју кћерку Росу Месечине коју сам добио са самом Богињом Светлости? – поглавица доби ону озбиљност из стрипа.

Младић отвори шаку и пружи је пред само поглавичино лице које, упркос искуству старости, није могло да сакрије збуњеност, чуђење, дивљење што на длану пружене руке види џанцу направљену од главе белог човека, тако ретког у овим крајевима.

Чим се сазнало да ће Џастин Каплан бити уредник „Бартлета", почели су да му звоне телефони и стижу писма. Људи су предлагали кога би још требало уврстити међу бесмртнике. Наравно, каже Каплан, у више од 60 одсто случајева предлагали су сопствене мисли.

– Без обзира што већина предлога није била прихватљива, није сметало што ме зову. Напротив. Још од детињства волео сам да се забављам ловом на цитате. На Капланову срећу, забава се, ето, претворила у озбиљан посао и сада треба одлучити

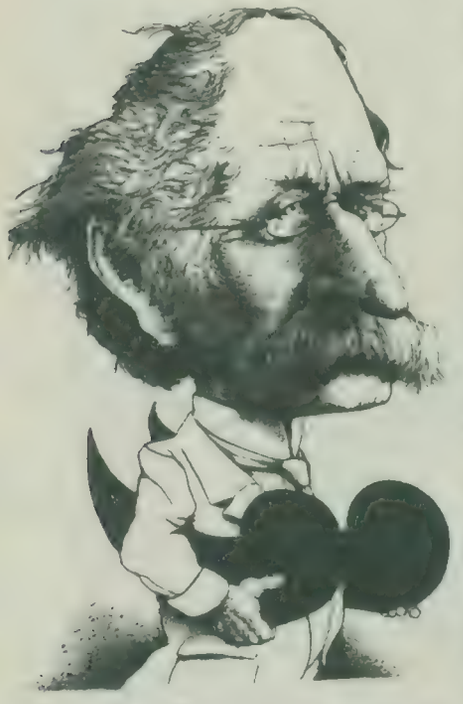

Џон Бартлет није могао ни да претпостави колики ће успех имати његова књига.

шта из „Бартлета" треба избацити, а шта додати. Одрекао се, рецимо, доста цитата везаних за песнике викторијанске епохе. Истовремено, био је изненађен што међу ауторима нема, на пример, великих савремених књижевника као што су Гинтер Грас, Бернард Маламуд, Норман Мајлер или Ерика Јонг.

Одабрао је и дијалог доброг војника Швејка (дело Јарослава Хашека) и његовог друга са којим се договара кад ће се поново видети па каже: „Онда, састаћемо се после рата, у шест увече!"

ТВ као пустара

За разлику од досадашњих издања, Каплар је одлучио да најновији „Бартлет" мора да иде у корак с временом, односно да не може да прође без текстова везаних за поп и рок културу, филм или политику.

– Мислим да је време да се и „Бартлетови познати цитати" мало олакшају. Ту превасходно мислим на хумор који људи углавном потцењују као мање важну духовну способност.

Тако ће се у књизи између осталих највероватније наћи и име једног од чувене браће Маркс, познатих америчких глумаца и режисера немих бурлески. Биће то разговор Гручо Маркса са неком женом која је имала деветоро деце. На питање зашто их има толико „деветострука" мајка му је одговорила: „Зато што волим децу", Гручо је, мртав-хладан, прокоментарисао: „И ја волим цигаре, али их, с времена на време, ипак извадим из уста".

Ево и бисера савременог глумца и режисера Вудија Алена из најновијег издања „Бартлета": „Не ради се о томе да се ја плашим да умрем. Не. Само не бих волео да будем присутан кад се то догоди". Биће ту, свакако, и неки цитати Елвиса Присли, Мајкла Џексона, Џимија Хендрикса...

А када су питали Каплана који би од цитата био најважнија слика савременог доба, одабрао је један Ендија Ворхола: „У будућности сваки човек имаће шансу да буде звезда 15 минута".

Шекспир испред Библије

Џон Бартлет, власник универзитетске књижаре у Кембрицу, прву књигу цитата штампао је 1855. године. Било је то прилично скромно издање у којем се на 258 страна, појавило 169 аутора. Трећина целокупног материјала била је из Библије и Шекспирових дела. Да је та традиција сачувана и у 16. издању говори 2.000 Шекспирових и 1.500 цитата из Библије.

Први „Бартлетови познати цитати" одмах су доживели велики успех. До краја ауторовог живота – умро је 1905 – појавило се 9 издања. Претходно, 15. издање продало се у више од пола милиона примерака (цена је била 24.95 долара). Од 16. издања очекује се да доживи још већи успех упркос знатно вишој цени која сада износи 40 долара.

А зашто у наслову стоји реч „познати" кад је већина цитата обичним људима непозната? Можда и то привлачи читаоце.

– Ако у књигу познатих цитата – каже Каплан, уз смешак – уврстим неки за који многи до тада нису чули и он постаје познат, зар не?

Припремила ***В. Софреновић***

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Драгуљ – Ознака за карат, **2.** Другари, пријатељи – Остава за житарице, **3.** Уништити у корену – Ознака за лумен, **4.** Средоземно дрво, чемпрес – Неупотребљена, **5.** Име енглеске књижевнице Бронте – Сакупљач лековитих трава, **6.** Женско име, Линка – Важан зачин, **7.** Симбол иридијума – Боксерски клуб (скр.) – Ауто-ознака за Португалију, **8.** Ознака за неутрон – Предмети обожавања, **9.** Најважнија руда олова, **10.** Филмови или романи напетог садржаја, **11.** Орган чула вида – Симбол радијума, **12.** Велеград у Кини.

УСПРАВНО: 1. Славни џез-музичар са слике, пијанист и вођа оркестра, **2.** Познати Толстојев роман – Барка у облику ковчега, **3.** Арапљанин – Песничко име Троје, Илиј, **4.** Оба имена египатског државника Насера – Ознака за карат, **5.** Језеро у Финској, Енаре – Британски глумац, Шон, **6.** Некад познати шпански фудбалер – Симбол сумпора – Индонежанско острво, **7.** Прво слово – Отопити, исталити – Ознака за грам, **8.** Победоносни потез у шаху – Ознака за радијус, **9.** Позната песма Алексе Шантића, **10.** Симбол ниобијума – Овдашњи (скр.), **11.** Оријентална посластица, **12.** Кормилар, крманош.

САОБРАЋАЈНИ УДЕС

Након удеса (слика горе лево) возач је побегао са лица места и оставио свој аутомобил на паркингу. Који је то аутомобил?

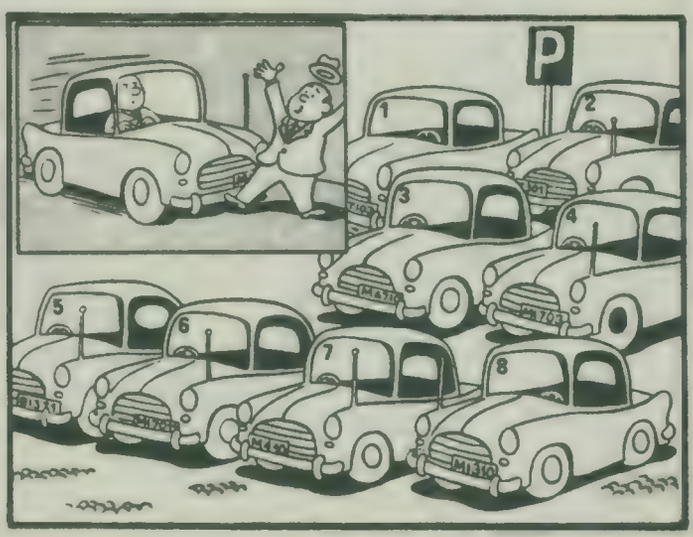

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Све мање омиљени

ГОСПОДА СА ТРГА

Голубови су озбиљно оптужени. Оптужба: преносе болести и оштећују споменике и фасаде. Шта каже одбрана?

Одакле потичу хиљаде голубова који су окупирали наше градове, какве су им навике и понашање?

Сигурно је да градски голубови имају мало сличности са дивљим и са такозваним голубовима пећинарима. Ради се, наиме, о истој врсти чије су се особине толико промениле да тешко могу да се упореде са врстама од којих потичу, па су тако и потенцијална опасност за своју сопствену. Градски голуб – бегунац са села, одбачен или напуштен од оних који су га некада прехрањивали. Путници који су изгубили бусолу, а са њом и пут до куће. Они су све то, и понешто више, у мноштву сопствених раса, облика и боја – права легија странаца на крововима и трговима наших градова.

Разлози њиховог већег или мањег присуства у градовима су разноврсни. Први је свакако храна које ту има у изобиљу, не само од пролазника и туриста, ту су и остаци из ресторана, са пијаца. Међутим, голубови иду у потрагу за храном и изван градова – на село – у групама, и то од 30 до 40 километара удаљености. Једу зоб, кукуруз, сој. Не зна се тачно зашто управо то. Можда због прастарих навика сопствене врсте.

Градски голубови имају готово махнит репродуктивни циклус. Полну зрелост достижу 5 до 6 месеци после рођења и од тада су способни да полажу по два јаја чак десет пута годишње. Ако је време повољно, женка може да снесе ново јаје још док су млади у гнезду. До успорења овог ритма долази само у зимском периоду са скраћењем обданице. Мужјаци су полно способни чак до 15 година старости.

Мреже на црквама

Пошто су многобројни, голубови доносе и разноврсне невоље – оне хигијенске пре свега. Болести које најчешће преносе (као салмонела или токсоплазмоза) опасне су и за човека. Ту је затим и штета коју наносе фасадама, споменицима, црквама, звоницима. Измет и киселина јаја ових пернатих напасника убрзавају распадање површинских слојева споменика. Осим овог хемијског није занемарљиво ни уништавање услед

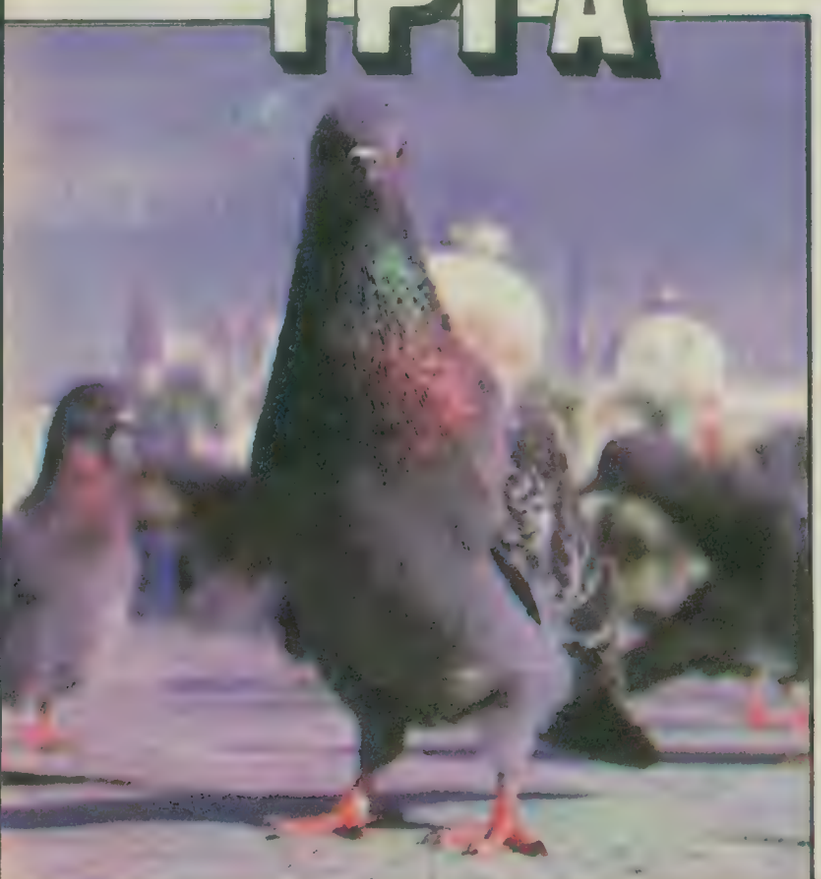

Дивљи голуб (Columba livia)

Голуб дупљаш (Columba oenas)

Гугутка оријентална (Streptopelia decaocta)

непрекидног кљуцања и трења кандама. Данас се у градовима пуним грађевина велике уметничке вредности, као у Риму, Милану или Барселони, постављају најразноврсније препреке - ултразвучне и електричне баријере, или мреже, на пример на цркви Св. Мартина и Луке.

Али, нису само ово разлози због којих је домаћи голуб све мање омиљен. Они, наиме, угрожавају такозваног дивљег голуба који је све ређа врста, чак и на оним стаништима где постоје савршени услови да се прехрани, и све више се укршта са домаћим голубом.

Шта урадити да би се ограничио број голубова у граду и опасности које они носе? За сада их или заробљавају или стерилишу. Након што их ухвате помоћу мрежа, читава јата превозе се на стотине километара од градова и пуштају на село или се мужјаци стерилишу.

Ова метода је у Италији показала доста добре резлтате. У Специји, на пример, 1985. године њихов број је са 8.000 пао на 6.500, а у Болеану се смањио за 40 одсто. Исто се ради и у Паризу, Мадриду, Лондону и Барселони где је густина насељености голубовима по квадратном километру пала са 1000 на 320, а у Венецији су толико кивни на њих да би желели да тај број буде раван нули. Ипак, ко је бар једном посетио Венецију или видео фотографију трга Св. Марка, тешко може да га замисли без јата голубова.

Изгледа да је тешко наћи идеално решење. Уклоне ли се ови пернати посетиоци, градски тргови вероватно би изгледали сувише хладни и некако неприродни.

Постоје, значи, два избора: да нестану или да све преплаве. Право решење је негде у средини и биће добро за све нас.

Специјалне јединице

Сви голубови су потенцијални путници или такозване писмоноше јер имају урођену склоност да се врате кући, на своје полазиште. Ову њихову особину човек успева да искористи врло успешно, али су неопходни дисциплина и стрпљиво обучавање.

За време Другог светског рата небо је било преплављено голубовима писмоношама који су носили шифроване податке прелазећи и хиљаду километара у току дана да би стигли на циљ. Често су поруке затворене у кутијице од по неколико центиметара и привезане за врат птице или за ногу, биле погрешне како би заваралe непријатеља.

Данас су средства за комуникацију усавршена, али постоје људи који се, као капетан Ханс Петер Лип из специјалне јединице голубова писмоноша у Швајцарској војсци, и даље уздају у њих. Капетанови потчињени су људи који воле природу, биолози и земљорадници и заиста је занимљиво видети на делу ове војне дресере. Вежбе су условљене временским приликама. Наиме, голубови су увек спремни да крену и да се потом врате кући, али лоше време може да их омете па да скрену са путање. Неколико секунди након што се отворе враташца голубарника после команде птице су већ на небу. Одмах се распоређују у формацију, прво на леву, а затим и на десну страну. У тих неколико минута вођени неким, нама непознатим, механизмима одређују положај и руту за повратак на то исто место. За пут од 200 километара треба им око три сата.

У голубарницима овог војног кампа у Швајцарској има од шест до седам хиљада голубова писмоноша. По речима капетана Липа технологија може да затаји – природа никад.

С. П.

Корпа за голуба писмоношу спремног да полети

Швајцарски војник носи на леђима троспратни голубарник

Голуб гриваш (Columba palumbus)

Грлица (Streptopelia turtur)

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић–Љубац

Капљица живе

Имам 14 година и опседнута сам нечим што ми се догодило пре четири године. Наиме, тада сам сломила топломер у устима и прогутала живу. Родитељи нису сазнали, мени се ништа није догодило али се следим сада од помисли какве последице може да изазове тровање живом. Реците ми шта ће бити са мном.

САЊА
Липљан

Не треба да бринеш јер, како каже лекар, од тада је прошло много времена, а и жива у тако малој количини (капљици) не изазива готово никакве тегобе. Једно је сигурно: жива одавно није у твом организму, али није наодмет да знаш шта се догађа код тровања живом.

Живом можемо да се отрујемо било узимањем, било удисањем живине паре. Знаци акутног тровања су: крвав пролив, престанак мокрења и шок. Блажи облик тровања изазива болове у трбуху, лучење пљувачке и металан укус у устима. Отровани мора одмах да је јави лекару, а до тада мора да узима беланца или млеко.

Максим изумео „викерс"

Да ли је чувени пушкомитраљез „викерс" амерички или енглески производ и изум?

А. ДЕЛИЋ
Зеница

Чувени енглески пушкомитраљез из Другог светског рата „викерс" изумео је Американац Хирам Максим још 1880. године (наравно реч је о прототипу, који се производио) и у договору са Енглезом Албертом Викерсом понудио га Британцима. Наравно, желео је да носи његово име, али када је три године касније са Викерсом основао компанију и од британске владе добио поруџбину, оружје се, са малим исправкама, појавило под именом „викерс". Овај митраљез се у Другом светском рату највише користио за противавионску одбрану, јер је испаљивао десет хиљада метака у минуту. Касније је изашао из употребе у британској војсци.

Лавови воле парфеме

Имају ли животиње, мислим и на домаће, одређен однос према неким мирисима. Рецимо, које мирисе воле лавови и пси?

САНДРА КОНТИЋ
Београд

Одавно је утврђено да лавови воле парфеме, просто их обожавају, тако да ову њихову слабост у великој мери користе дресери да би их лакше укротили. Пси воле мирис аниса, а мачке валеријана и нане. Групу дивљих животиња у коју спадају лисица, куна, твор, хермелин, највише привлачи мирис труле рибе коју ловци највише и користе као мамац.

Једна животиња, и у томе је изузетак у животињском царству, воли дим дувана. Реч је о камили, иначе особењаку, по својој нарави.

Дунав и његових 95 мостова

Колико мостова има на пловном делу Дунава и који је највећи?

И. ЈЕФТИЋ
Смедерево

На пловном делу Дунава, дужине 2414 километара од Келхајма (Немачка) до Сулине, то јест ушћа у Црно море, има укупно 95 мостова. Први се налази у самом Келхајму, а последњи је Ђурђену-Ваду Оиј у Румунији.

Претпоследњи мост, код Чернаводе, такође у Румунији, највећи је и највиши, рачунајући од нивоа воде до доње конструкције моста висина му је 31,12 m. Испод њега могу да пролазе и већи морски бродови без скидања катарке. Дугачак је 3850 m, а грађен је од 1890. до 1895. године на делу Дунава који је овде широк 750 m. Лежи на 20 лукова од којих је само пет над Дунавом, а осталих 15 на левој обали коју плави ова река.

У нашој земљи на Дунаву има 12 мостова, рачунајући и онај преко бране хидроцентрале „Ђердап I".

Први план Београда

Рођен сам у Београду и није чудо што га волим. Волео бих да знам ко је начинио први план Београда.

БОЈАН ТАНАСИЋ
Београд

Први урбанистички план Београда урађен је у 18. веку, тачније 1722. године, а дело је Швајцарца Николе Доксата де Мореза. Занимљив је због поделе варошн на четири дела: Тврђаву, која је имала свој доњи и горњи део, Српску варош, која се налазила на Савској падини, затим Немачку варош која се налазила у дну данашње Душанове улице и Карлштат, садашњу Палилулу.

„ЗАБАВНИКОВ" КВИЗ
(РЕШЕЊА)

1. Архимед (287–212. пре н. е), највећи математичар и физичар старог века. Био је толико узбуђен кад је установио да предмет зароњен у воду истискује количину воде равну његовој маси да је наг појурио низ улицу вичући „Еурека!" („Пронашао сам").
2. Самјуел Морзе (1791–1872), северноамерички сликар и проналазач.
3. Кинески. Први пут су у тој земљи полетели у трећем веку пре нове ере.
4. Маказе.

Горка али безопасна

Чула сам да је семенка из коштице кајсије отровна. Има ли у томе истине и да ли ћу имати неких последица пошто сам их летос јела.

НЕВЕНА
Кикинда

Осим кајсије, и бадем и бресква имају семенку у чијем се саставу, поред осталог, налази и цијановодонична киселина, а она је отровна. Међутим, како се у семенкама ових плодова налази у изузетно малим количинама, не прети ти никаква опасност. Уосталом, тамо где цијановодоничне киселине има нешто више, семенка је горка, али опет није опасна, горке коштице користе се чак у посластичарству за појачавање нарочитог укуса и мириса. Од њих се, нанме, прави марципан за који си вероватно чула.

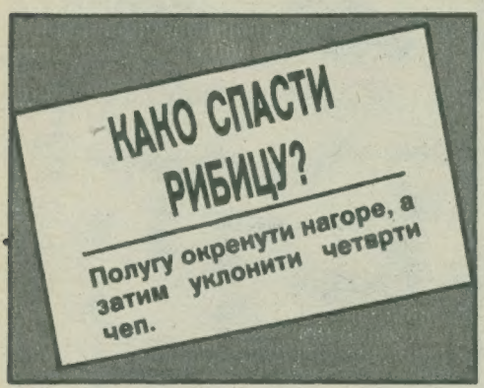

Фудбалски судија

Велика ми је жеља да постанем фудбалски судија, па бих хтео да се на време припремим за тај позив. Имам 17 година.

МИЛАНЧЕ
Бијељина

Ако желиш да будеш баш то, мораћеш да сачекаш да постанеш пунолетан, а онда се распитај када савез фудбалских судија твоје општине или најближег града одржава курсеве за фудбалске судије. На крају курса полаже се испит и постаје привремени судија који суди на омладинским утакмицама, а након шест месеци стални фудбалски судија.

Осим тога, поред добре воље и жеље, фудбалски судија, који се у току утакмице излаже великим физичким напорима, мора да има и добро опште здравствено стање.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Садик Вејзовић, Бијели Бријег 24, 88000 Мостар – 14 година, воли музику и спорт, сакупља постере.

Сања Петровић, 32210 Мрчајевци – 11 година, сакупља постере.

Марко Вуловић, Суседградска 53/6, 11090 Београд – 15 година, воли музику, сакупља постере.

Разија Нука, Сељачких буна 5, 21000 Нови Сад – 14 година, воли дружење, животиње и путовања.

Милан и Владан Вуловић, село Горњи Крњин, 38218 Лепосавић – 15 година, воле музику, спорт и дописивање.

Надица Шкорић, Булевар радничке самоуправе 45, 21000 Нови Сад – 13 година, воли дописивање, дружење, животиње и путовања.

Ирена Цветковић, Ђока Мирашевића 2/17, 81000 Титоград – 13 година, сакупља постере.

Наташа Јањић, Партизанска 22, 11320 Велика Плана – 12 година, сакупља украсна писма, машнице за поклоне и марке.

Александра Татаревић, М. Тита 92, 18420 Бланце – 15 година, пише песме.

Бојана Пантовић, Слободана Пенезића Крцуна 10, 34000 Крагујевац – 12 година, воли спорт, сакупља постере, навија за Црвену звезду.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: драги камен, к, јарани, амбар, утаманити, лм, кипарис, нова, Емили, травар, Лина, со, ир, бк, п, н, идоли, галенит, трилери, око, ра, Нанкинг.

САОБРАЋАЈНИ УДЕС: број 6

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2096

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 368,40 динара, тромесечна 1.105,20 динара, полугодишња 2.210,40 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, CH – 5034 SUHR, Bernstr- West 64, Schweiz. Тел. 310470 и 71, на КОНТО: FAX 310472
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Baahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампања ставр, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа

Брка мора што пре да доведе воду до ове рибице и базена који се полако празни. Најпре му помозите да брзо, уз помоћ система зупчаника, извуче поклопац резервоара тако што ћете му открити на коју страну да окреће најближи зупчаник. Касније му „довикните" који од четири запушача да извуче да би та вода кроз цев заиста и дотекла до рибице. Дакле, на коју страну окренути полугу, горе или доле, и коју цев користити?

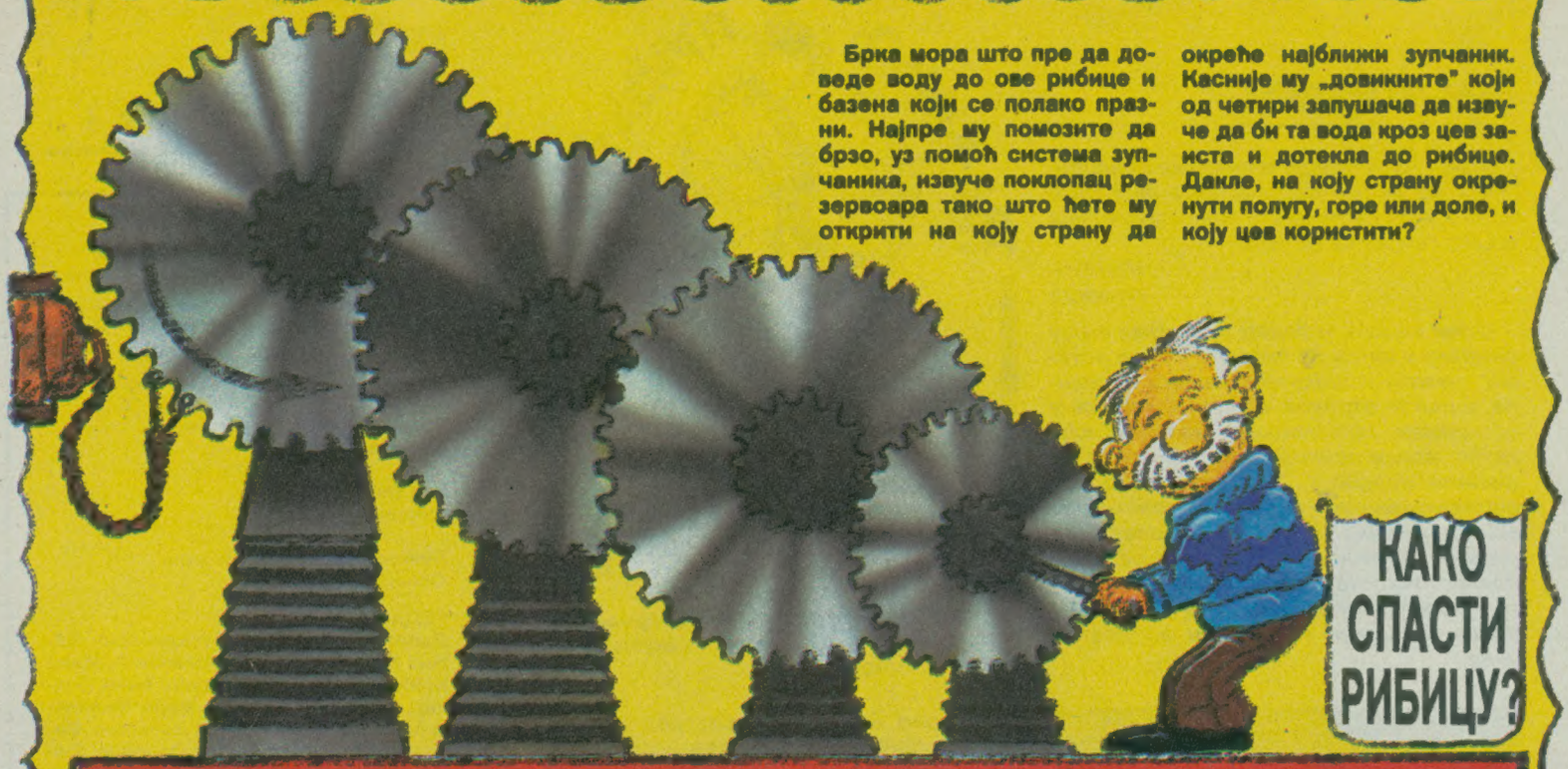

КАКО СПАСТИ РИБИЦУ?

1

2

3

4

РЕКЛИ СУ...

Све велике истине биле су у почетку светогрђе.

Џорџ Бернард Шо
ирски драматичар
(1856-1950)

Учити, а не размишљати, сујетно је; размишљати, а не учити, опасно је.

Конфучије
кинески филозоф
(551-479, пре н. е.)

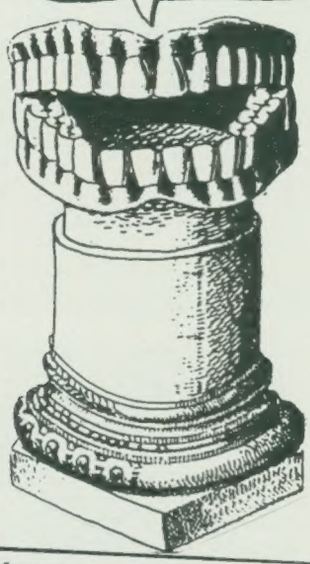

Умереност је уживање у стварима које не можемо да добијемо.

Вилхелм Буш
немачки цртач и песник
(1832-1908)

Постоје три врсте људи: они који су до смрти забринути, они који до смрти раде и они који се до смрти досађују.

Винстон Черчил
британски државник
(1874-1965)

Конгресни одбор је ћорсокак у који идеје бивају намамљене, а затим на миру удављене.

Џон А. Линколн
амерички новинар
(1909-1954)

Илустрово: Растко Ћирић

Оно што закон не забрањује, то забрањује пристојност.

Сенека
римски песник и филозоф
(4. пре н. е. – 65. год. н. е.)

У политици је као на неком концерту: неувежбане уши већ и само штимовање инструмената сматрају музиком.

Аминторе Фанфани
италијански политичар

Кад човек отпочиње нешто велико, довољна је већ и сама воља.

Секст Проперције
римски песник
(50-16. пре н. е.)

Постоји само један проблем који је тежи него задобити пријатеље: поново их се отарасити.

Марк Твен
амерички писац
(1835-1910)

Претерана скромност је истовремено и знак суете.

Аугуст фон Коцбуе
немачки драматичар
(1761-1819)

Дипломатија је вештина да се са стотину речи прећути оно што би могло да се каже са само једном речи.

Сент-Џон Перс
француски песник
и дипломата
(1887-1975)

Walt Disney
МИКИ

ОХ! КАКАВ ДИВАН ДАН ЗА ВОЖЊУ!
123YO

ВИДИ, ВИДИ... ЕНО МИНИ! МОЖДА ЋЕ ПОЋИ СА МНОМ!

ОХ, НЕ! МИНИ РАЗГЛЕДА ТАПЕТЕ!
ТАПЕТИ
ПРОДАЈА

АЛИ ОВАЈ МОМАК НЕЋЕ НАСЕСТИ НА ТАЈ СТАРИ ШТОС!

ОВОГА ПУТА ЋУ СЕ ИЗВУЋИ ОД ПОСТАВЉАЊА ТАПЕТА!

ЈУ-ХУ, МИКИ! КОЛ'КО ЗНАМ, ТИ СИ СТРУЧЊАК ЗА ТАПЕТЕ!
ТУРИСТИЧКА АГЕНЦИЈА „ОДМОР"
ЖАО МИ ЈЕ, МИНИ...
321TU

... АЛИ БАШ САМ САД УПЛАТИО ЗА ДВЕ НЕДЕЉЕ СКИЈАЊА!
ПА ТО ЈЕ...

...СЈАЈНО!
КАКО?
© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

ТАПЕТЕ КОЈЕ САМ НАРУСИЛА СТИЖУ ЗА ДВЕ НЕДЕЉЕ...
3-17

... БАШ КАД СЕ ТИ ВРАТИШ СВЕЖ И ОДМОРАН!
Distributed by King Features Syndicate